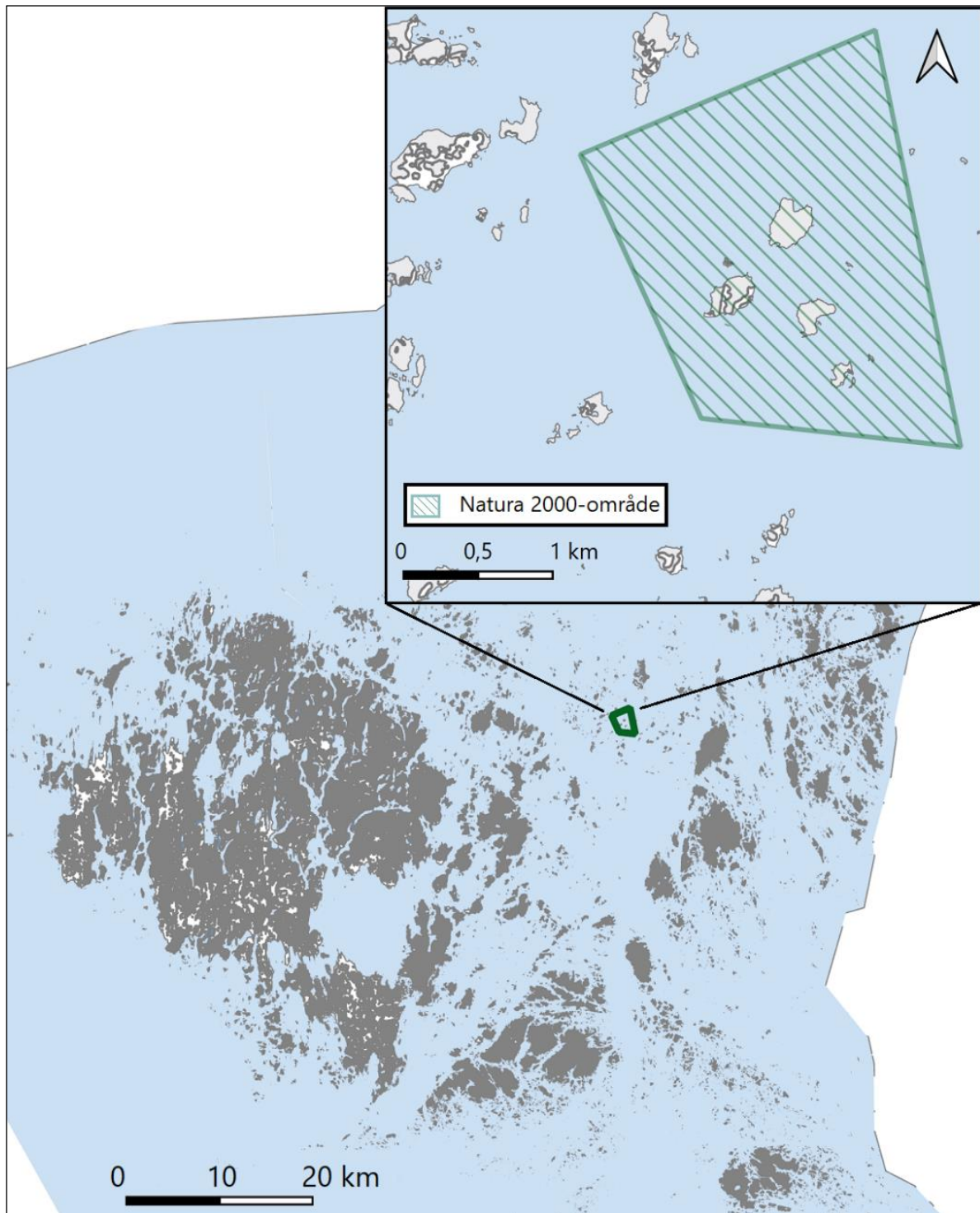

Vikskären

Natura 2000-område Vikskären. Området ska också fredas som naturreservat. Området ägs av Landskapet Åland. Kartmaterialet är hämtat från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister samt Ålands landskapsregering.

Förvaltningsplan för Vikskären Natura 2000-område och naturreservat

Fastställd xx.xx.2024 av Ålands landskapsregering inom projektet
Vår Vikare LIFE (LIFE19 NAT/FI/000832 Our Saimaa Seal LIFE).

Foto på framsidan: Norra Vikargrundet. Fotograf: Mona Sällström.

Ålands landskapsregering
PB 1060, AX-22111 Mariehamn
Tel. +358 18 25 000
info@regeringen.ax
www.regeringen.ax

Orörd skärgårdsnatur viktig för fåglar och vikarsälar

Vikskären i Vårdö kommun är en ögrupp med ytterskärgårdskaraktär bestående av fyra större holmar, ett antal mindre skär och vattenområden som är betydelsefulla för häckade fåglar och östersjövikare. I driftvallen på Norra Vikargrundet har flera växtarter fått fäste, däribland vejde. Undervattensnaturen visar på mångfald samtidigt som den är typisk för ytterskärgården.

Innehåll

Sammanfattning	7
Summary.....	9
1 Inledning.....	12
1.1 Grundläggande information om området	12
1.2 Områdets inrättande och skydd	13
1.2.1 Förvaltningsplanens framtagande.....	14
1.2.2 Samrådsförfarande och informationsspridning	14
1.3 Natura 2000 och naturreservat	15
1.3.1 Bakgrund och målsättningar	15
1.3.2 Tillståndsplikt och konsekvensbedömningar	15
1.4 Vår Vikare LIFE-projektet.....	16
1.5 Inventeringar, undersökningar och underlag	16
2 Natur	17
2.1 Geologi och geomorfologi	17
2.2 Vattenområden	18
2.3 Naturtyper	19
2.3.1 Habitatdirektivets naturtyper inom området.....	21
2.3.2 Undervattenshabitaten.....	27
2.4 Arterna	38
2.4.1 Växter	40
2.4.2 Fåglar.....	42
2.4.3 Däggdjur.....	52
2.4.4 Andra organismgrupper	56
3 Områdets användning idag	57
3.1 Jord- och skogsbruk.....	57
3.2 Elproduktion.....	57
3.3 Rekreatjonsbruk, vandring och vistelse	57
3.4 Fiske	57
3.5 Jakt.....	58
3.6 Terrängtrafik och fartygstrafik.....	58
3.7 Forskning.....	58
3.8 Analys av markanvändningen.....	58
4 Skydd av kulturvärden	60

4.1	Dagens situation.....	60
4.2	Målsättningarna.....	60
4.3	Åtgärder.....	60
4.4	Uppföljning.....	60
5	Sammanfattning av de viktigaste områdesvärdena	60
6	Zonindelning.....	61
6.1	Farledszon.....	61
6.2	Rekreationszon.....	61
6.3	Området med restriktioner.....	61
6.4	Kulturzon.....	61
7	Skydd och skötsel av naturen	61
7.1	Dagens situation och målsättningar	61
7.2	Hot och åtgärder.....	65
H1	Bristfällig kunskap gällande områdets naturtyper och/eller arter	65
H2	Mänsklig påverkan, slitage och störning	66
H3	Exploatering och vattenföretag.....	67
H4	Övergödning	69
H5	Klimatförändringar	72
H6	Igenväxning	74
H7	Liten population / isolerad livsmiljö / fragmenterat nätverk av livsmiljöer.....	74
H8	Invasiva främmande arter, eller andra arter som kan utgöra ett hot mot områdets naturvärden.....	75
H9	Fiske.....	76
H10	Otillåten jakt.....	78
H11	Miljöföroreningar.....	79
H15	Trafik och farleder.....	81
H16	Sjukdomar och parasiter	82
H17	Övrigt.....	82
7.3	Organisering av förvaltning, skötsel och åtgärder.....	83
7.3.1	Planering av åtgärder och åtgärdsplaner.....	83
7.3.2	Genomförande av åtgärder	84
7.4	Uppföljning.....	91
7.5	Samarbete.....	91
7.6	Kostnader och resurser	92

8	Värdering av förvaltningsplanens effekter	92
8.1	Ekologiska effekter	92
8.2	Sociala och socioekonomiska effekter	93
9	Säkerhet och räddningsåtgärder	93
	Källor	94
	Bilagor	99

Sammanfattning

Området Vikskären i Skärgårdshavet i Vårdö kommun ägs av Landskapet Åland och består mestadels av hav, knappt 429 ha, och till mindre del av öar, drygt 19 ha. Landskapsregeringen föreslog området som SCI-område till EU-kommissionen xx.xx.2024 och har även fredat området som naturreservat xx.xx.2024 genom fredningsbeslut ÅFS 2024:xx.

Genom sin status som Natura 2000-område och naturreservat är området och dess ingående naturtyper och arter skyddade enligt åländsk lagstiftning. Det finns därmed begränsade möjligheter att i området och dess närområde utföra diverse åtgärder, projekt och planer som skulle kunna ha en negativ påverkan på områdets naturvärden.

I området förekommer ingen markanvändning eller verksamhet utöver eventuellt friluftsliv av mindre omfattning. Området har också en viss betydelse för fiske och jakt i och med statusen som tidigare Kronholme, men i dagsläget finns inte kännedom om något omfattande fiske eller jakt. I dagsläget finns inte heller kännedom om några i lag fredade fornlämningar, vrak eller bevarad bebyggelse.

Områdets viktigaste värden utgörs av de naturtyper, undervattenshabitat och arter som finns och redogörs för i denna förvaltningsplan och som bidrar till den biologiska mångfalden.

I förvaltningsplanen beskrivs samtliga av områdets kända naturtyper, undervattenshabitat och arter som är viktiga att bevara både ur europeiskt och nationellt perspektiv. Detta sammanställs kortfattat i Tabell 1, men enbart för de naturtyper och arter som listas i habitatdirektivet bilaga I respektive II eller fågeldirektivet bilaga 1, samt viktiga undervattenshabitat.

Tabell 1 Habitatdirektivets naturtyper och arter, fågeldirektivets arter, samt viktiga undervattenshabitat i Natura 2000-område Vikskären, inklusive bevarandestatus och övergripande bevarandemål. Se kapitel 2.3 och 2.4 för utförligare information samt information om övriga viktiga arter i området. Se kapitel 7.1 för specifika bevarandemål. *Naturtyp listas i bilaga I till habitatdirektivet (1992/43/EEG) **Art listas i bilaga II till habitatdirektivet *Art anges i artikel 4 och listas i bilaga 1 till fågeldirektivet (2009/147/EG)**

Nr	Kod	Naturtyp / undervattenshabitat / art	Bevarandestatus	Bevarandemål
1	1620	Boreala skär och småöar i Östersjön*	Gynnsam	Bibehålla
2	1150	Kustnära laguner* (flador och glon)	Ogynnsam	Förbättra
3	-	Ålgräsängar	Ogynnsam	Förbättra
4	-	Blåstångssamhällen	Ogynnsam	Förbättra
5	-	Blåmusselsamhällen	Ogynnsam	Förbättra
6	-	Rödalgssamhällen	Ogynnsam	Förbättra
7	-	Exponerade kransalgssamhällen	Ogynnsam	Förbättra
8	6307	Östersjövikare**	Ogynnsam	Förbättra
		<i>Pusa hispida botnica</i>		
9	1364	Gråsäl**	Gynnsam	Bibehålla
		<i>Halichoerus grypus</i>		
10	A194	Silvertärna***	Gynnsam	Bibehålla
		<i>Sterna paradisaea</i>		
11	A193	Fisktärna***	Gynnsam	Bibehålla
		<i>Sterna hirundo</i>		

Att området är skyddat är särskilt viktigt för östersjövikaren som bedöms vara starkt hotad i regionen. Det är även viktigt för flera av undervattenshabitaterna som på flera håll i Östersjön har drabbats hårt av övergödning, vattenföretag och överfiske. Genom att bevara undervattenshabitaterna bevaras viktiga ekosystemtjänster. Det förekommer också flera hotade och nära hotade fågelarter i området, så som roskarlar, ejder, svärta, tobisgrissla, gravand, rödbena och storspov.

Undervattenshabitatens och de marina naturtypernas ogynnsamma bevarandestatus beror framför allt på att vattenförekomsten där området ligger har problem med övergödning. Östersjövikarens bevarandestatus bedöms vara ogynnsam framför allt på grund av små populationsstorlekar med minskande trend i regionen, samt dess känslighet för pågående klimatförändringar. Flera av områdets hotade och nära hotade fågelarter har en ogynnsam status på grund av framför allt otillräckligt underlag gällande antal par i området och att antalet individer troligtvis har minskat precis som trenden i övriga Finland. Gravanden har också en liten populationsstorlek.

För arter, naturtyper och undervattenshabitat som har en ogynnsam bevarandestatus är det övergripande bevarandemålet att statusen ska förbättras. För de som har en gynnsam status ska statusen bibehållas. I förvaltningsplanen anges också mer specifika bevarandemål som relaterar till områdets olika hotbilder.

För att uppnå bevarandemålen föreslås flera åtgärder varav de viktigaste sammanfattas i Tabell 2. Några av hoten mot områdets naturvärden, så som störningar orsakade av mänskliga aktiviteter, åtgärdas genom diverse förbud och regleringar i naturreservatets fredningsbeslut. Invasiva arter föreslås bekämpas i ett tidigt skede genom exempelvis jakt på mink vid behov. Andra hotbilder är komplexa, så som övergödning och klimatförändringar, och kan ta lång tid att åtgärda. En gynnsam bevarandestatus får därför i många fall ses som ett långsiktigt mål.

I flera fall behövs ytterligare inventeringar för att bekräfta bevarandestatusar och mål samt för att kunna utforma mer riktade och specifika åtgärder vid behov. Det behövs även generellt fler inventeringar av vilka arter som förekommer i området, så som exempelvis fler häckande fåglar.

Tabell 2 Sammanfattning av de viktigaste åtgärderna för att uppnå bevarandemålen i området. Mer information om åtgärder, genomförande och tidsplan finns i kapitel 7.2 och 7.3.2. "Berör" kopplar till numren i Tabell 1, men även områdets övriga arter som inte listas i tabell 1 kan beröras av åtgärderna.

Åtgärdsnr.	Åtgärder	Berör
Å1.1–1.2	Inventeringar av arter, naturtyper, undervattenshabitat och bevarandestatusar, samt vid behov framtagande av detaljerade skötsel- och åtgärdsplaner.	1–11
Å2.1–2.4, 9.1–9.2	I naturreservatets fredningsbeslut kan restriktioner eller förbud anges gällande: besök/tillträde, färdmedel/hastigheter, fiske, jakt, avfall, med mera.	1–11
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och restriktioner.	1–11
Å3.1	Områdets naturvärden respekteras vid fysisk planering, tillståndsprövningar och liknande i och i närheten av området.	1–11
Å8.1 *8.2	Invasiva arter förebyggs och bekämpas genom regelbunden inventering och åtgärder vid behov, som exempelvis *jakt på invasiva predatorer som mink.	1–11 *1,10,11
Å4.1–4.2 *Å4.5	Fortsatt övervakning av ekologisk status och fortsatta åtgärder för att minska näringsämnesutsläpp på Åland. (Se <i>Övervakningsprogram för Åland, Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten, Marint åtgärdsprogram</i>). *Vid behov röjs vass i laguner för att minska igenväxning.	1–7, *2
Å4.6	Medverkan i samarbeten som HELCOM, OSPAR m.m. för en god vattenförvaltning i Östersjön.	1–11
Å5.1	Fortsatta åtgärder för att minska klimatpåverkan och utsläpp av växthusgaser på Åland. (Se <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten, Marint åtgärdsprogram</i>).	1–11
Å5.2	Konstgjorda bon placeras vid behov/isbrist ut för östersjövikaren.	8
Å7.4	En artspecifik förvaltningsplan tas fram för östersjövikaren på Åland.	
Å9.4	Fortsatt arbete med att upprätthålla en god fiskeförvaltning i regionen. (Se <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten, Marint åtgärdsprogram</i>).	1–11
Å11.1–11.3	Fortsatt övervakning av vattnets kemiska status och sälars hälsostatus. Fortsatta åtgärder för att minska utsläpp/risk för utsläpp av miljöföroreningar på Åland. (Se <i>Övervakningsprogram</i>	1–11

	för Åland samt Övervakningsprogram för Biologisk mångfald: havsdäggdjur/ Sälars hälsotillstånd, Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten, Marint åtgärdsprogram).	
Å7.1–7.3	Inrättande av fler skyddsområden för viktiga naturtyper, undervattenshabitat och arter i regionen för att säkerställa en god konnektivitet mellan både habitat och populationer.	1–8

Summary

The Natura 2000 area Vikskären is situated in the Archipelago Sea in Vårdö municipality and consists mostly of sea, ca 429 ha, and to a lesser extent of islands, ca 19 ha. The area is owned by the Government of Åland and was suggested as an SCI-area to the EU-commission xx.xx.2024. The area is also protected as a nature reserve since xx.xx.2024 (conservation decision ÅFS 2024:xx).

As a Natura 2000 area and nature reserve, the area, its habitats, and species are protected by Ålandic legislation. There are therefore limited possibilities to carry out various actions, projects, and plans within and near the area that could have a negative impact on the area's habitats and species.

There are currently no land uses or operations of larger extent in the area, except modest outdoor recreational activities, and fishing and hunting of unclear, but bot considerable, extent. There are also, so far, no known legally protected ancient monuments, wrecks, or buildings in the area.

The area's most important values consist of the habitats and species that exist and are accounted for in this management plan and that contribute to the area's and region's biodiversity.

All of the area's known habitats and species that are important to preserve, both from a European and national perspective, are described in the management plan. Habitats and species listed in the Habitats Directive Annex I and II respectively or the Birds Directive Annex 1, as well as important underwater habitats, are summarized in table 1.

Table 1 Habitats and species listed in the Habitats Directive and Birds Directive, in the Natura 2000 area Vikskären, including conservation statuses and overall conservation goals. See chapter 2.3 and 2.4 for more detailed information and information about other important species in the area. See chapter 7.1 for specific conservation objectives. *Habitat listed in Annex I to the EU Habitats Directive (92/43/EEG) **Species listed in Annex II to the EU Habitats Directive * Species listed in Annex 1 to the EU Birds Directive (2009/147/EG)**

Nr	Code	Habitat / Species	Status	Goal	
1	1620	Boreal Baltic islets and small islands*	Favorable	Maintain	
2	1150	Coastal lagoons*	Unfavorable	Improve	
3	-	Eelgrass meadows	Unfavorable	Improve	
4	-	Bladderwrack communities	Unfavorable	Improve	
5	-	Blue mussel communities	Unfavorable	Improve	
6	-	Red algae communities	Unfavorable	Improve	
7	-	Exposed charophyte communities	Unfavorable	Improve	
8	6307	Baltic ringed seal**	<i>Pusa hispida botnica</i>	Unfavorable	Improve
9	1364	Grey seal**	<i>Halichoerus grypus</i>	Favorable	Maintain
10	A194	Arctic tern***	<i>Sterna paradisaea</i>	Favorable	Maintain
11	A193	Common tern***	<i>Sterna hirundo</i>	Favorable	Maintain

The protected area is of particular importance for the Baltic ringed seal, which has been assessed to be endangered in the region. It is also important for the underwater habitats, which in several parts of the Baltic Sea have suffered great losses from eutrophication, water operations and in some cases

overfishing. By conserving underwater habitats, important ecosystem services are being maintained. In the area there are also several threatened and near threatened birds, such as ruddy turnstone, common eider, velvet scoter, black guillemot, common shelduck, common redshank and Eurasian curlew.

The unfavorable statuses of the marine and underwater habitats are primarily caused by the fact that the water body where the area is located is eutrophicated. The conservation status of the Baltic ringed seal is assessed to be unfavorable mainly due to small population sizes, with a decreasing trend in the region, and their sensitivity to ongoing climate changes. The unfavorable statuses for several of the birds are primarily caused by insufficient data regarding number of pairs in the area and because it is probable that the number of individuals has been reduced like the trend in the rest of Finland. The common shelduck also has a small population size.

For the habitats and species with an unfavorable conservation status, the overall goal is to improve the status. For those with a favorable status, the status must be maintained. More specific goals that relate to the area's different threats are presented in chapter 7.

To achieve the conservation goals, several actions are proposed, including a timetable. The most important actions are summarized in table 2. Some of the area's threats, such as disturbances caused by human activities, are addressed through various prohibitions and regulations in the conservation decision for the nature reserve. Invasive species should be mitigated in an early stage, for instance through permits for hunting mink. Other more complex threats, such as eutrophication and climate change, cannot be fixed rapidly. A favorable conservation status must therefore in many cases be seen as a long-term goal.

In several cases, further investigations are needed to confirm conservation statuses, goals and, if necessary, plan more targeted and specific actions. Further investigations are also needed to identify additional species that exists in the area, such as other nesting birds.

Table 2 Compilation of the most important actions to achieve the area's conservation goals. More information about actions, implementation and timetable is found in chapter 7.2 and 7.3.2. "Target" relates to the numbers in Table 1, but the area's other important species that are not listed in Table 1 can also be affected by the actions.

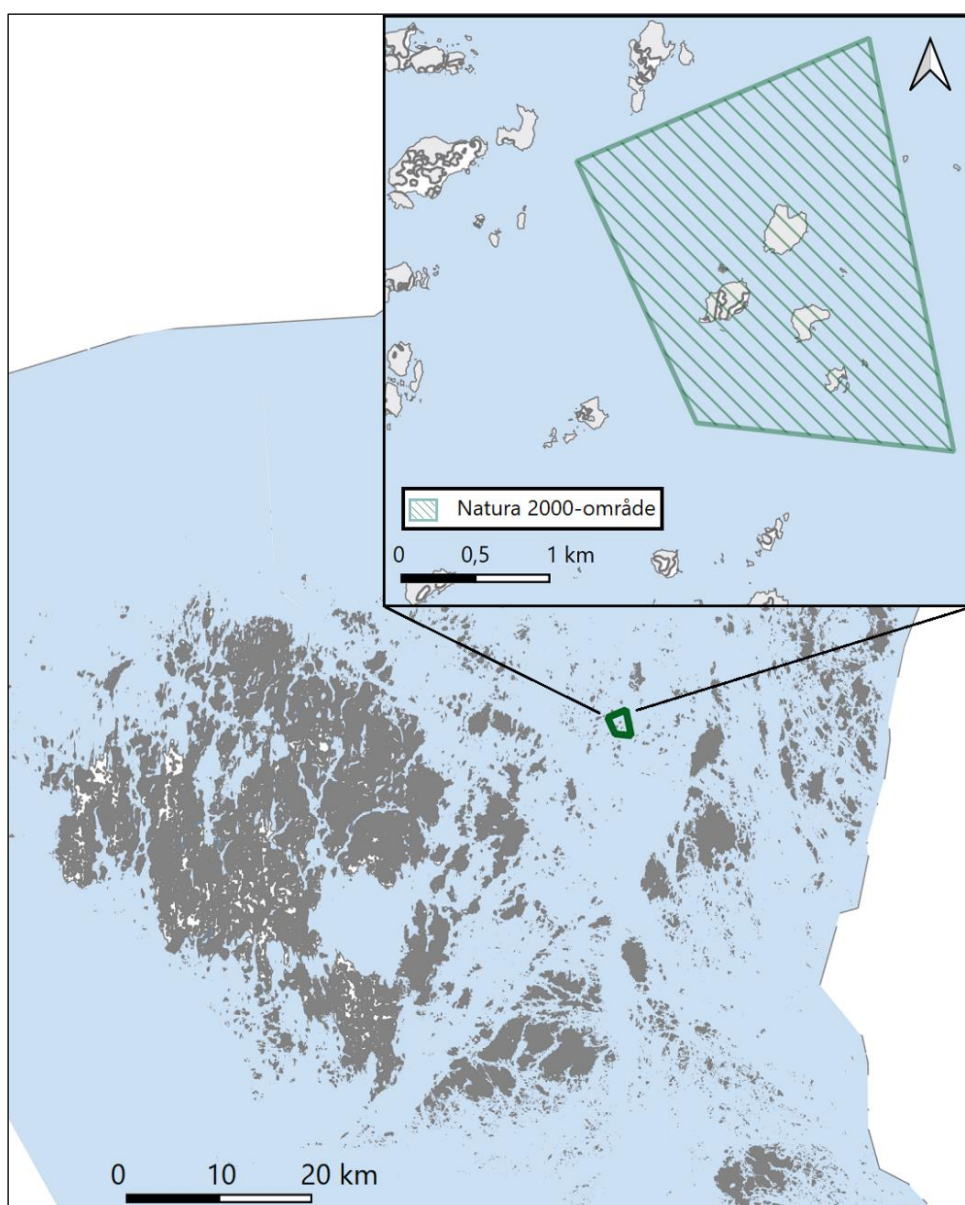
Action no.	Actions	Target
Å1.1–1.2	Investigations of species, habitats, and conservations statuses, and, if necessary, more detailed management and action plans will be created.	1–11
Å2.1–2.4, 9.1–9.2	Restrictions and prohibitions concerning visits/access during sensitive periods, speed and means of transport, fishing (including non-selective tools), hunting, waste management, etc.	1–11
Å2.5	Communication regarding the area's protection and restrictions.	1–11
Å3.1	The area's natural values are respected in physical planning, permit assessments, etc., both within as well as near the area.	1–11
Å8.1 *8.2	Invasive species are prevented and mitigated through regular investigations and, if necessary, actions, such as *permits for hunting mink.	1–11 *1,10,11
Å4.1–4.2 *Å4.5	Continued monitoring of ecological status and continued actions to reduce pollution of nutrients on Åland. (See <i>Monitoring Plan for Åland; Action Plan for Groundwater, Lakes and Coastal Waters; Marine Action Plan</i>). *If needed, coastal lagoons will be cleared of reeds.	1–7 *2
Å4.6	Continued participation in collaborations such as HELCOM and OSPAR for a good water management in the Baltic Sea.	1-11
Å5.1	Continued actions to reduce climate impact and emissions of greenhouse gases on Åland. (See <i>Action Plan for Groundwater, Lakes and Coastal Waters; Marine Action Plan</i>).	1–11

Å5.2	Artificial nests for the Baltic Ringed Seal will be placed in the area, if needed (lack of ice). A management plan for the Baltic Ringed Seal on Åland will be created.	8
Å9.4	Continued work with maintaining sustainable fisheries management. (See <i>Action Plan for Groundwater, Lakes and Coastal Waters; Marine Action Plan</i>).	1–11
Å11.1-11.3	Continued monitoring of the water body's chemical status and seals health. Continued actions to reduce emissions of pollutants on Åland. (See <i>Monitoring Plan for Åland; Monitoring Plan for Biodiversity: Marine Mammals/Seals health; Action Plan for Groundwater, Lakes and Coastal Waters; Marine Action Plan</i>).	1–11
Å7.1–7.3	Establishing more protected areas in the region for marine habitats, underwater habitats and species to ensure connectivity between both habitats and populations.	1–8

1 Inledning

1.1 Grundläggande information om området

Natura 2000-område	Vikskären		
Natura 2000-kod	Flxxxxxx		
SCI-område	Utpekat	xx.xx.2024 (ÅFS 2024:xx)	
	Fastställt	Inväntar fastställande	
SAC-område	Inväntar fastställande		
Naturreservat	xx.xx.2024 (ÅFS 2024:xx)		
Area (ha)	Total	Land	Hav
	448	19	429

Figur 1 Natura 2000-område Vikskären. Området är också fredat som naturreservat. Kartmaterialet är hämtat från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister samt Ålands landskapsregering.

1.2 Områdets inrättande och skydd

Området Vikskären i Skärgårdshavet i Vårdö kommun hör till ett av de nya Natura 2000-områdena som pekats ut inom Vår Vikare LIFE-projektet (se kapitel 1.4). Landskapsregeringen föreslog Vikskären som SCI-område till EU-kommissionen xx-xx-2024.

Grunderna för utpekande var förekomsten av arten östersjövikare, som är särskilt skyddsvärd på Åland och listad i bilaga II till den Europeiska unionens habitatdirektiv (92/43/EEG), samt naturtyperna Boreala skär och småöar i Östersjön (1620) och Kustnära laguner (1150*) som finns listade i bilaga I till habitatdirektivet. Utöver detta konstaterades även förekomst av flera viktiga undervattenshabitat, gråsäl samt häckningsplatser för flera fågelarter som bland annat fisktärna och silvertärna, som listas i bilaga 1 till den Europeiska unionens fågeldirektiv (2009/147/EG).

Området Vikskären fredades som naturreservat xx.xx.2024 genom fredningsbeslut ÅFS 2024:xx. Naturreservatet inrättades i enlighet med 5 § och 8 § i nuvarande naturvårdslag (1998:82) för att skydda områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter. I fredningsbeslutet anges specifika förbud och restriktioner som gäller i området, se bilaga.

Området ägs helt av Landskapet Åland och är ett resultat av en slutlig inlösning genom Landskapets Fastighetsverk av besittningsrätterna under år 2020¹.

Skären i området hör till ett kärnområde för östersjövikare och viktiga uppehållsplatser för gråsäl. Området bidrar till en ökad kontinuitet för Natura 2000-nätverket då det inte finns så många andra liknande Natura 2000-områden i närheten. Detta anses särskilt viktigt för östersjövikaren som bedöms vara starkt hotad i regionen på grund av små populationsstorlekar orsakade av tidigare intensiv jakt och miljögifter samt deras känslighet för pågående klimatförändringar.

En ökad kontinuitet av skyddsområden är också viktigt för flera av undervattenshabitaterna, som på flera håll i Östersjön drabbats hårt av bland annat övergödning, vattenföretag och i vissa fall överfiske. I Sverige har försök att restaurera samhällen av ålgräs² och kransalger³ visat sig vara kostsamt, tidskrävande och osäkert, vilket visar att det viktigaste är att skydda och bevara de samhällen som finns innan behovet av restaurering uppstår. Att bevara undervattenshabitatens ekosystem bidrar till att bevara viktiga ekosystemtjänster, se kapitel 5.

Inrättande av skyddsområdet bidrar även till uppfyllandet av Ålands strategiska utvecklingsmål i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland, vilka baserar sig på FN:s 17 globala hållbara utvecklingsmål i Agenda 2030⁴. Inrättandet är även i linje med de mål och åtgärder gällande biologisk mångfald, hållbara och motståndskraftiga ekosystem, samt skyddsområden som nämns i EU:s Strategi för biologisk mångfald 2030⁵, HELCOM:s Åtgärdsprogram för Östersjön⁶, samt landskapsregeringens ambition att utöka nätverket med marina skyddsområden (MPA)⁷.

¹ Lantmäteriverkets beslut 14.4.2021 om lagfart, ärende MML/86002/71/2020.

² (Moksnes, o.a., 2016)

³ (Faithfull, Kraft, Tamarit Castro, & Nordling, 2022)

⁴ (Nätverket Bärkraft, u.d.)

⁵ (Europeiska kommissionen, 2020)

⁶ (HELCOM, 2021)

⁷ Remissversion ej fastställd ännu: <https://www.regeringen.ax/nyheter/strategi-naturskydd-pa-aland-nu-pa-remiss>

1.2.1 Förvaltningsplanens framtagande

Om det behövs för att säkerställa att ett Natura 2000-områdes bevarandemål uppnås ska en förvaltningsplan tas fram. Denna förvaltningsplan har tagits fram inom projektet Vår Vikare LIFE (se kapitel 1.4) i samband med att området pekades ut som nytt Natura 2000-område då det har bedömts behövas för att bevarandemålen i området ska uppnås, framför allt för östersjövikaren. Det har även tidigare bedömts finnas ett behov av att ta fram förvaltningsplaner för samtliga Natura 2000-områden i skärgården på grund av ett högt exploateringsstryck där intressena måste samordnas så att objektens skyddsvärden tryggas⁸.

Förvaltningsplanen har tagits fram av miljöbyrån vid Ålands landskapsregerings social- och miljöavdelning. Även kulturbyrån vid landskapsregeringens utbildnings- och kulturavdelning har bidragit med underlag gällande kulturarv och kulturmiljö.

Förvaltningsplanen är avsedd att vara en vägledning för nyttjande och bevarande av området samt som ett underlag för direkta skötselåtgärder.

1.2.2 Samrådsförfarande och informationsspridning

Fredningsbeslutet för naturreservatet och förvaltningsplanen för Natura 2000-området har innan verkställande skickats på intern remissrunda till fiskeribyrån och enheten för jakt- och viltvårdsfrågor vid näringsavdelningen och kulturbyrån vid utbildnings- och kulturavdelningen. De har även skickats externt till organisationer så som Ålands Natur & Miljö, Ålands fiskare och övriga på en remisslista, se bilaga. De har även lagts ut på allmän remiss på landskapsregeringens hemsida. I samband med att remissen lades ut skickades även ett pressmeddelande.

Information gällande skyddsområdet, förvaltningsplanen och fredningsbeslutet, kommer efter fastställande att finnas tillgängliga på landskapsregeringens hemsida samt Landskapets Fastighetsverks hemsida.

Information om att det är ett skyddsområde, samt information om eventuellt landstigningsförbud, kommer att finnas på skyltar som sätts upp i området när naturreservatet har inrättats.

Utöver detta kan nämnas att inom projektet LIFE IP Biodiversea⁹ beställde landskapsregeringen en socioekonomisk analys under år 2024 där problematik och lösningar gällande socioekonomiska effekter av utökade åländska marina fredningsområden och restriktioner behandlades. Analysen är sammanställd i en rapport¹⁰ och genomfördes genom enkätfrågor (som annonserades lokalt på Åland, exempelvis i tidningar) och intervjuer. Både allmänhet, myndigheter och företagare gavs möjlighet att besvara frågorna. Även om Vikskären inte var ett av de områden som var markerade specifikt i analysens kartmaterial spreds information om landskapsregeringens ambition att utöka marina skyddsområden. Analysen bedöms även relevant för det aktuella området genom att redogöra generellt för möjliga motstridiga intressen, konflikter och effekter gällande marina skyddsområden och restriktioner.

Mer information gällande olika former av samrådsförfarande och informationsspridning finns i den

⁸ (Ålands landskapsregering, 2015)

⁹ (Ålands landskapsregering, 2024) (Metsähallitus, 2023)

¹⁰ (Ekologigruppen AB, 2024)

övergripande förvaltningsplanen för Ålands Natura 2000-områden¹¹.

1.3 Natura 2000 och naturreservat

1.3.1 Bakgrund och målsättningar

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden med särskilt skyddsvärda arter eller naturtyper. Nätverket har sitt upphov i EU:s habitatdirektiv och fågeldirektiv och utgör en viktig del i arbetet med att uppnå EU:s mål att främja den biologiska mångfalden inom unionens område.

Det övergripande målet för Natura 2000-områden är att områdena ska bidra till att en gynnsam bevarandestatus uppnås för varje naturtyp och art i deras naturliga utbredningsområde. Specifika bevarandemål bör också fastställas för områdets naturtyper och arter av gemenskapsintresse i habitatdirektivet samt fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandemålen bör baseras på de ekologiska behoven och återspegla de hot som finns i området. De bör även återspegla områdets betydelse för bevarandet av naturtyperna och arterna samt områdets betydelse för att bevara Natura 2000 som ett sammanhängande nätverk¹². Specifika bevarandemål för området anges i kapitel 7.1.

För att säkerställa att bevarandemålen för ett Natura 2000-område uppnås ska varje medlemsstat vidta de åtgärder som behövs. De kan exempelvis utgöras av lämpliga lagar och författningar, avtal och skötsel- och förvaltningsplaner. Åtgärderna kan även vara förebyggande så som tillståndsplikt för verksamheter och konsekvensbedömningar av projekt och planer.

Habitatdirektivet och fågeldirektivet har implementerats i åländsk lagstiftning genom framför allt naturvårdslagen (1998:82) och naturvårdsförordningen (2023:88). I naturvårdslagen anges hur skyddsområden pekats ut och fredningsprocessen går till samt bestämmelser gällande fridlysning och särskilt skyddsvärda arter och biotoper. I naturvårdsförordningen beskrivs hur naturvårdslagen ska tillämpas och i dess bilagor listas fridlysta och särskilt skyddsvärda arter och biotoper.

1.3.2 Tillståndsplikt och konsekvensbedömningar

Det krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som görs i eller i närheten av området och som på ett betydande sätt kan påverka miljön i området. Om man är osäker på om naturvärdena kommer att påverkas bör man samråda med Ålands landskapsregering innan åtgärden påbörjas.

Det krävs en konsekvensbedömning för ett projekt eller plan som ska genomföras i eller nära området om det riskerar att påverka områdets skyddsmål negativt. Även de sammantagna konsekvenserna av olika projekt och planer ska bedömas.

Det är den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen som ska se till att konsekvensbedömningen har utförts och ska även begära in ett utlåtande från landskapsregeringens miljöbyrå. I de flesta fall får inte tillstånd beviljas, projekt genomföras eller planer godkännas/fastställas om konsekvensbedömningen och miljöbyråns utlåtande tyder på att områdets naturvärden kommer att försämrats betydligt.

¹¹ (Ålands landskapsregering, 2015)

¹² (Europeiska kommissionen, 2012)

1.4 Vår Vikare LIFE-projektet

Vikskären är ett av de nya Natura 2000-områdena som har pekats ut av landskapsregeringen inom projektet Vår Vikare LIFE. Vår Vikare LIFE är den svenska akronymen för LIFE-projektet *Working together to save the Saimaa Ringed Seal in changing environment* (LIFE19/NAT/FI/000832).

Vår Vikare LIFE är ett samarbete mellan flera finska parter samt Ålands landskapsregering och leds av Forststyrelsens Naturtjänster. Projektet pågår åren 2020–2025 och finansieras till 75 % av EU:s LIFE-program och 25 % av deltagande parter, inklusive landskapsregeringen, och medfinansierare.

Projektet är en fortsättning på ett tidigare LIFE-projekt och syftar till att bidra till ett ökat skydd och bevarande av både saimenvikaren i sjön Saimen och östersjövikaren i Skärgårdshavet och Ålands hav. Både saimenvikaren och östersjövikaren hotas av små populationsstorlekar, effekter av klimatförändringar och drunkning som bifångst i fiskeredskap.

Inom projektet arbetar man bland annat med en ny identifieringsmetod utifrån fotografier, nya metoder för uppföljning och övervakning, undersökningar av saimenvikarnas arvsmassa, utveckling av sälsäkra fiskeredskap, testning av konstgjorda bon (för att användas under snöfattig och isfria vintrar) samt informationsspridning för att öka medvetenhet och acceptans för skyddsåtgärder.

Det har tidigare inte funnits Natura 2000-områden på Åland som är tillägnade östersjövikaren och informationen har varit bristfällig gällande regionens sälpopulation och viktiga vilo- och fortplantningsplatser för vikarsälarna. För åländsk del i projektet ligger därför fokus på att införa östersjövikaren som viktig art i några befintliga Natura 2000-områden samt att peka ut några nya Natura 2000-områden tillägnade östersjövikaren baserat på resultat från inventeringar som utförts av Åbo yrkeshögskola (TUAS) och Naturresursinstitutet (LUKE) inom projektet.

En stor del av arbetet går också ut på att ta fram nya eller revidera befintliga förvaltningsplaner för områdena så att de inkluderar östersjövikaren. Ett mål är också att ta fram en förvaltningsplan för arten östersjövikare på Åland. Samtliga av de åländska åtgärderna syftar till att säkerställa ett mer sammanhängande nätverk av Natura 2000-områden för östersjövikaren i Skärgårdshavet och Ålands hav samt att förbättra förutsättningarna för artens bevarande.

Mer information om projektet finns på Forststyrelsens hemsida¹³.

1.5 Inventeringar, undersökningar och underlag

Inventeringar av marin undervattensnatur i åländska kustvatten har genomförts i cirka sextio år¹⁴. Före 2016 var dock stora delar av Ålands undervattensmiljöer okarterade.

Vid utpekandet av det aktuella Natura 2000-området Vikskären bestod underlaget av uppgifter från inventeringar av vikarsälar inom projektet Vår Vikare LIFE, resultat från olika karteringsprojekt beskrivna längre ned, flygundersökningar, den årliga havsörnsinventeringen (inga häckande par observerade i området), besökare i området och granskning av kartbilder.

2010–2011 gjordes några systematiska biologiska undersökningar med undervattensvideo och

¹³ <https://www.metsa.fi/sv/projekt/var-vikare-life/>

¹⁴ (Ålands landskapsregering, 2021)

dykningar på östra Åland och vissa områden i västra, sydvästra och norra Åland inom ett EU-finansierat Interregprojekt kallat NANNUT. Utöver detta har Åbo akademi gjort inventeringar av marin vegetation i olika projekt ofta i samarbete med Ålands landskapsregering¹⁵.

2016–2018 utfördes geologiska och biologiska undersökningar av den marina miljön runt Åland i ett till största delen genom det operativa programmet för fiskenäringen EU-finansierat projekt kallat *Kartering av marina Natura 2000 habitat på Åland*. Projektet var ett samarbete mellan Åbo Akademi, Geologiska forskningscentralen (GTK) och Ålands landskapsregering. I projektet fokuserade man på att kartera marina Natura 2000-habitat inklusive undervattensdelar av habitat som delvis är under vatten. Man sammanställde även alla biologiska data från tidigare undersökningar gjorda i de åländska havsområdena, inklusive data från NANNUT-projektet nämnt ovan¹⁶.

2019–2023 genomfördes i samarbete mellan Ålands landskapsregering och Åbo Akademi ett projekt kallat *Åland SeaMap* där Åbo Akademi ansvarade för fält- och analysarbetet. Projektet var till viss del en fortsättning på det tidigare karteringsprojektet nämnt ovan och var till största delen finansierat av BaltCF. Man genomförde strukturerade och heltäckande inventeringar av de marina ekosystemen och arter i ytterskärgård och öppet hav på Åland. Det omfattande fältarbetet bestod av dykning, filmning och akustiska metoder för att få fram ny information från områden där data saknats eller varit för bristfällig. Baserat på både nya och existerande data togs sedan spridningsmodeller och kartor fram över habitat och arter. Även en platsvalsanalys med MARXAN gjordes för att identifiera de mest lämpliga naturområdena för marina skyddsområden på Åland¹⁷.

Inventering av förekomst och spridning av östersjövikare har utförts av Åbo yrkeshögskola (TUAS) och Naturresursinstitutet (LUKE) i Skärgårdshavet och Ålands hav inom Vår Vikare LIFE-projektet. I övrigt ansvarar Naturresursinstitutet (LUKE) för uppföljningen av havssälar i Finland och uppskattningar av både östersjövikare och gråsälar görs på basis av flygräkningar. Gråsälsstammen har följts upp systematiskt sedan år 2000 och stammen av östersjövikare sedan år 1988¹⁸.

Den första större inventeringen av havsörn på Åland gjordes 1960. 1972 påbörjade WWF ett övergripande skydds- och forskningsprojekt kring havsörnen. Från 1980-talet och framåt utfördes årliga inventeringar på Åland¹⁹ där besök ofta gjordes vid varje bo. De senaste åren har övervakningen av havsörn tagits över av "Fiskgjusestiftelsen" (Sääksisäätiö) som gör översiktliga helikopterinventeringar med kompletterande tilläggskontroller av specifika bon²⁰.

2 Natur

2.1 Geologi och geomorfologi

Nedanstående beskrivning av berggrunden har hämtats ur Geologiska Forskningscentralens (GTK:s) berggrundskartjänst, Kallioperä skala 1:200 000²¹. Övrig geologisk information har hämtats ur Lantmäteriverkets Terrängdatabas/Terrängkarta eller flygfoton om inget annat anges.

¹⁵ (Rinne, Björklund, Hämäläinen, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2019)

¹⁶ (Rinne, Björklund, Hämäläinen, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2019)

¹⁷ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

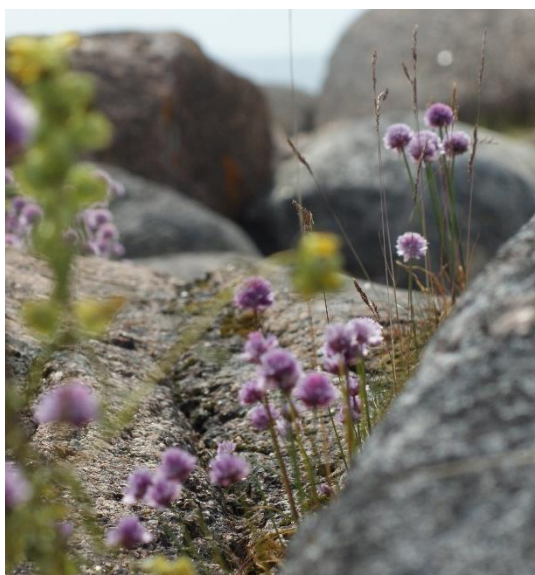
¹⁸ (LUKE, u.d.)

¹⁹ (Ålands landskapsregering, 2019)

²⁰ (Häggblom, 2024)

²¹ (GTK, Geologiska forskningscentralen, u.d.)

Berggrunden i det aktuella området hör till den så kallade Ålandsbatoliten och består av röd och brun rapakivgranit (viborgit) som bildades för ca 1590–1520 miljoner år sedan.

Figur 2 Gräslök (*Allium schoenoprasum*) i en skreva mellan granitklippor i området.
Fotograf: Majja Häggblom.

Området utgörs framför allt av hav men ca 19,5 ha utgörs av land. De landytorna som finns består mestadels av kala bergytter samt en hedlik vegetation på ett tunt jordlager i sprickor, svackor och flackare områden. Mest vegetation finns på de större öarna som Norra Vikargrundet och Södra Vikargrundet, och består framför allt av ljung, låga enris, odon samt ett fåtal björkar och rönnor och några tallar. På Norra Vikargrundet finns även exempelvis ängsull, hönsbär och några skogsstjärnor. Även gräslök, en karakteristisk art för naturtypen Boreala skär och småöar, förekommer.

På ön sydöst om Killinggrundet och den lilla ön norr om Södra Vikargrundet finns stenåkrar. På Södra Vikargrundet finns en liten sjö och på Norra Vikargrundet hållkar.

Marknivån överstiger sällan 5 meter över havet (m ö. h.) med undantag av Norra Vikskäret där den högsta marknivån når drygt 7,5 m ö. h.

På grund av landhöjningen förändras kustlinjen och skärgårdens utseende med tiden. Enligt landhöjningsmodellen NKG2016LU är den avvägda landhöjningen i området ca 6–6,5 mm per år²². Landhöjningen motarbetas dock av havsnivåns stigning och inom några decennier kommer troligtvis nettoeffekten bli att havsnivån stiger²³.

Havsdjupet i det aktuella området varierar men är vanligtvis grundare än 20 meter. Sydöst om området är dock en djupare zon som sträcker sig i nordöst-sydvästlig riktning.

2.2 Vattenområden

Det aktuella Natura 2000-området ligger i ytterskärgården i Skärgårdshavet och består till största delen av vatten då knappt 429 ha utgörs av hav och drygt 19 ha av land.

Havsvattnet i området är bräckt och salthalten varierar till följd av olika klimat- och hydromorfologiska faktorer. Medelsalthalten i området är ca 6 ‰²⁴.

Den norra delen (ca två tredjedelar) av området är beläget i vattenförekomst Norra Delet och den södra delen (ca en tredjedel) av området i vattenförekomst Södra Delet. Båda har bedömts ha en

²² (Vestøl, Ågren, Steffen, Kierulf, & Tarasov, 2019)

²³ (Ålands landskapsregering, 2019)

²⁴ (Ålands landskapsregering, 2019)

måttlig ekologisk status med avseende på övergödning under perioden 2012–2018²⁵ och 2017–2022²⁶. Den största påverkan i ytterskärgården kommer från omkringliggande vattenområden, atmosfärsdeposition samt till viss del fiskodlingar. Fiskodlingar finns ca 9 km åt ost/sydost (Nordic Trout) och ca 12 km sydost (Brändö lax AB) från området. Läs mer om övergödning (H4) i kapitel 7.2.

Gällande miljögifter så har det inte förekommit några större utsläpp på Åland eftersom det inte finns någon stor och tung industri. Småskalig industri, deponier, hamnverksamhet samt en flygplats finns på Åland, dock inte i det aktuella Natura 2000-området²⁷. Då området ligger i ytterskärgården förekommer risk för oljeutsläpp från båtar och fartyg. Troligtvis är fritidsbåtstrafiken i området begränsad på grund av det avlägsna läget. Drygt 8 km åt sydost och 14 km åt sydväst finns ett par grunda farleder för nyttotrafik, se Figur 23. Läs mer om miljögifter (H11) och farleder (H15) i kapitel 7.2.

Figur 3 Området består till största delen av vattenområden. Vy från Norra Vikargrundet. Fotograf: Mona Sällström

När det gäller föroreningskällor påverkas ytterskärgårdens kustvattenförekomster till stor del av vattenområdena runtomkring. Vattenomsättningen i ytterskärgården är vanligtvis hög, särskilt om området är öppet, vilket gör att påverkan från lokala källor vanligtvis är mindre²⁸.

Vattenkvaliteten övervakas regelbundet i enlighet med gällande lagstiftning så som EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG), kallat vattendirektivet, och EU:s ramdirektiv för marin strategi (2008/56/EG), kallat det marina direktivet.

2.3 Naturtyper

I detta kapitel och dess underkapitel beskrivs de naturtyper och undervattenshabitat som förekommer i det aktuella Natura 2000-området och som anses viktiga att bevara ur EU-perspektiv eller av andra skäl. Dessa kommer också att finnas angivna i den standardiserade datablanketten för Natura 2000-områden som bland annat kan nås genom Europeiska miljöbyråns karttjänst för Natura 2000-områden²⁹.

I kapitlet beskrivs även om naturtyperna eller habitaterna anses hotade, vilken rödlistningskategori de tillhör, hur trenden bedömts vara i Finland, samt om de anses vara en särskilt skyddsvärd biotop på Åland. Den senaste rödlistningen av naturtyper och habitat i Finland gjordes 2018³⁰, med bedömningar för hela Finland, södra Finland och Norra Finland. I denna förvaltningsplan beskrivs

²⁵ (Ålands landskapsregering, 2019)

²⁶ (Ålands landskapsregering, miljöbyrån, 2024)

²⁷ (Ålands landskapsregering, 2022-2023)

²⁸ (Ålands landskapsregering, 2021)

²⁹ <https://natura2000.eea.europa.eu/>

³⁰ (Kontula & Raunio, 2018)

bedömningen för hela Finland, men om bedömningen för södra Finland är annorlunda anges det. Det finns även en rödlista för naturtyper och habitat i Östersjön 2013 framtagen av HELCOM³¹. Även övergripande bevarandemål anges för naturtyperna och undervattenshabitatet, med en koppling till specifika bevarandemål, samt kortfattat om vilka hot som finns. Specifika bevarandemål, hot och åtgärder beskrivs mer utförligt i kapitel 7.

Underlaget som ligger till grund för utpekandet och bedömningen beskrivs i kapitel 1.5.

En sammanställning av områdets naturtyper och undervattenshabitat presenteras i tabell 3.

Tabell 3 Naturtyper och undervattenshabitat i området.

Kod = kod enligt habitatdirektivet. Kod i parentes betyder att habitatet i vissa fall kan räknas ingå i den koden.

I = om naturtypen/habitatet listas i bilaga I till habitatdirektivet. Parentes anger att habitatet i vissa fall kan ingå i sådan naturtyp. Prio = naturtypen anges som prioriterad i habitatdirektivet.

Rödlista 2018 = rödlistningskategori i Finland 2018³². Rödlista HELCOM = HELCOM:s rödlistning för Östersjön 2013³³. LC = livskraftig, NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad.

Särskilt skyddsv. = särskilt skyddsvärd biotop på Åland som listas i bilaga C till naturvårdsförordningen.

***Gäller kategorin "Skär och småöar i yttre skärgården" i Finland.**

Kod	Svenskt namn	Area (ha)	I	Prio	Rödlista Finland 2018	Rödlista HELCOM 2013	Särskilt skyddsv.
1620	Boreala skär och småöar i Östersjön	19,5	x		(LC)*	NT	
1210	Annuell vegetation på driftvallar	<0,1	x		(LC)	-	
1150	Kustnära laguner (Flador och glon)	0,4	x	x	- (VU)	EN	(x)
- (1110) (1160) (1610)	Ålgräsängar/Bandtångssamhällen	18,6	(x)		VU		x
- (1170) (1620)	Blåstångssamhällen	31,3	(x)		EN		
- (1170) (1620)	Blåmusselsamhällen	249,3	(x)		(LC)		
-	Rödalgssamhällen	103,2			EN		
-	Exponerade kransalgssamhällen	2,3			NT		

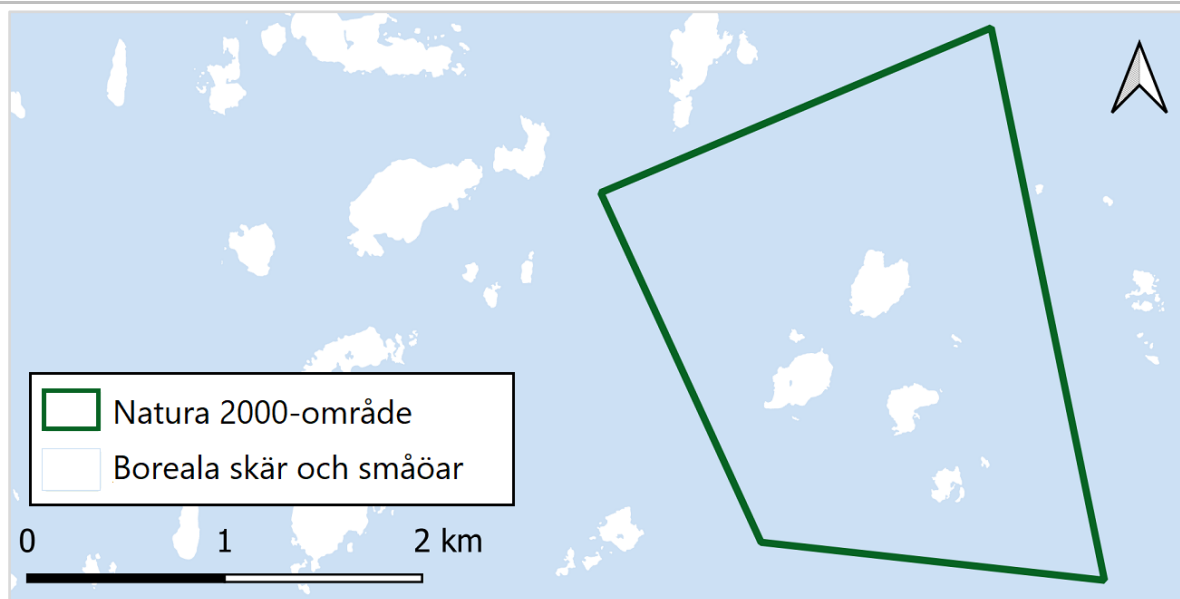
³¹ (HELCOM, 2013)

³² (Kontula & Raunio, 2018)

³³ (HELCOM, 2013)

2.3.1 Habitatdirektivets naturtyper inom området

1620 – Boreala skär och småöar i Östersjön

Figur 4 Samtliga skär och småöar i Natura 2000-området är boreala skär och småöar. Kartmaterialet kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister samt Ålands landskapsregering.

Beskrivning³⁴

Grupper av skär eller enstaka små öar, främst i ytterskärgården. Öarna utgörs av urberg, morän eller sedimenterat material samt ligger i ett exponerat läge och är i regel trädlösa, även om mindre enstaka träd kan förekomma. Blottade bergytter är vanliga.

Anslutande undervattensvegetation ingår ner till den fastsittande makrovegetationens nedersta djuputbredningsgräns.

Landvegetationen består av arter som är anpassade till torka, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Lavfloran är artrik och särpräglad. Vegetationen på vissa öar är starkt påverkad av kvävet från fågelspillning.

Öarna utgör viktiga häckningsplatser för havsfåglar och uppehållsplatser för sälar.

Figur 5 Norra Vikargrundet, bergytter med hällkar. Fotograf: Mona Sällström.

Förekomst i området

Samtliga skär och småöar i området räknas till naturtypen boreala skär och småöar. Total area ca 19,5 ha, exklusive undervattensdelar.

³⁴ Beskrivning sammanställd från EU:s tolkningsmanual (European Commission, 2013) samt vägledningar från Naturvårdsverket (Naturvårdsverket, 2011) och Finlands miljöcentral (Airaksinen & Karttunen, 1998).

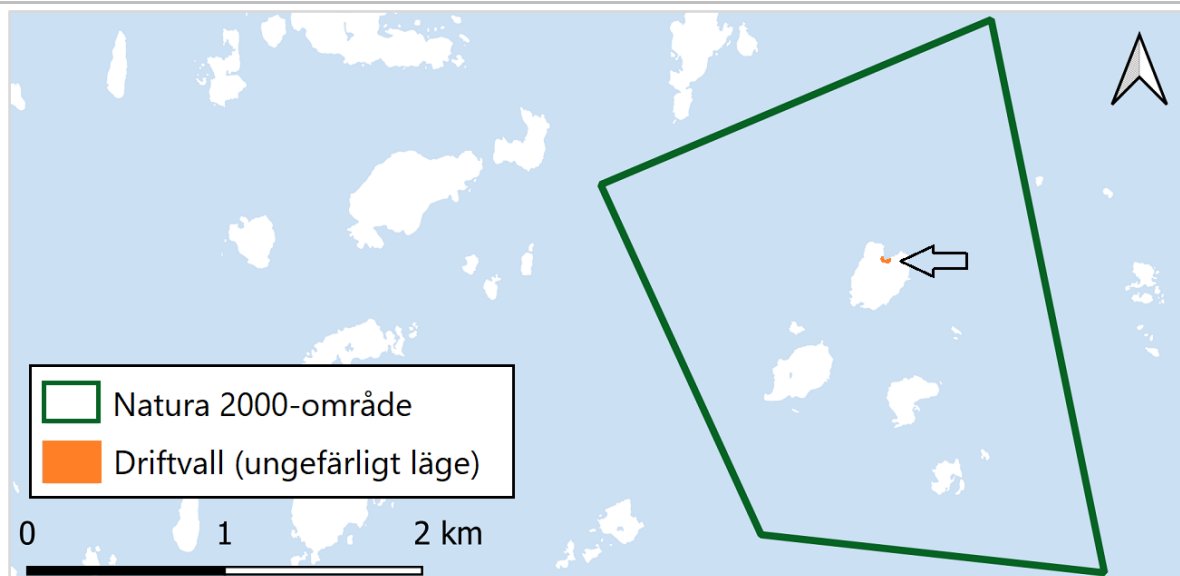
Representativitet	Hög
Hot	
Framför allt hotas naturtypens typiska fågelarter av invasiva främmande arter (H8) som exempelvis mink.	
Andra potentiella hot i området och närområdet: slitage och störning från mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), klimatförändringar och förändringar i havsnivå och vågexponering (H5), miljöföroreningar (H11), farleder (H15), exploatering och vattenföretag (H3), övergödning (H4).	
Rödlista Finland 2018	Livskraftig (LC) ³⁵
Rödlista Östersjön HELCOM 2013	Nära hotad (NT) ³⁶
Trend och status i Finland ³⁷	
Status för naturtypens utbredning och för areal som täcks av naturtypen är gynnsam och den kortsiktiga trenden (2007–2018) stabil. Status för naturtypens strukturer och funktioner är ogynnsam-otillräcklig och den kortsiktiga trenden okänd. Den nuvarande totala bevarandestatusen liksom den framtida prognosen är ogynnsam-otillräcklig och trenden för den totala bevarandestatusen stabil. Den kortsiktiga trenden för naturtypens areal med god status inom Natura 2000-områden i Finland är okänd.	
Bevarandestatus i området	Gynnsam
Bedömningen baseras på att området fortfarande är mycket orört utan omfattande exploatering, samt ligger relativt avlägset med fåtal besök. Tack vare statusen som Kronoholme har det också varit av gemensamt intresse att bevara området. Mink kan utgöra ett problem för de typiska fågelarterna. Ytterligare inventeringar av typiska arter skulle behövas för att ytterligare stärka statusbedömningen (H1).	
Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet.	
Bevarandemål	
Naturtypens bevarandestatus ska bibehållas .	
Naturtypen berörs av specifika mål:	M1, M2, M3, M4.a, M6, M7, M8, M12, M13

³⁵ (Kontula & Raunio, 2018)

³⁶ (HELCOM, 2013)

³⁷ (EU:s article 17 web tool, u.d.)

1210 – Annuell vegetation på driftvallar

Figur 6 Driftvallens ungefärliga läge och utbredning i Natura 2000-området. Kartmaterialet kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister samt Ålands landskapsregering.

Beskrivning³⁸

Vallar av tång, vass och annat organiskt material som flutit med vattnet och drivit upp på stränder. Med minskningen av blåstång består driftvallarna numera oftare av säv och makroalger, ibland ingår även oorganiskt material och skräp i vallarna.

Vallarna hittas vanligen i övre delen av strandkanten på öppna stränder eller inne i vikar, främst flacka stränder av sand, sten eller grus. Driftvallarna är mer eller mindre regelbundna beroende på strandens läge och vindriktning.

Vallarna är ofta rika på kväve och frodiga med annuella växter, ibland också vissa perenna arter, växtligheten varierar med åldern på driftvallen. Ofta finns också en rik insektsfauna och flera kräddjur i anslutning till driftvallarna och vadarfåglar använder ofta miljön för vila och födosökande.

Figur 7 Vy över driftvallen på Norra Vikargrundet. Fotograf: Mona Sällström.

Figur 8 En del av driftvallen och dess vegetation. Fotograf: Majja Häggblom.

Förekomst i området

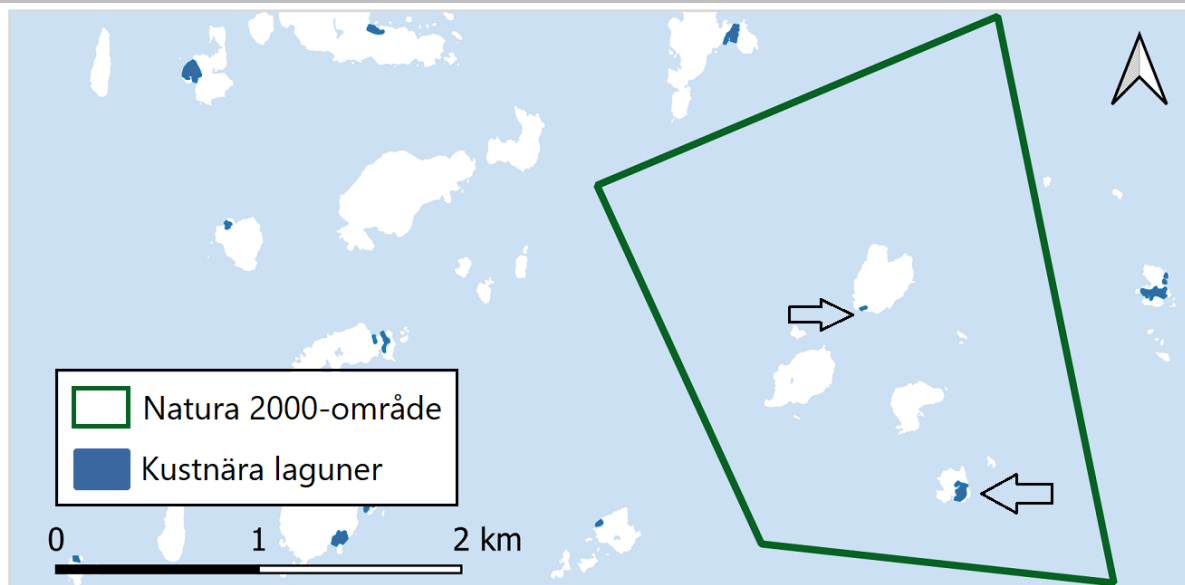
Det förekommer en liten driftvall på Norra Vikargrundet. Noggrann kartering saknas. Total area <0,1 ha. På driftvallen växer bland annat vejje, vänderot och måll- och plisterarter.

Representativitet God

³⁸ Beskrivning sammanställd från EU:s tolkningsmanual (European Commission, 2013) samt vägledningar från Naturvårdsverket (Naturvårdsverket, 2011) och Finlands miljöcentral (Airaksinen & Karttunen, 1998).

Hot	
Igenväxning (H6), om exempelvis buskvegetationen inifrån ön sprider sig utåt.	
Annat som potentiellt kan påverka negativt i området och närområdet är: miljöföroreningar (H11), invasiva främmande arter (H8), farleder (H15), övergödning (H4).	
Rödlista Finland 2018	Livskraftig (LC) ³⁹ (Driftvallar med säv)
Trend och status i Finland ⁴⁰	
Status för naturtypens utbredning är gynnsam, för areal som täcks av naturtypen ogynnsam-otillräcklig samt för strukturer och funktioner gynnsam. Deras kortsiktiga trender är stabila förutom för strukturer och funktioner där trenden är okänd på grund av otillräcklig information. Den totala bevarandestatusen är ogynnsam-otillräcklig, trenden stabil och den framtida prognosen ogynnsam-otillräcklig. Den kortsiktiga trenden gällande naturtypens areal med god status inom Natura 2000-områden i Finland är stabil.	
Bevarandestatus i området	Gynnsam
Bedömningen baseras på observationer och att det i dagsläget inte förekommer några större hot i området.	
Bevarandemål	
Naturtypens bevarandestatus ska bibehållas .	
Naturtypen berörs av specifika mål:	M3, M4.a, M6, M7, M8, M12, M13

1150 – Kustnära laguner

Figur 9 Modellerad förekomst av kustnära laguner i området, dataägare Forststyrelsen. Modelleringen baseras bland annat på strandlinjens form⁴¹. Övrigt kartmaterial kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister samt Ålands landskapsregering.

Förekomst i området

Det förekommer två kustnära laguner i området, enligt modelleringen nämnd ovan.

³⁹ (Kontula & Raunio, 2018)

⁴⁰ (EU:s article 17 web tool, u.d.)

⁴¹ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

Den totala arean är ca 0,38 ha varav den norra utgör ca 0,03 ha och den södra ca 0,35 ha.	
Representativitet	Icke bedömd
Beskrivning ⁴²	
Laguner är helt eller delvis nyligen avsnörda grunda havsvikar skilda från havet genom hällar, klippor, grus – eller klappersten, sandbankar eller vegetation som exempelvis vassbälten. Avgränsningen mot det öppna havet sätts vid trösklarnas yttre kant medan avgränsningen mot land är vid medelvattenståndet.	
Laguner är vanligtvis mindre än 25 ha men kan vara större vid rörliga kuster. Maxdjupet överstiger normalt inte 4 meter. Saliniteten kan variera beroende på nederbörd, avdunstning, inflöde av saltvatten från havet vid exempelvis storm, tidvatten samt vid högvatten vintertid. Även vattenmängden varierar.	
Vegetation saknas antingen helt eller klassificeras inom: <i>Ruppiaetea maritima</i> , <i>Zosteretea</i> , <i>Potametea</i> eller <i>Charetea</i> , beroende på vilket successionsstadium lagunen befinner sig i. Lagunerna kännetecknas ofta av en god vattenkvalitet och en långsam vattenomsättning vilket bidrar till en artrik och dynamisk flora och fauna och lagunerna utgör ofta en central livsmiljö för flera fisk- och fågelarter.	
En specifik variant av laguner är flador och glon, som är en undergrupp till naturtypen. Det är dock ofta i praktiken svårt att avgöra om det är en lagun, flada eller glo.	
Hot	
Det främsta hotet mot naturtypen i området är övergödning (H4).	
Andra potentiella hot i området och närområdet: att tröskeln som skiljer lagunen från havet påverkas av exempelvis pågående landhöjning samt eventuell exploatering och vattenföretag (H3), miljöföroreningar (H11), mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), klimatförändringar (H5), fiske (H9), invasiva främmande arter (H8), farleder (H15).	
Rödlista Finland 2018	Bedömning saknas för naturtypen som helhet. Underkategorierna flador och glon är sårbara (VU) ⁴³
Rödlista Östersjön HELCOM 2013	Starkt hotad (EN) ⁴⁴
Trend och status i Finland ⁴⁵	
Status för naturtypens utbredning och för areal som täcks av naturtypen är gynnsam och den kortsiktiga trenden (2007–2018) stabil. Status för naturtypens strukturer och funktioner är ogynnsam-dålig och den kortsiktiga trenden minskande. Den totala bevarandestatusen är ogynnsam-dålig, den framtida prognosen ogynnsam-otillräcklig och trenden för den totala bevarandestatusen stabil. Den kortsiktiga trenden gällande naturtypens areal med god status inom Natura 2000-områden i Finland är stabil.	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
Bedömningen baseras på att vattenkvaliteten i vattenförekomsterna där lagunerna finns är måttlig med avseende på övergödning, vilket är ett hot mot artsammansättningen och kan även i längden orsaka igenväxning vilket potentiellt kan minska lagunernas yta (se H4).	

⁴² Beskrivning sammanställd från EU:s tolkningsmanual (European Commission, 2013) samt vägledningar från Naturvårdsverket (Naturvårdsverket, 2011) och Finlands miljöcentral (Airaksinen & Karttunen, 1998).

⁴³ (Kontula & Raunio, 2018)

⁴⁴ (HELCOM, 2013)

⁴⁵ (EU:s article 17 web tool, u.d.)

Inventeringar (H1) av typiska arter behövs, och om möjligt avgöra om det är laguner, flador eller glon, samt för att fastställa representativitet. Ettåriga trådalger förekommer i och i närheten av lagunerna, medan sudare- och natesamhällen förekommer i den södra lagunen och i närheten av den norra, enligt modelleringar i projektet Åland SeaMap⁴⁶.

Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet.

Bevarandemål

Naturtypens bevarandestatus ska **förbättras**.

Målet bedöms inte rimligt att uppnå inom en snar framtid utan får ses som långsiktigt. Detta beror på att den ogynnsamma bevarandestatusen beror på övergödning och orsaken bakom övergödningen är komplex där vattenförekomsterna bedöms vara beroende av statusförbättringar i angränsande vattenförekomster (se H4).

I *Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022–2027* anges att en god vattenkvalitet i ytterskärgårdens vattenförekomster troligtvis inte kan uppnås före 2027⁴⁷. Troligtvis dröjer det betydligt längre än så.

Förutom att arbeta generellt för att minska näringsämnesutsläpp på Åland ligger fokus på att minska övergödningens effekter så som att bekämpa igenväxning av lagunerna, samt att begränsa risken för andra skador orsakade av mänskliga aktiviteter i området.

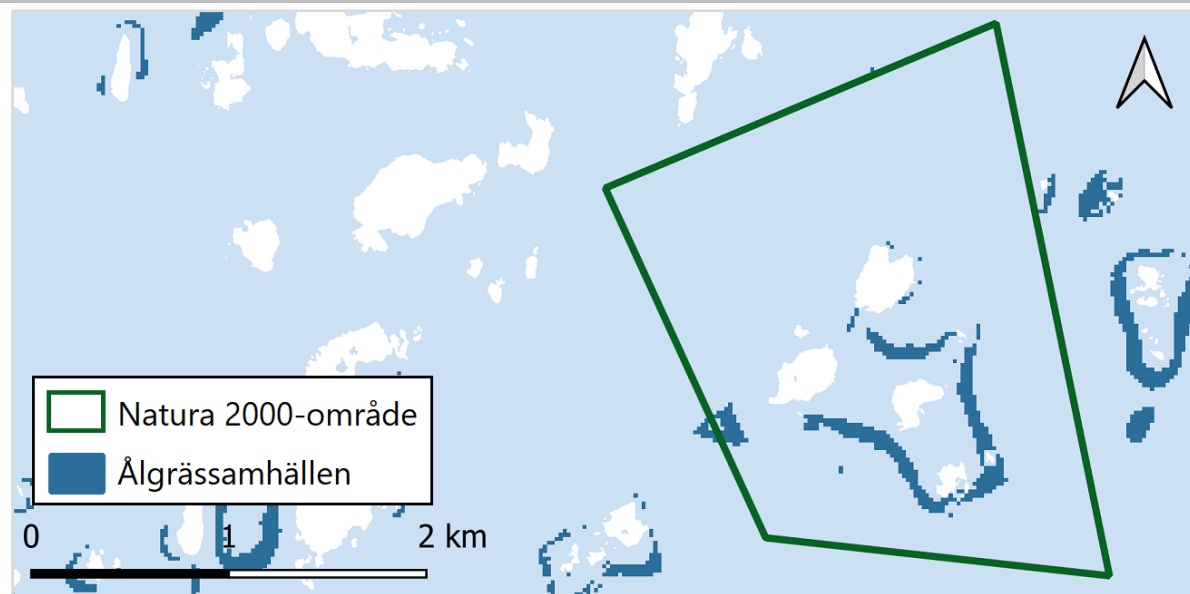
Naturtypen berörs av specifika mål:	M3, M4.a, M6, M7, M8, M12, M13
-------------------------------------	--------------------------------

⁴⁶ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

⁴⁷ (Ålands landskapsregering, 2021)

2.3.2 Undervattenshabitatet

Ålgrässamhällen

Figur 10 Modellerad förekomst av ålgrässamhällen i området. Modelleringen är utförd av Åbo Akademi inom projektet *Åland SeaMap* och baseras bland annat på dykningar och undersökningar med dropvideo⁴⁸. Övrigt kartmaterial kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister och Ålands landskapsregering.

Förekomst i området

Det förekommer ålgrässamhällen i framför allt södra halvan av området, enligt modelleringen nämnd ovan. Deras totala area är ca 18,6 ha.

Representativitet Icke bedömd

Beskrivning

Ålgräs (*Zostera marina*), även kallat bandtång, växer på relativt grunda mjukbottnar i salt eller bräckt vatten. Arten kan bilda stora samhällen som kallas ålgräsängar. Naturtypen karakteriseras av perenn bottenvegetation som täcker åtminstone 10 % av botten och som till största delen utgörs av ålgräs⁴⁹. Bandtångsamhällen kan räknas som en underkategori till naturtyperna 1110 *Sublittoral sandbankar*, 1160 *Stora grunda vikar och sund* och undervattensdelarna till 1610 *Rullstensåsöar i Östersjön* i habitatdirektivets bilaga I.

Figur 11 Ålgräs (*Zostera marina*).
Fotograf: Petra Arola, Åbo Akademi.

I Östersjön växer ålgräsängar framför allt på sandiga bottnar på ca 2–6 meters djup. Ålgräsängarna är en viktig produktiv livsmiljö för många marina arter samtidigt som de utgör ett skydd för mindre fiskar och kräftdjur mot större rovdjur. De stabiliserar även botten sediment, dämpar vågor och strömmar och skyddar stränder mot erosion. De tar dessutom upp näringsämnen ur vattnet och tar också upp och lagrar stora mängder kol och

⁴⁸ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

⁴⁹ (Kotilainen, o.a., 2020)

bidrar därför till att minska både övergödning och klimatförändringar⁵⁰.

Om ålgräset försvinner och mjukbotten blir exponerad kan stora mängder kol och kväve frigöras i stället för att tas upp av ålgräset⁵¹.

Ålgräsängarnas utbredning kan variera från år till år vilket innebär att det vissa år kan finnas partier i en ålgräsäng som saknar ålgräs. Rotsystemet kan dock finnas kvar trots att inga plantor syns⁵².

Hot

Det främsta hotet mot habitatet i området är övergödningen och dess effekter, framför allt grumling (H4).

Om följande förekommer i området eller närområdet skulle det kunna ha en stor påverkan: exploatering och vattenföretag (H3), överfiske och fiske med redskap som skadar botten (H9).

Andra potentiella hot i området eller närområdet: klimatförändringar (H5), miljöföroreningar (H11), invasiva främmande arter (H8), farleder (H15), mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2).

Rödlista Finland 2018 habitatet	Sårbar (VU) ⁵³
--	---------------------------

Rödlista Finland 2019 arten	Nära hotad (NT) ⁵⁴
------------------------------------	-------------------------------

Trend i Finland

Trenden är minskande på grund av övergödning⁵⁵.

Bevarandestatus i området	Ogynnsam
----------------------------------	----------

Nuvarande bedömning baseras på att vattenförekomsterna som området ligger i är påverkade av övergödning (H4) och att det inte finns några indikationer på att trenden och statusen skulle vara annorlunda i detta område än i övriga regionen. Det krävs dock ytterligare inventeringar av habitatets utbredning och omfattning för att fastställa representativitet och verifiera bevarandestatusen (H1).

Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet. Likaså bedöms påverkan från trålning (H9) vara låg eftersom trålning med annat än pelagiska trålar inte används och pelagiska trålar är troligtvis inte möjligt att använda i området då vattenområdet är för trångt.

Bevarandemål

Habitatets bevarandestatus ska **förbättras**.

Målet bedöms inte rimligt att uppnå inom en snar framtid utan får ses som långsiktigt. Detta beror på att den ogynnsamma bevarandestatusen beror på övergödning och orsaken bakom övergödningen är komplex där vattenförekomsterna bedöms vara beroende av statusförbättringar i angränsande vattenförekomster (se H4).

⁵⁰ (Havs- och vattenmyndigheten, 2016)

⁵¹ (Vattenmyndigheterna, u.d.)

⁵² (Naturvårdsverket, 2014)

⁵³ (Kotilainen, o.a., 2020)

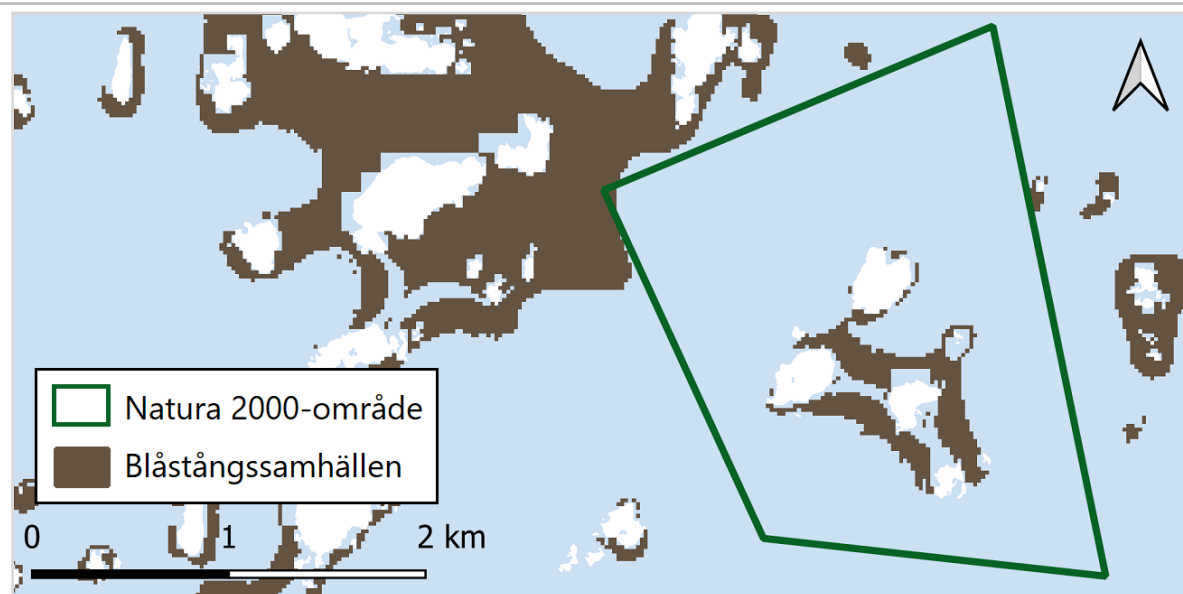
⁵⁴ (Hyvärinen, Juslén, Uddström, & Liukko, 2019)

⁵⁵ (Kotilainen, o.a., 2020)

I *Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022–2027* anges att en god vattenkvalitet i ytterskärgårdens vattenförekomster troligtvis inte kan uppnås före 2027⁵⁶. Troligtvis dröjer det betydligt längre än så. Förutom att arbeta för att minska övergödningen ligger fokuset på att begränsa risken för andra skador orsakade av mänskliga aktiviteter.

Undervattenshabitatet berörs av specifika mål: M3, M4.b, M6, M7, M8, M10, M12, M13

Blåstångssamhällen

Figur 12 Modellerad förekomst av blåstångssamhällen i området. Modelleringen är utförd av Åbo Akademi inom projektet *Åland SeaMap* och baseras bland annat på dykningar och undersökningar med dropvideo⁵⁷. Övrigt kartmaterial kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister och Ålands landskapsregering.

Förekomst i området

Det förekommer blåstångssamhällen i mitten av området, enligt modelleringen nämnd ovan. Deras totala area är ca 31,3 ha.

Representativitet God

Beskrivning

Blåstång är en brunalg som i Östersjön förekommer från lågvattenlinjen och ned till tio meters djup⁵⁸. Blåstång är en nyckelart i kustnära ekosystem och bildar tångskogar/samhällen som många andra arter är beroende av för sin överlevnad⁵⁹.

Blåstångssamhällen är en av de vanligaste habitattyperna på hårda bottnar i Östersjön. Habitattypen karaktäriseras av åtminstone 10 % täckning av perenn bottenvegetation dominerad av blåstång (*Fucus vesiculosus*). Blåstångssamhällena gagnar en mängd andra arter som exempelvis alger, leddjur och andra ryggradslösa djur och fiskar⁶⁰.

Blåstångssamhällen kan inkluderas i naturtyperna *1170 Rev* och *1620 Boreala skär och*

⁵⁶ (Ålands landskapsregering, 2021)

⁵⁷ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

⁵⁸ (Naturhistoriska riksmuseet, 2014)

⁵⁹ (Göteborgs universitet, 2021)

⁶⁰ (Kotilainen, o.a., 2020)

småöar i Östersjön som listas i bilaga I till habitatdirektivet. De ingår också i Finlands ansvarshabitat *Östersjöns klippbottnar*⁶¹, vilket även berör Åland.

Figur 13 Blåstång (*Fucus vesiculosus*). Fotograf: Petra Arola, Åbo Akademi.

Hot

Blåstången är särskilt känslig för klimatförändringarnas effekter⁶² (H5), ett annat stort hot i området är övergödning (H4).

Andra potentiella hot i området och närområdet: exploatering och vattenföretag (H3), överfiske och fiske med redskap som skadar botten (H9), miljöföroreningar (H11), invasiva främmande arter (H8), farleder (H15) och mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2).

Rödlista Finland 2018 habitatet (hårdbottnar)	Starkt hotad (EN) ⁶³ .
--	-----------------------------------

Rödlista Finland 2019 arten	Nära hotad (NT) ⁶⁴
------------------------------------	-------------------------------

Trend i Finland

Eftersom övergödningstrenden fortsätter förväntas habitattypen att minska ytterligare i viktiga förekomstområden i finländska vatten⁶⁵.

Bevarandestatus i området	Ogynnsam
----------------------------------	----------

Bedömningen baseras på att vattenförekomsterna där området ligger har problem med övergödning (H4). Det finns ingen indikation på att trenden skulle vara annorlunda i detta område jämfört med resten av regionen.

Förekomsten av blåstångssamhällen kan dock indikera att vattenkvaliteten lokalt är bättre. Det krävs ytterligare inventeringar av habitatets utbredning och omfattning för att bekräfta eller omvärdera bevarandestatusen i området (H1).

Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de

⁶¹ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁶² (Kinnby, 2021)

⁶³ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁶⁴ (Hyvärinen, Juslén, Uddström, & Liukko, 2019)

⁶⁵ (Kotilainen, o.a., 2020)

begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet. Likaså bedöms påverkan från trålning (H9) vara låg eftersom trålning med annat än pelagiska trålar inte används och pelagiska trålar är troligtvis inte möjligt att använda i området då vattenområdet är för trångt.

Bevarandemål

Habitatets bevarandestatus ska **förbättras**.

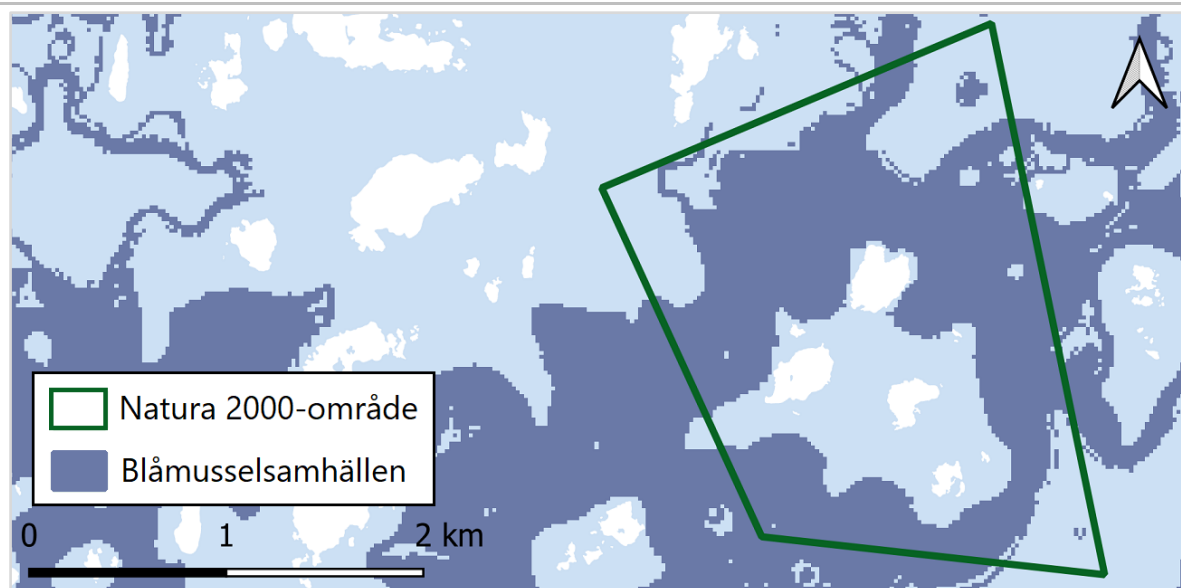
Målet bedöms inte rimligt att uppnå inom en snar framtid utan får ses som långsiktigt. Detta beror på att den ogynnsamma bevarandestatusen beror på övergödning och orsaken bakom övergödningen är komplex där vattenförekomsterna bedöms vara beroende av statusförbättringar i angränsande vattenförekomster (se H4).

I *Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022–2027* anges att en god vattenkvalitet i ytterskärgårdens vattenförekomster troligtvis inte kan uppnås före 2027⁶⁶. Troligtvis dröjer det betydligt längre än så.

Förutom att arbeta för att minska övergödningen ligger fokuset på att begränsa risken för andra skador orsakade av mänskliga aktiviteter.

Undervattenshabitatet berörs av specifika mål: M3, M4.b, M6, M7, M8, M10, M12, M13

Blåmusselsamhällen

Figur 14 Modellerad förekomst av blåmusselsamhällen i området. Modelleringen är utförd av Åbo Akademi inom projektet *Åland SeaMap* och baseras bland annat på dykningar och undersökningar med dropvideo⁶⁷. Övrigt kartmaterial kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister och Ålands landskapsregering.

Förekomst i området

Det förekommer blåmusselsamhällen i en stor del av området, enligt modelleringen nämnd ovan. Deras totala area är ca 249,3 ha.

Representativitet God

⁶⁶ (Ålands landskapsregering, 2021)

⁶⁷ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

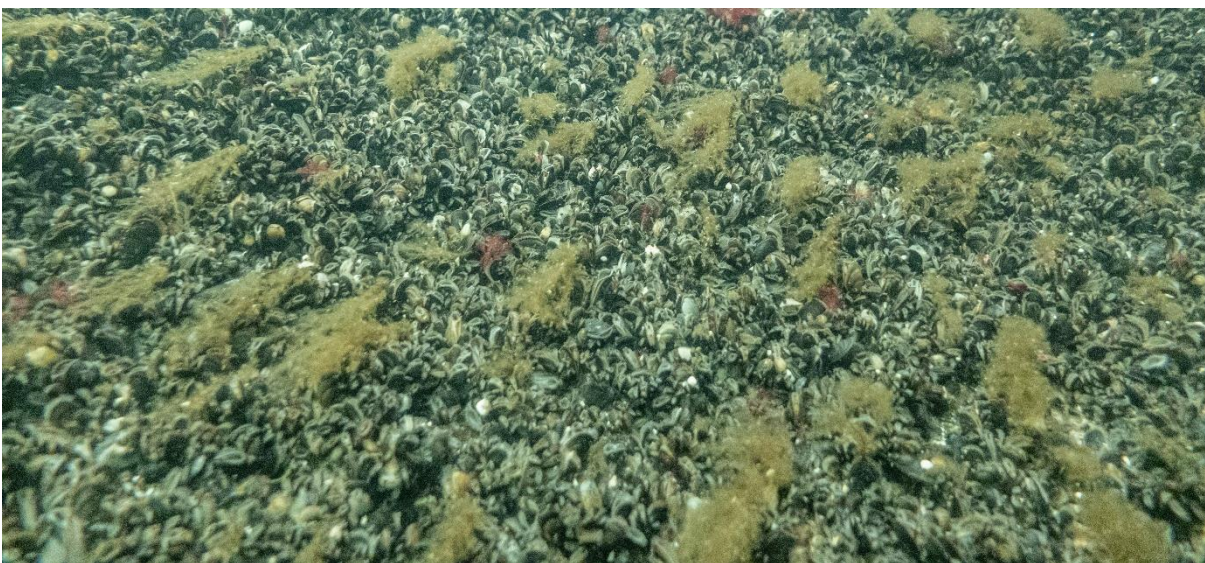
Beskrivning

Blåmusslorna i Östersjön är troligtvis en hybridart mellan *Mytilus trossulus* och *M. edulis*⁶⁸.

Blåmusslor tillhör gruppen blötdjur och lever fastsittande på ca 0–15 meters djup, men blåmusselbottnar förekommer vanligtvis på ca 8–12 meters djup⁶⁹. Musslorna blir upp till 10 cm långa och kan bilda stora bankar, så kallade blåmusselsamhällen. De livnar sig på plankton som de får i sig genom att filtrera vattnet⁷⁰. Genom filtreringen renar de vattnet och binder upp fosfor och kväve och bidrar på så sätt till att övergödningen minskar⁷¹.

Fortplantningen sker från tidigt på våren till hösten. När äggen befruktats utvecklas de inom några dagar till fritt simmande larver som efter ett par veckor slår sig ned på klippbottnar, stenar, pålar och tång där de förankrar sig och utvecklas till musslor⁷². Blåmusslor kan även bilda samhällen på mjukbottnar också, där de fäster sig vid varandra ovanför bottenstratum. Blåmusslor kan samexistera med samhällen av exempelvis rödalger, blåstång och ålgräs⁷³.

Blåmusselsamhällen kan i vissa fall inkluderas i naturtyperna 1170 *Rev* och undervattensdelarna till 1620 *Boreala skär och småöar*⁷⁴.

Figur 15 Blåmusslor (*Mytilus*). Fotograf: Karl Weckström, Åbo Akademi.

Hot

De främsta hoten i området är övergödning (H4) och klimatförändringarnas effekter (H5).

Andra potentiella hot i området och närområdet: exploatering och vattenföretag (H3), överfiske och fiske med redskap som skadar botten (H9), miljöföroreningar (H11), invasiva främmande arter (H8), farleder (H15) och mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2).

⁶⁸ (Linsén, 2016)

⁶⁹ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁷⁰ (Havs- och vattenmyndigheten, 2020)

⁷¹ (Naturskyddsföreningen, 2022)

⁷² (Havs- och vattenmyndigheten, 2020)

⁷³ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁷⁴ (Kotilainen, o.a., 2020)

Rödlista Finland 2018 habitatet	Livskraftig (LC) ⁷⁵ (blåmusselbottnar)
Rödlista Finland 2019 arten	Livskraftig (LC) ⁷⁶ (<i>Mytilus trossulus</i>)
Trend i Finland	
Eftersom övergödningstrenden fortsätter förväntas habitattypen att minska i viktiga förekomstområden i finländska vatten ⁷⁷ .	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
<p>Bedömningen baseras på att vattenförekomsterna där området ligger har problem med övergödning (H4). Det finns ingen indikation på att trenden skulle vara annorlunda i detta område jämfört med resten av regionen. Det krävs dock ytterligare inventeringar av habitatets utbredning och omfattning för att verifiera bevarandestatusen (H1).</p> <p>Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet. Likaså bedöms påverkan från trålning (H9) vara låg eftersom trålning med annat än pelagiska trålar inte används och pelagiska trålar är troligtvis inte möjligt att använda i området då vattenområdet är för trångt.</p>	
Bevarandemål	
<p>Habitatets bevarandestatus ska förbättras.</p> <p>Målet bedöms inte rimligt att uppnå inom en snar framtid utan får ses som långsiktigt. Detta beror på att den ogynnsamma bevarandestatusen beror på övergödning och orsaken bakom övergödningen är komplex där vattenförekomsterna bedöms vara beroende av statusförbättringar i angränsande vattenförekomster (se H4).</p> <p>I <i>Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022–2027</i> anges att en god vattenkvalitet i ytterskärgårdens vattenförekomster troligtvis inte kan uppnås före 2027⁷⁸. Troligtvis dröjer det betydligt längre än så.</p> <p>Förutom att arbeta för att minska övergödningen ligger fokuset på att begränsa risken för andra skador orsakade av mänskliga aktiviteter.</p>	
Undervattenshabitatet berörs av specifika mål:	M3, M4.b, M6, M7, M8, M10, M12, M13

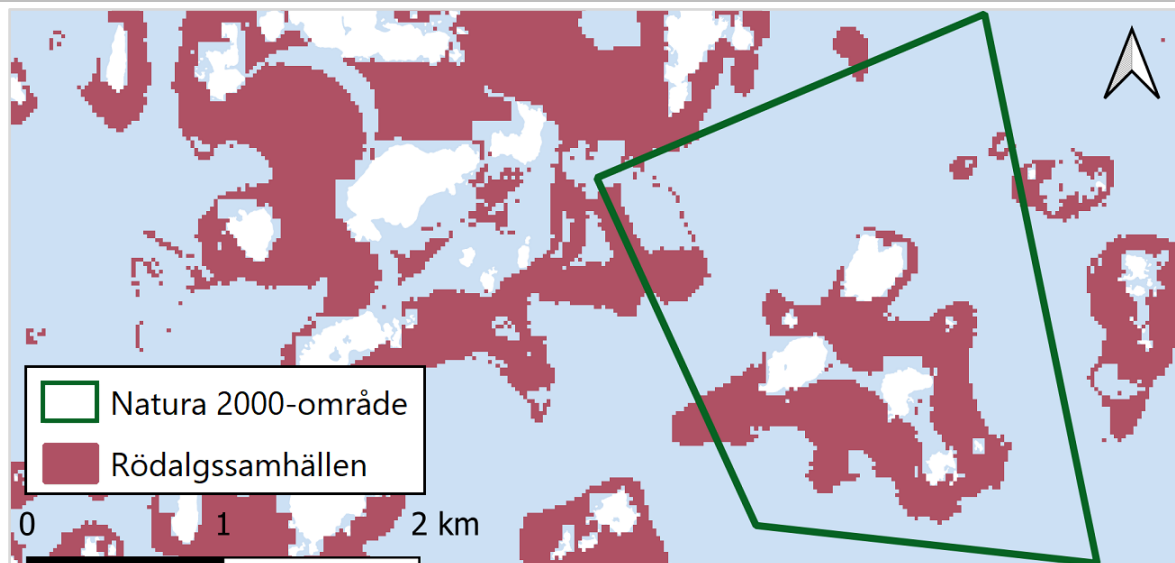
⁷⁵ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁷⁶ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

⁷⁷ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁷⁸ (Ålands landskapsregering, 2021)

Rödalgssamhällen

Figur 16 Modellerad förekomst av rödalgsamhällen i området. Modelleringen är utförd av Åbo Akademi inom projektet *Åland SeaMap* och baseras bland annat på dykningar och undersökningar med dropvideo⁷⁹. Övrigt kartmaterial kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister och Ålands landskapsregering.

Förekomst i området

Det förekommer rödalgsamhällen på flera håll i området, enligt modelleringen nämnd ovan. Deras totala area är ca 103,2 ha.

Representativitet | Icke bedömd

Beskrivning

Habitattypen karaktäriseras av åtminstone 10 % täckning av vegetation som domineras av rödalger⁸⁰. Rödalgssamhällen växer vanligtvis lite djupare än andra alggrupper, på ca 2–25 m djup, då de för sin fotosyntes använder sig av ljus med våglängder som når lite djupare. Eftersom rödalger växer på större djup erbjuder de skydd och mat till små djur som lever i den svagt upplysta zonen⁸¹.

Rödalgssamhällen kan även innehålla exempelvis brunalger, blåmusslor och havstulpaner. Rödalgssamhällen och blandade rödalgs- och blåstångssamhällen fungerar på rev och på öppna klippstränder som lekunderlag för strömming (*Clupea harengus membras*). Mellan algerna trivs också ett stort antal bottendjur⁸².

De flesta rödalger trivs i lite saltare vatten. Därför hittas de frodigaste och artrikaste rödalgsamhällena i Bottenvikens, Skärgårdshavets, Ålands hav och västra Finska vikens ytterskärgårdar, där vattnet är klart och tillräckligt salt⁸³.

⁷⁹ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

⁸⁰ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁸¹ (Östersjön.fi, 2024)

⁸² (Östersjön.fi, 2024)

⁸³ (Östersjön.fi, 2024)

Figur 17 Rödalgen ullsläke (*Ceranium tenuicorne*) på blåmusslor (*Mytilus*). Fotograf: Petra Arola, Åbo Akademi.

Hot

De främsta hoten mot habitatet i området är övergödning (H4), grumlighet orsakad av övergödning eller mänskliga aktiviteter (H2), samt även minskad salthalt orsakad av exempelvis klimatförändringar (H5).

Andra potentiella hot i området och närområdet: fiske med redskap som skadar bottenarna (H9), exploatering/vattenföretag (H3), miljöföroreningar (H11), invasiva främmande arter (H8) och farleder (H15).

Rödlista Finland 2018 habitatet

Starkt hotade (EN) på grund av att samhällena minskat kraftigt de senaste åren⁸⁴.

Trend i Finland

Troligtvis kommer rödalgssamhällenas tillstånd att försämrats ytterligare i Finland på grund av övergödningen, grumling och olika typer av vattenföretag på bottenarna⁸⁵.

Bevarandestatus i området

Ogynnsam

Bedömningen baseras på att vattenförekomsterna där området ligger har problem med övergödning (H4). Det finns ingen indikation på att trenden skulle vara annorlunda i detta område jämfört med resten av regionen. Det krävs dock ytterligare inventeringar av habitatets utbredning och omfattning för att fastställa representativitet och verifiera bevarandestatusen (H1).

Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet. Likaså bedöms påverkan från trålning (H9) vara låg eftersom trålning med annat än pelagiska trålar inte används och pelagiska trålar är troligtvis inte möjligt att använda i området då vattenområdet är för trångt.

Bevarandemål

Habitatets bevarandestatus ska **förbättras**.

⁸⁴ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁸⁵ (Kotilainen, o.a., 2020)

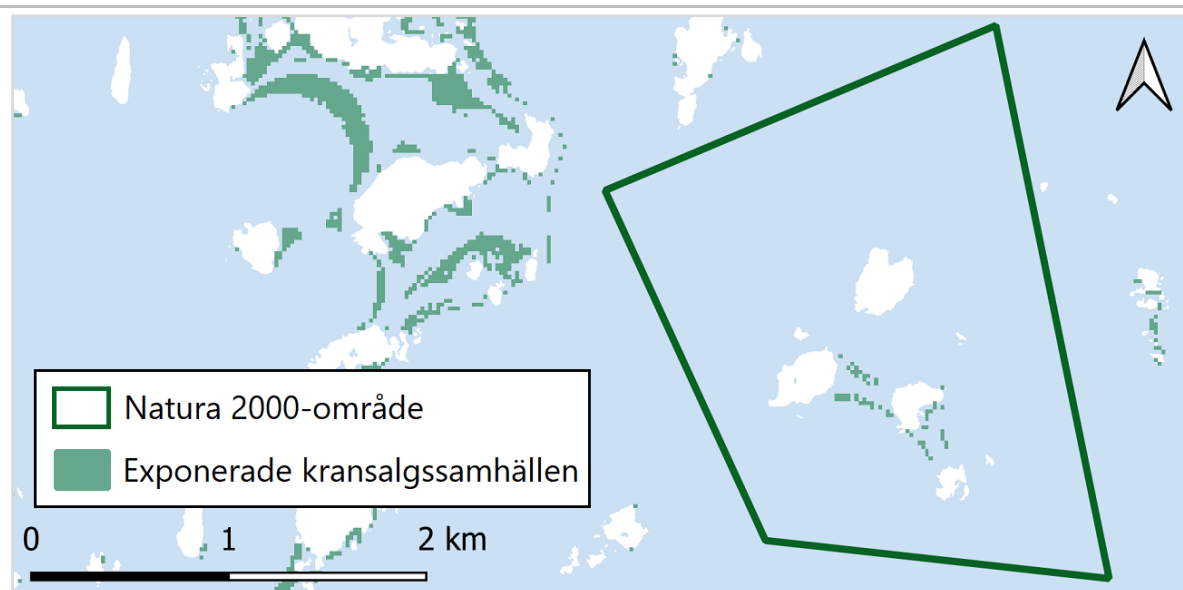
Målet bedöms inte rimligt att uppnå inom en snar framtid utan får ses som långsiktigt. Detta beror på att den ogynnsamma bevarandestatusen beror på övergödning och orsaken bakom övergödningen är komplex där vattenförekomsterna bedöms vara beroende av statusförbättringar i angränsande vattenförekomster (se H4).

I *Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022–2027* anges att en god vattenkvalitet i ytterskärgårdens vattenförekomster troligtvis inte kan uppnås före 2027⁸⁶. Troligtvis dröjer det betydligt längre än så.

Förutom att arbeta för att minska övergödningen ligger fokus på att begränsa risken för andra skador orsakade av mänskliga aktiviteter.

Undervattenshabitatet berörs av specifika mål:	M3, M4.b, M6, M7, M8, M10, M12, M13
--	-------------------------------------

Exponerade kransalgssamhällen

Figur 18 Modellerad förekomst av exponerade kransalgssamhällen i området. Modelleringen är utförd av Åbo Akademi inom projektet *Åland SeaMap* och baseras bland annat på dykningar och undersökningar med dropvideo⁸⁷. Övrigt kartmaterial kommer från Lantmäteriverkets terrängdatabas och fastighetsregister samt Ålands landskapsregering.

Förekomst i området

Det förekommer exponerade kransalgssamhällen i en liten del av området, enligt modelleringen nämnd ovan. Deras totala area är ca 2,3 ha.

Representativitet	Icke betydande
--------------------------	----------------

Beskrivning

Kransalger är storvuxna grönalger som utseendemässigt liknar växter. De växer på relativt vind- och vågskyddade mjukbottnar längs hela Finlands kust och kan bilda vidsträckta ängar som fungerar som viktiga livsmiljöer för många djur. Kransalgerna tar också upp

⁸⁶ (Ålands landskapsregering, 2021)

⁸⁷ (Weckström, Rinne, Häggblom, & Salovius-Laurén, 2024)

näringsämnen ur vattnet vilket gör vattnet klarare⁸⁸.

Exponerade kranslagssamhällen karakteriseras av åtminstone 10 % täckning av perenn vegetation som domineras av borststräfsse (*Chara aspera*)⁸⁹.

Kranslagssamhällen listas inte som naturtyp i habitatdirektivets bilaga 1. Men vissa arter kan förekomma i andra naturtyper som 1110 *Sandbankar*, och 1160 *Stora grunda vikar och sund*. De inkluderas även i Finlands ansvarshabitattyp *Bentniska habitat karakteriserade av grönalger*⁹⁰, vilket även berör Åland.

Figur 19 Kransalgen borststräfsse (*Chara aspera*) och ålnate (*Potamogeton perfoliatus*).
Fotograf: Linn Engström, Åbo Akademi.

Hot

De största hoten i området är övergödning (H4) och grumlighet och vågor orsakat av exempelvis mänskliga aktiviteter/friluftsliv/båttrafik (H2). Även klimatförändringar kan ha effekter som påverkar kransalger negativt (H5).

Andra potentiella hot i området och närområdet: grumlighet och vågor orsakat av exploatering och vattenföretag som muddring (H3), miljöföroreningar (H11), invasiva främmande arter (H8), farleder (H15) och fiske med redskap som skadar bottnar (H9).

Rödlista Finland 2018 habitatet	Nära hotad (NT) på grund av en kvantitativ minskning de senaste 50 åren ⁹¹ .
--	---

Trend i Finland

I Finland är trenden stabil⁹².

Bevarandestatus i området	Ogynnsam
----------------------------------	----------

Bedömningen baseras på att vattenförekomsterna där området ligger har problem med

⁸⁸ (Östersjön.fi, 2024)

⁸⁹ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁹⁰ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁹¹ (Kotilainen, o.a., 2020)

⁹² (Kotilainen, o.a., 2020)

övergödning (H4). Det finns ingen indikation på att trenden skulle vara annorlunda i detta område jämfört med resten av regionen. Det krävs dock ytterligare inventeringar av habitatets utbredning och omfattning för att fastställa representativitet och verifiera bevarandestatusen (H1).

Påverkan från exploatering och vattenföretag (H3) bedöms vara låg på grund av de begränsade möjligheterna till sådant i skyddsområdet. Likaså bedöms påverkan från trålning (H9) vara låg eftersom trålning med annat än pelagiska trålar inte används och pelagiska trålar är troligtvis inte möjligt att använda i området då vattenområdet är för trångt.

Bevarandemål

Habitatets bevarandestatus ska **förbättras**.

Målet bedöms inte rimligt att uppnå inom en snar framtid utan får ses som långsiktigt. Detta beror på att den ogynnsamma bevarandestatusen beror på övergödning och orsaken bakom övergödningen är komplex där vattenförekomsterna bedöms vara beroende av statusförbättringar i angränsande vattenförekomster (se H4).

I *Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022–2027* anges att en god vattenkvalitet i ytterskärgårdens vattenförekomster troligtvis inte kan uppnås före 2027⁹³. Troligtvis dröjer det betydligt längre än så.

Förutom att arbeta för att minska näringsämnesutsläppen generellt på Åland ligger fokus på att begränsa risken för andra skador orsakade av mänskliga aktiviteter.

Undervattenshabitatet berörs av specifika mål:

M3, M4.b, M6, M7, M8, M10, M12, M13

2.4 Arterna

I detta kapitel och tillhörande underkapitel beskrivs de arter som man i dagsläget vet förekommer i det aktuella Natura 2000-området och som anses viktiga att bevara nationellt eller inom EU. Dessa kommer också att finnas angivna i den standardiserade datablanketten för Natura 2000-områden som bland annat kan nås genom Europeiska miljöbyråns karttjänst för Natura 2000-områden⁹⁴.

Framför allt redogörs för arter som listas i habitatdirektivets bilaga II samt som syftas på i fågeldirektivets artikel 4 och listas i bilaga I till samma direktiv.

I detta kapitel redogörs även för hotade arter och på annat sätt skyddsvärda arter samt om de tillhör någon rödlistningskategori. Den senaste bedömningen av rödlistningskategorier för arter i Finland gjordes 2019⁹⁵ och följer IUCN:s kriterier. Det har också gjorts en regional hotbedömning 2020⁹⁶ för arter som nationellt bedömts vara livskraftiga (LC) eller nära hotade (NT). Den regionala hotbedömningen utgår från 11 delområden i Finland, där Åland utgör ett eget delområde.

Även övergripande bevarandemål anges för arterna, med en koppling till specifika bevarandemål,

⁹³ (Ålands landskapsregering, 2021)

⁹⁴ <https://natura2000.eea.europa.eu/>

⁹⁵ (Hyvärinen, Juslén, Uddström, & Liukko, 2019)

⁹⁶ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2020)

samt kortfattat om vilka hot som finns. Specifika bevarandemål, hot och åtgärder beskrivs mer utförligt i kapitel 7.

På Åland är enligt 14 § naturvårdslagen samtliga vilda däggdjur och fåglar samt dessa fåglars bon och ägg ständigt fridlysta, med undantag av de djurarter som är föremål för jakt enligt jaktlagstiftningen. I enlighet med 14–15 §§ naturvårdslagen listas övriga fridlysta djur samt djur som är särskilt skyddsvärda på Åland i bilaga A till naturvårdsförordningen medan växter som är fridlysta eller särskilt skyddsvärda listas i bilaga B.

I tabell 4 och tabell 5 presenteras en översikt av de arter som förekommer i området och som anses viktiga ur EU-perspektiv eller nationellt perspektiv. Mer detaljerad information om arterna anges under respektive underrubrik framöver.

Information om inventeringar och underlag finns i kapitel 1.5.

Tabell 4 Arter i området som listas i bilaga II till habitatdirektivet eller artikel 4 och bilaga 1 till fågeldirektivet, inklusive information om de förstnämnda arterna även nämns i bilaga IV eller V i habitatdirektivet.

II, IV, V = bilagor till habitatdirektivet, Art 4 b. 1 = artikel 4 och bilaga 1 i fågeldirektivet

Rödlista kat. = rödlistningskategori i Finland 2019⁹⁷ samt för östersjöviken i regionen Skärgårdshavet och Ålands hav även *HELCOM 2024⁹⁸. EN = starkt hotad, NT = nära hotad, LC = livskraftig

Särskilt skyddsv. = särskilt skyddsvärd art listad i bilaga A till naturvårdsförordningen

Kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	II	IV	V	Art 4 b. 1	Rödlista kat.	Särskilt skyddsv.	Fridlyst
6307	Östersjövikare	<i>Pusa hispida botnica</i>	x		x		NT *EN	x	x
1364	Gråsäl	<i>Halichoerus grypus</i>	x		x		(LC)		x
A194	Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>				x	(LC)		x
A193	Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>				x	(LC)		x

Tabell 5 Övriga viktiga arter i området.

Rödlista kat. = rödlistningskategori i Finland 2019⁹⁹. EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = nära hotad, LC = livskraftig, DD = brist på data.

FF= Flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 till fågeldirektivet.

Särskilt skyddsv. = särskilt skyddsvärd art listad i bilaga A eller B till naturvårdsförordningen.

CWR = Prioriterad CWR-art (Crop Wild Relative) i Finland, vild kulturväxtsläkting nära besläktad med en odlad gröda¹⁰⁰

Kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlista kat.	FF	Särskilt skyddsv.	Fridlyst	CWR
A169	Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	EN	x		x	
A063	Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	EN	x		x	
A066	Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	VU	x		x	
A162	Rödbena	<i>Tringa totanus</i>	NT	x		x	
A202	Tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	VU	x		x	
A048	Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>	VU	x		x	
A160	Storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT			x	

⁹⁷ (Hyvärinen, Juslén, Uddström, & Liukko, 2019)

⁹⁸ HELCOMs rödlista är under uppdatering. Tidigare bedömning för östersjöviken (sårbar, VU) finns här: <https://helcom.fi/baltic-sea-trends/biodiversity/red-list-of-baltic-species/red-list-of-marine-mammals/>

⁹⁹ (Hyvärinen, Juslén, Uddström, & Liukko, 2019)

¹⁰⁰ (Fitzgerald, Eisto, & Kiviharju, 2020)

A043	Grågås	<i>Anser anser</i>	(LC)				
A137	Större strandpipare	<i>Charadrius hiaticula</i>	(LC)			x	
A173	Kustlabb	<i>Stercorarius parasiticus</i>	(LC)			x	
-	Odon	<i>Vaccinium uliginosum</i>	(LC)				x
-	Vejde	<i>Isatis tinctoria L.</i>	(LC)				
-	Ålgräs	<i>Zostera marina</i>	NT				
-	Blåmusslor	<i>Mytilus trossulus</i>	(LC)				
-	Blåstång	<i>Fucus vesiculosus</i>	NT				
-	Rödalger	Ej specificerat	(LC)-DD				
-	Kransalger, fr.a. borststräfsse	Fr.a. <i>Chara aspera</i>	(LC)				

2.4.1 Växter

Här nämns de växtarter som finns i området och som bedöms viktiga att bevara, exempelvis på grund av att de är en prioriterad CWR-art i Finland eller om de av annan anledning bedöms viktiga eller karaktäristiska för området.

I dagsläget finns inte kännedom om någon växtart som listas i habitatdirektivet.

Fler viktiga växtarter kan förekomma i området, inventeringar behövs för att fastställa vilka.

Odon - <i>Vaccinium uliginosum</i>	
Förekomst i området	
Förekommer i den hedlika vegetationen på Norra Vikargrundet, i övrigt okänt.	
Beskrivning	
<p>En ca 15–70 cm hög flerårig risväxt som blommar med vit-röda urnlika blommor i klasar i maj till juni. De efterföljande saftiga bären har en matt blågrå färg. Odon växer framför allt på tallmossar, fattigkärr, skogskärr och fjällhedar.</p> <p>Odon är en vild kulturväxtsläkting och prioriterad CWR-art i Finland¹⁰¹. Listas inte i habitatdirektivet.</p>	<p>Figur 20 Risvegetation med odon på Norra Vikargrundet. Fotograf: Mona Sällström</p>
Hot	
Inga större hot bedöms finnas i området, viktigt att naturtypen Boreala skär och småöar bevaras.	
Rödlista Finland 2019	Livskraftig (LC) ¹⁰²
Bevarandestatus i området	Gynnsam

¹⁰¹ (Fitzgerald, Eisto, & Kiviharju, 2020)

¹⁰² (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

Bedömningen baseras på att situationen bedöms likvärdig i området som i övriga Finland där arten bedömts vara livskraftig, samt att inga större hot finns i området i dagsläget.

Bevarandemål

Artens bevarandestatus ska **bibehållas**.

Arten berörs av specifika bevarandemål: M3, M5.a, M6, M7

Vejde – *Isatis tinctoria* L.

Figur 21 Vejde på Norra Vikargrundet.
Fotograf: Mona Sällström

Förekomst

Det förekommer några mindre bestånd vid driftvallen på norra sidan av Norra Vikargrundet, i övrigt okänt.

Beskrivning

En ca 50–100 cm hög bienn ört med blågröna blad som blommar i juni-juli med gula blommor i täta klasar. Växer framför allt på havsstränder, vägkanter och ruderatmarker¹⁰³.

Vejde var historiskt sett en viktig odlingsväxt för att framställa indigoblå färg åt textilier¹⁰⁴.

Listas inte i habitatdirektivet.

Hot

Inga större hot bedöms finnas i området, men viktigt att den lilla driftvallen där vejde förekommer bevaras och inte växer igen (H6).

Rödlista Finland 2019

Livskraftig (LC)¹⁰⁵

Bevarandestatus i området

Gynnsam

Bedömningen baseras på att situationen bedöms likvärdig i området som i övriga Finland där arten bedömts vara livskraftig, samt att inga större hot finns i området i dagsläget.

Bevarandemål

Artens bevarandestatus ska **bibehållas**.

Arten berörs av specifika bevarandemål: M3, M5.a, M6, M7

¹⁰³ (Wikipedia, 2023)

¹⁰⁴ (Nyström & Roxvall, 2018)

¹⁰⁵ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

Ålgräs – <i>Zostera marina</i>
Förekomst i området
Det finns ålgräsängar på flera håll i det aktuella Natura 2000-området. Läs mer om ålgräsängar, bevarandestatus, bevarandemål och hot under kapitel 2.3.2.

2.4.2 Fåglar

Här nämns fågelarter som finns i området och som listas i fågeldirektivets bilaga 1, alternativt är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i fågeldirektivets bilaga 1. Här anges även fågelarter som anses nära hotade eller hotade, eller bedöms viktiga att bevara av annat skäl.

Fler fågelarter kan häcka i området än de som anges nedan. Inventeringar behövs för att fastställa vilka arter, deras bevarandestatus, antal par, samt var viktiga häckningsplatser finns (se H1).

Silvertärna – <i>Sterna paradisaea</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer två häckande par.	
Beskrivning	
En medelstor tärna som främst häckar i Östersjöns skärgårdar och kuster men kan även förekomma vid sjö- och älvstränder, fattigkärr, myrmarker på fjäll samt i öppna habitat med mänsklig påverkan ¹⁰⁶ . Födan består framför allt av insekter och kräftdjur ¹⁰⁷ .	
Silvertärna listas i bilaga 1 till fågeldirektivet (2009/147/EG).	
Hot	
Framför allt att häckningen störs av mänsklig påverkan/friluftsliv (H2) och eventuellt invasiva främmande arter (H8) som mink.	
Annat som skulle kunna ha en negativ påverkan: exploatering/vindkraft (H3), miljöföroreningar (H11), farleder (H15), minskat födounderlag på grund av överfiske i närområdet/regionen (H9), samt eventuellt risk att drunkna som bifångst i fiskenät (H9).	
Rödlista Finland 2019	Livskraftig (LC) ¹⁰⁸
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) och kortsiktigt (2007–2018) är populationstrenden i Finland ökande. I SPA-nätverket i Finland är den kortsiktiga populationstrenden ökande ¹⁰⁹ .	
Bevarandestatus i området	Gynnsam
Uppgift om exakt antal par saknas, men statusen och trenden bedöms inte vara annorlunda i detta område än i övriga Finland där arten bedömts vara livskraftig och trenden ökande. Inventering behövs för att verifiera antal par (se H1).	

¹⁰⁶ (FinBIF, 2023)

¹⁰⁷ (SLU Artdatabanken, 2023)

¹⁰⁸ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹⁰⁹ (EU:s web tool article 12, u.d.)

Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska bibehållas .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M9.b, M10, M12

Fisktärna – <i>Sterna hirundo</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer två häckande par.	
Beskrivning	
En medelstor tärna som vanligtvis häckar i kolonier på öar och stränder längs hela Finlands kust samt sjö- och älvstränder inåt land. Den kan även häcka i fattigkärr samt vissa byggnader och konstruktioner ¹¹⁰ . Födan består av fiskar, insekter och kräftdjur ¹¹¹ .	
Fisktärna listas i bilaga 1 till fågeldirektivet (2009/147/EG).	
Hot	
Framför allt att häckningen störs av mänsklig påverkan/friluftsliv (H2) och eventuellt invasiva främmande arter (H8) som mink.	
Annat som skulle kunna ha en negativ påverkan: exploatering/vindkraft (H3), miljöföroreningar (H11), farleder (H15), minskat födounderlag på grund av överfiske i närområdet/regionen (H9), samt eventuellt risk att drunkna som bifångst i fiskenät (H9).	
Rödlista Finland 2019	Livskraftig (LC) ¹¹²
Trend i Finland	
Långsiktigt är populationstrenden i Finland stabil. Kortsiktigt är den minskande och det är ännu oklart varför. I SPA-nätverket i Finland är den kortsiktiga populationstrenden ökande ¹¹³ .	
Bevarandestatus i området	Gynnsamt
Uppgift om exakt antal par saknas, men statusen bedöms inte vara annorlunda i detta område än i övriga Finland där arten bedömts vara livskraftig. Trenden i området bedöms vara stabil. Inventering behövs för att verifiera antal par (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska bibehållas .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M9.b, M10, M12

Roskarl – <i>Arenaria interpres</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer två häckande par.	
Beskrivning	

¹¹⁰ (FinBIF, 2023)

¹¹¹ (SLU Artdatabanken, 2023)

¹¹² (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹¹³ (EU:s web tool article 12, u.d.)

<p>Roskarlen är en vadare som häckar på kala holmar och skär med grusiga, steniga och klippiga stränder i mellanskärgården och ytterskärgården. De häckar gärna i anslutning till mås- och tärnkolonier. Födan består exempelvis av insekter, spindlar, små kräftdjur, snäckor och musslor som finns på stränderna och i vattenlinjen¹¹⁴.</p> <p>Roskarlen är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 enligt fågeldirektivet (2009/147/EG).</p>	
Hot	
<p>Framför allt att häckningen störs av invasiva främmande arter (H8).</p> <p>Andra potentiella hot i området och närområdet: mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), igenväxning av öppna och vegetationsfattiga stränder (H6), minskning av relaterade arter (mås- och tärnkolonier), exploatering och vattenföretag (H3), miljöförorenningar (H11) och farleder (H15).</p>	
Rödlista Finland 2019	Starkt hotad (EN) på grund av att antalet individer har minskat betydligt ¹¹⁵
Trend i Finland	
<p>Långsiktigt (1980–2018) och kortsiktigt (2007–2018) är populationstrenden i Finland minskande. Även i SPA-nätverket i Finland är den kortsiktiga populationstrenden minskande¹¹⁶.</p>	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
<p>Uppgift om exakt antal par i området saknas, men statusen och trenden i området bedöms inte vara annorlunda jämfört med resten av Finland där antalet individer har minskat betydligt. Mink kan utgöra ett hot mot artens häckningsframgång i området. Inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (se H1).</p>	
Bevarandemål	
<p>Artens bevarandestatus ska förbättras.</p> <p>Utöver artens målsättningar är det också viktigt att arbeta för att relaterade arter, så som fisk- och silvertärna, fortsätter ha en gynnsam bevarandestatus.</p>	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M4.a, M5.b, M6, M7, M12

Ejder – <i>Somateria mollissima</i>
Förekomst i området
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer ett häckande par.
Beskrivning
<p>En stor dykand som framför allt häckar på små till medelstora öar och skär som kan vara både kala och skogklädda. De häckar ofta på samma ö år efter år. Boet ligger på marken i en skreva, under en buske, i högt gräs, höga örter eller på tångbarkar. Födan består huvudsakligen av musslor/blåmusslor, men även kräftdjur, taggdjur och enstaka fiskar. Små</p>

¹¹⁴ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹¹⁵ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹¹⁶ (EU:s web tool article 12, u.d.)

ungar kan även äta insekter ¹¹⁷ .	
Ejdern är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 enligt fågeldirektivet (2009/147/EG).	
Hot	
Framför allt att häckningen störs av invasiva främmande arter (H8).	
Andra potentiella hot i området och närområdet: mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), exploatering och vattenföretag (H3), risk att drunkna som bifångst i fiskenät (H9), klimatförändringar (H5), miljöförurening (H11) och farleder (H15).	
Rödlista Finland 2019	Starkt hotad (EN) på grund av att antalet individer har minskat betydligt ¹¹⁸
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) och kortsiktigt (2007–2018) är populationstrenden i Finland minskande ¹¹⁹ .	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
Uppgifter om exakt antal par i området saknas, men statusen och trenden i området bedöms inte vara annorlunda jämfört med resten av Finland där arten bedöms vara starkt hotad på grund av att antalet individer har minskat betydligt. Mink kan utgöra ett hot mot artens häckningsframgång i området. Inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska förbättras .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M9.b, M12

Svärta – <i>Melanitta fusca</i>
Förekomst i området
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer två häckande par.
Beskrivning
En relativt grov dykand som bland annat häckar längs Östersjökusten på öar. Boet placeras väl skyddat i tät vegetation. I ytterskärgården ligger bona ibland i måsfågelkolonier (exempelvis bland silltrutar). Häckar senare än övriga kustfåglar. Dödligheten för ungar är hög då de bland annat lätt störs av båttrafik och är känsliga för dåligt väder. Födan utgörs av mollusker och kräftdjur. Svärtan behöver klart vatten för att hitta föda ¹²⁰ .
Svärtan är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 enligt fågeldirektivet (2009/147/EG).
Hot
Framför allt att häckningen störs av invasiva främmande arter (H8) och/eller mänskliga

¹¹⁷ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹¹⁸ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹¹⁹ (EU:s web tool article 12, u.d.)

¹²⁰ (SLU Artdatabanken, 2024)

aktiviteter/friluftsliv (H2).	
Andra potentiella hot i området och närområdet: övergödning (H4), risk att drunkna som bifångst i fiskenät (H9), miljöföroreningar (H11), farleder (H15), klimatförändringar (H5), exploatering och vattenföretag (H3).	
Rödlista Finland 2019	Sårbar (VU) på grund av att antalet individer har minskat betydligt ¹²¹
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) och kortsiktigt (2007–2018) är populationstrenden i Finland stabil ¹²² .	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
Uppgifter om exakt antal par i området saknas, men statusen i området bedöms inte vara annorlunda jämfört med resten av Finland där arten bedöms vara sårbar på grund av att antalet individer har minskat betydligt. I Ålands östra skärgård bedöms dock trenden vara ökande. Mink kan utgöra ett hot mot artens häckningsframgång i området särskilt då svärtan har en sen häckningsperiod vilket gör den mer känslig än arter som häckar tidigt. Inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska förbättras .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M9.b, M12, M13

Rödbena – <i>Tringa totanus</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer ett häckande par.	
Beskrivning	
Rödbenan är en vadarfågel som vanligtvis häckar på stränder, strandängar och betesmarker samt kärr och myrmarker i fjällen. Födan består både av vegetabilier och exempelvis insekter, små kräftdjur, blötdjur, maskar och småfisk ¹²³ .	
Rödbenan är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 enligt fågeldirektivet (2009/147/EG).	
Hot	
Framför allt invasiva främmande arter (H8) som påverkar häckningen i området.	
Annat som skulle kunna ha en negativ påverkan: mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), exploatering och vattenföretag (H3) och miljöföroreningar (H11), farleder (H15) och igenväxning av öppna livsmiljöer (H6).	
Rödlista Finland 2019	Nära hotad (NT), på grund av att antalet individer har minskat betydligt ¹²⁴

¹²¹ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹²² (EU:s web tool article 12, u.d.)

¹²³ (Wikipedia, 2023)

¹²⁴ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) är populationstrenden i Finland minskande (framför allt i inlandet). Kortsiktigt (2007–2018) är den stabil. I SPA-nätverket i Finland är den kortsiktiga populationstrenden stabil ¹²⁵ .	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
Uppgifter om exakt antal par i området saknas, men statusen och trenden i området bedöms i dagsläget inte vara annorlunda jämfört med resten av Finland där antalet individer har minskat betydligt. Mink kan utgöra ett hot mot artens häckningsframgång i området. Inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska förbättras .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M4.a, M5.b, M6, M7, M12

Tobisgrissla – <i>Cepphus grylle</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer tre häckande par.	
Beskrivning	
Tobisgrisslan är en alka som häckar i enstaka par eller kolonier på framför allt öar i ytter- och mellanskärgården, helst på hällmarker samt sten- och blockfält på stranden. Den besöker endast land i samband med häckningen. Födan består huvudsakligen av bottenlevande fisk så som tånglake, men även kräftdjur och musslor ¹²⁶ . Tobisgrisslan kan övervintra i häckningsområdet och flyttar främst kortare sträckor till isfria vatten under vintern ¹²⁷ .	
Tobisgrisslan är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 till fågeldirektivet (2009/147/EG).	
Hot	
Framför allt mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2) och invasiva främmande arter (H8) som påverkar häckningen.	
Andra potentiella hot i området och närområdet: exploatering och vattenföretag (H3), miljöförorenningar (H11), farleder (H15), drunkning som bifångst i fiskenät samt förändrat fiskebestånd på grund av överfiske (H9).	
Rödlista Finland 2019	Sårbar (VU) på grund av att antalet individer har minskat betydligt ¹²⁸
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) och kortsiktigt (2007–2018) är populationstrenden i Finland stabil. I SPA-nätverket i Finland är den kortsiktiga populationstrenden minskande ¹²⁹ .	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam

¹²⁵ (EU:s web tool article 12, u.d.)

¹²⁶ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹²⁷ (Fransson, Österblom, & Hall-Karlsson, Svensk ringmärkningsatlas, 2008)

¹²⁸ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹²⁹ (EU:s web tool article 12, u.d.)

Bedömningen baseras på att arten bedömts vara sårbar i Finland på grund av att antalet individer har minskat betydligt och det inte finns något skäl att tro att situationen i området är annorlunda. Födosökmöjligheterna i området/närområdet kan ha minskat på grund av minskade fiskebestånd. Dock saknas uppgifter om exakt antal par i området, inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska förbättras .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M9.b, M10, M12

Gravand – <i>Tadorna tadorna</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer ett häckande par.	
Beskrivning	
Gravanden häckar främst vid långgrunda sand- och grusstränder och laguner, men även vid träsk och i jordbruksmiljö. Boet består av en håla som den gräver själv men den kan även nyttja hålor som andra djur grävt eller håligheter i trädstammar, stenrösen, under byggnader, med mera. Födan består främst av små havsdjur och vegetabilier som frön, knoppar och späda skott ¹³⁰ . Gravanden kan övervintra i häckningsområdet och flyttar annars främst kortare sträckor vintertid ¹³¹ .	
Gravanden är en flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 till fågeldirektivet (2009/147/EG).	
Hot	
En liten populationsstorlek (H7) utgör ett problem för arten, samt invasiva främmande arter (H8) som mink som kan störa häckningsframgången. Skulle exploatering (H3) och igenväxning (H6) av öppna livsmiljöer förekomma i området skulle de kunna ha en stor påverkan på arten.	
Andra potentiella hot i området och närområdet: mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2) och som stör häckningen, miljöföroreningar (H11) och farleder (H15).	
Rödlista Finland 2019	Sårbar (VU) på grund av en liten populationsstorlek ¹³²
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) är populationstrenden i Finland ökande. Kortsiktigt (2007–2018) är den stabil. I SPA-nätverket i Finland är den kortsiktiga populationstrenden stabil ¹³³ .	
Bevarandestatus i området	Ogynnsam
Bedömningen baseras på att arten bedömts vara sårbar i Finland på grund av en liten populationsstorlek och det inte finns något skäl att tro att situationen i området är annorlunda. Även mink kan ha en relativt stor påverkan på populationstrenden när	

¹³⁰ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹³¹ (Fransson & Pettersson, 2001)

¹³² (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹³³ (EU:s web tool article 12, u.d.)

populationen redan är liten. Dock saknas uppgifter om exakt antal par i området, inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska förbättras .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M12

Storspov – <i>Numenius arquata</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer två häckande par.	
Beskrivning	
Storspoven är Europas största vadare. Den häckar framför allt på jordbruksmark och myrar men en del häckar även i skärgårdsmiljö. Födan är vanligtvis animalisk och består till stor del av maskar och insekter ¹³⁴ .	
Listas inte i fågeldirektivet.	
Hot	
Inga stora hot förekommer i området, men skulle kunna påverkas negativt av: mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), exploatering och vattenföretag (H3), invasiva främmande arter (H8) som stör häckningen, miljöföroreningar (H11) och farleder (H15).	
Rödlista Finland 2019	Nära hotad (NT) på grund av att antalet individer har minskat betydligt ¹³⁵
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) är populationstrenden i Finland stabil. Kortsiktigt (2007–2018) är den ökande ¹³⁶ .	
Bevarandestatus i området	Gynnsam
Bedömningen baseras på att det inte finns någon verksamhet eller annat uttalat hot mot arten i området, även om mink skulle kunna ha en viss påverkan på häckningen. Troligtvis är den kortsiktiga ökande populationstrenden i Finland även applicerbar för detta område. Inventeringar behövs för att fastställa antal par i området (se H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska bibehållas .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M12

Grågås – <i>Anser anser</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer två häckande par.	
Beskrivning	

¹³⁴ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹³⁵ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹³⁶ (EU:s web tool article 12, u.d.)

<p>I Finland häckar grågåsen framför allt vid Östersjökusten¹³⁷ men den kan även i sällsynta fall häcka vid insjöar och på odlingsmark. Boet byggs ofta på holmar eller halvöar intill vatten. Den förekommer ofta i stora grupper. Födan består av gräs, späda skott och blad av olika örter, alger, bandtång och ibland säd och bär, medan ungarna äter mycket smådjur¹³⁸.</p>	
<p>Listas inte i bilaga 1, men i bilaga II/A och III/B till fågeldirektivet (2009/147/EG).</p>	
<p>Hot</p>	
<p>Inga stora hot förekommer i området, men skulle kunna påverkas negativt av: mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2), exploatering och vattenföretag (H3), invasiva främmande arter (H8), miljöföroreningar (H11), farleder (H15), vassröjning.</p>	
<p>Rödlista Finland 2019</p>	<p>Livskraftig (LC)¹³⁹</p>
<p>Trend i Finland</p>	
<p>Långsiktigt (1980–2018) är populationstrenden i Finland ökande. Kortsiktigt (2007–2018) är den stabil¹⁴⁰.</p>	
<p>Bevarandestatus i området</p>	<p>Gynnsam</p>
<p>Bedömningen baseras på att det inte finns några större hot mot arten i området och det inte finns något skäl till att områdets situation och trend skulle vara annorlunda från situationen och trenden i övriga Finland. Inventeringar behövs för att fastställa antal par i området (H1).</p>	
<p>Bevarandemål</p>	
<p>Artens bevarandestatus ska bibehållas.</p>	
<p>Arten berörs av specifika bevarandemål:</p>	<p>M1, M3, M4.a, M5.b, M6, M7, M12</p>

<p>Större strandpipare – <i>Charadrius hiaticula</i></p>
<p>Förekomst i området</p>
<p>Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer ett häckande par.</p>
<p>Beskrivning</p>
<p>Större strandpipare är en vadarfågel som häckar på sandiga eller grusiga stränder, alvarsmark, hedmark i fjällen samt öppna habitat med mänsklig påverkan¹⁴¹. Födan består av exempelvis havsborstmaskar, insekter, kräftdjur och blötdjur¹⁴².</p>
<p>Listas inte i fågeldirektivet.</p>
<p>Hot</p>
<p>Framför allt invasiva främmande arter (H8) som stör häckningen liksom eventuellt mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2).</p>
<p>Annat som skulle kunna ha en negativ påverkan: exploatering och vattenföretag (H3), miljöföroreningar (H11), farleder (H15).</p>

¹³⁷ (FinBIF, 2024)

¹³⁸ (Wikipedia, 2023)

¹³⁹ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹⁴⁰ (EU:s web tool article 12, u.d.)

¹⁴¹ (FinBIF, 2024)

¹⁴² (SLU Artdatabanken, 2024)

Rödlista Finland 2019	Livskraftig (LC) ¹⁴³
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) är populationstrenden i Finland ökande. Kortsiktigt (2007–2018) är den stabil.	
Bevarandestatus i området	Gynnsam
Bedömningen baseras på att det inte finns några större hot mot arten i området och det inte finns något skäl till att områdets tillstånd skulle vara annorlunda från situationen och trenden i övriga Finland. Inventeringar behövs för att fastställa antal par i området (H1).	
Bevarandemål	
Artens bevarandestatus ska bibehållas .	
Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M12

Kustlabb - <i>Stercorarius parasiticus</i>	
Förekomst i området	
Uppgift om exakt antal par saknas. Uppskattningsvis förekommer ett häckande par.	
Beskrivning	
Kustlabb häckar framför allt längs Östersjökusten och i skärgården, vanligtvis långt ute i havet. Boet läggs ofta på öppen hällmark på små holmar, skär, kobbar och öar med sparsam vegetation, sällan på fastlandet. Födan består framför allt av fisk som de stjälar från måsar eller andra fåglar, men kan i viss omfattning även livnära sig på insekter, mindre fåglar, gnagare, ägg och fågelungar. Varje häckande par behöver ett stort provianteringsområde för att föda upp ungarna och häckar ofta spritt i enstaka par ¹⁴⁴ .	
Arten är endemisk för hela Åland. Listas inte i fågeldirektivet.	
Hot	
Framför allt mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2) eller invasiva främmande predatorer som mink (H8) som stör häckningen. Den sena häckningen gör kustlabben mer sårbar än många andra fågelarter.	
Annat som skulle kunna ha en negativ påverkan: minskat födounderlag då arten är beroende av starka populationer av måsfåglar och tärnor, exploatering och vattenföretag (H3), miljöförorenningar (H11), farleder (H15).	
Rödlista Finland 2019	Livskraftig (LC) ¹⁴⁵
Trend i Finland	
Långsiktigt (1980–2018) och kortsiktigt (2007–2018) är populationstrenden i Finland stabil ¹⁴⁶ .	
Bevarandestatus i området	Gynnsam
Bedömningen baseras på att det inte finns någon anledning att tro att statusen i detta område skiljer sig från situationen i övriga Finland. Populationstrenden på Åland bedöms	

¹⁴³ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹⁴⁴ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹⁴⁵ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹⁴⁶ (EU:s web tool article 12, u.d.)

vara ökande. Området är även relativt avlägset och har troligtvis inte mycket besök och tillträde regleras under häckningsperioden. Inventeringar behövs för att fastställa antal par och verifiera bevarandestatusen (H1).

Bevarandemål

Artens bevarandestatus ska **bibehållas**.

Arten berörs av specifika bevarandemål: M1, M3, M5.a, M6, M7, M12

2.4.3 Däggdjur

Här nämns de däggdjur som finns i området och som listas i bilaga II till habitatdirektivet, eller bedöms viktiga att bevara av annat skäl.

Östersjövikare - *Pusa hispida botnica*

Figur 22 Östersjövikare. Fotograf: Miina Auttila, Forststyrelsen, 2021.

Förekomst i området

Området tillhör ett kärnområde för arten baserat på inventeringar i projektet Vår Vikare LIFE samt även tidigare inventeringar och besök i området. 1–3 individer uppehåller sig i området.

Beskrivning¹⁴⁷

Östersjövikaren är Östersjöns minsta säl och är ca 1,5 m lång och väger ca 50–120 kg. Den är därmed avsevärt mindre än Östersjöns gråsäl. Till skillnad från gråsäl är östersjövikare inte så sociala och lever helst ensamma eller i små flockar. De kan bli ca 40 år gamla och blir köns mogna vid ca 4–6 års ålder.

Vikaren fastar på våren men äter upp sig på sensommar och höst för att klara vintern. Den kan äta ca 3,5 kg föda om dagen och äter mest små stimfiskar som strömming eller kräftdjur.

Vikarna föder sina kutar i is- eller snögrottor i februari-mars och är därför i stort sett beroende av is och snö för sin fortplantning. Men de första fallen av födslar på skär har

¹⁴⁷ Beskrivningen är en sammanställning av information från flera källor: (Metsähallitus - Parks and Wildlife Finland, 2019), (SLU Artdatabanken, 2024), (Havs- och vattenmyndigheten, 2017), (Östersjön.fi, 2024).

noterats i artens sydliga utbredningsområde i Östersjön vid dåliga isförhållanden. Honan diar kuten i ca 4–7 veckor och under digivningsperioden byter kuten sin vita lockiga päls till korthårig vuxenpäls. Kuten kan i vissa fall bli nerkyld och dö om den hamnar i vattnet under en längre period innan pälsen är bytt. På grund av artens beroende av goda isförhållanden leder varmare klimat och sämre isförhållanden därför till ökad dödlighet för vikarkutarna.

Vårisen är även viktig för vuxna vikarsälar då de ligger på isen under pälsömningsperioden som huvudsakligen inträffar i slutet av april. Under den isfria delen av året lever vikarsälen till stor del ute i öppet vatten och tar sig sporadiskt upp på mindre skär för att vila. I det aktuella Natura 2000-området är flera av skären jämnslipade i vattenbrynet vilket gör att sälarna lätt och snabbt kan ta sig upp och ner.

Vikaren var tidigare den mest förekommande sälen i Östersjön men antalet minskade kraftigt under 1900-talet på grund av jakt och miljögifter som gjorde honorna sterila. I början av 1900-talet uppskattas det ha funnits ca 200 000 östersjövikare i Östersjön vilket sjönk till ca 5000 år 1985. På grund av jaktförbud och skyddsåtgärder ökade beståndet därefter och de senaste åren har man räknat till ca 17 000–20 000 östersjövikare i Bottenviken och drygt tusen i Rigabukten. Trots skyddsåtgärder, jaktförbud och minskad miljögiftsbelastning har dock inte populationen i de södra regionerna (östra Finska viken och Ålands skärgård) återhämtat sig och där finns idag endast några hundra individer.

Östersjövikare listas i bilaga II och V till habitatdirektivet (92/43/EEG) och är en särskilt skyddsvärd art på Åland enligt naturvårdsförordningen (2023:88).

Hot¹⁴⁸

Framför allt is- och snöbrist orsakade av klimatförändringar (H5), liten populationsstorlek och fragmenterat nätverk av livsmiljöer (H7), samt störning under kutning och pälsömnig av exempelvis mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2).

Andra potentiella hot i området och närområdet: drunkning som bifångst i fiskeredskap (H9), otillåten jakt/skjutning av misstag vid skyddsjakt på gråsäl (H10), miljöföroreningar (H11), födobrist på grund av överfiske i närområdet/regionen (H9), hård konkurrens om föda och uppehållsplatser på grund av en stor gråsälpopulation (H17), infektionssjukdomar (H16), exploatering och vattenföretag (H3), samt farleder (H15).

Rödlista Finland 2019	Nära hotad (NT) ¹⁴⁹
Rödlista HELCOM	Starkt hotad (EN) inom regionen Skärgårdshavet och Ålands hav ¹⁵⁰ .

Trend i Finland

Majoriteten av östersjövikarna lever i Bottenviken där populationen ökar varje år (2007–2018) och där tillräckliga livsmiljöer finns även under milda vintrar. Samma trend gäller dock inte för östersjövikarna i de södra finska regionerna¹⁵¹. Både HELCOM och IUCN har betonat att

¹⁴⁸ Hoten är sammanställda från flera källor: (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019), (Metsähallitus - Parks and Wildlife Finland, 2019), (SLU Artdatabanken, 2024), (Häggbom, 2024).

¹⁴⁹ (Hyvärinen, Juslén, Uddström, & Liukko, 2019)

¹⁵⁰ HELCOMs rödlista är under uppdatering. Tidigare bedömning (sårbar, VU) finns här: <https://helcom.fi/baltic-sea-trends/biodiversity/red-list-of-baltic-species/red-list-of-marine-mammals/>

¹⁵¹ (EU:s article 17 web tool, u.d.)

den sällsynta sydliga populationen i Skärgårdshavet lider särskilt från effekter av klimatförändringar och att populationen minskar¹⁵².

Långsiktigt bedöms den framtida prognosen vara ogynnsam vad gäller lämpliga habitat för kutning. Vid populationsräkningar i Skärgårdshavet syns de flesta östersjövikare i skyddade Natura 2000-områden medan de i Bottenviken främst syns på is på det öppna havet, utanför Natura 2000-områden¹⁵³.

Bevarandestatus i området	Ogynnsam
----------------------------------	----------

Bevarandestatusen är ogynnsam i hela Skärgårdshavet och Ålands hav vilket påverkar bedömningen av populationen i området vars status också bedöms vara ogynnsam.

Bevarandemål

Artens bevarandestatus ska **förbättras**.

Målet får ses som ett önskvärt och långsiktigt mål som kan vara svårt att uppfylla lokalt eftersom klimatförändringar är ett av de största hoten mot arten.

Området tillhör ett kärnområde för arten och i första hand är det viktigt att eftersträva att antalet vikare inte minskar i området och att de är ostörda under kutning och pälsömsning, samt att risken för oavsiktliga bifångster i fiskeredskap och skjutningar av misstag under skydds jakt på gråsäl begränsas. Likaså viktigt att artens behov respekteras vid fysisk planering. Att inrätta tillräckligt många skyddsområden är också viktigt så att arten får ett sammanhängande nätverk av skyddade livsmiljöer i regionen.

Arten berörs av specifika bevarandemål:	M1, M3, M5.b, M6, M7, M9.a, M10, M11, M12
---	---

Gråsäl – *Halichoerus grypus*

Förekomst i området

Uppgift om exakt antal individer saknas. Uppskattningsvis uppehåller sig 3–4 individer i området.

Beskrivning

Gråsäl är den största och vanligaste sälen i Östersjön. Idag finns omkring 42 000 gråsälar i Östersjön varav 18 000 i finska vatten¹⁵⁴. Gråsälen blir vanligtvis mellan 1,6–2,3 m lång och väger mellan 100–310 kg och är därmed vanligtvis betydligt större än både knobbsäl och östersjövikare. Gråsälarna är sociala och samlas gärna i stora flockar.

En fullvuxen gråsäl äter ca 5–8 kg fisk om dagen, vanligtvis strömming eller lax. Gråsälen plockar ofta fisk ur fiskeredskap och står för den största delen av de sälorsakade skadorna som yrkesfiskarna drabbas av¹⁵⁵. Annan föda är exempelvis skarpsill, sik och flundror medan unga gråsälar också äter kräftdjur och mollusker.

Kutarna föds vanligtvis på isflak i februari-mars, men i Ålands skärgård föds en stor andel

¹⁵² (Metsähallitus - Parks and Wildlife Finland, 2019)

¹⁵³ (EU:s article 17 web tool, u.d.)

¹⁵⁴ (Östersjön.fi, 2024)

¹⁵⁵ (Östersjön.fi, 2024)

också på skär¹⁵⁶. Honan diar kuten i ca tre veckor och under digivningsperioden byter kuten sin vita lockiga päls till korthårig vuxenpäls. Om kuten hamnar i vattnet innan pälsen är bytt blir den snabbt nerkyld. När digivningsperioden är över lämnar sälhonan kuten som får lära sig att jaga själv. Det är en riskabel tid för kuten och dödligheten är vanligtvis mycket hög under det första levnadsåret. De kutar som föds på isen utsätts också för stora risker i samband med islossningen. Det är också vanligtvis unga oerfarna sälar som drunknar som bifångst i fiskeredskap¹⁵⁷.

Gråsälar som är över ett år gamla ömsar päls i maj-juni. Vanligtvis söker de sig till traditionellt utnyttjade tillhåll på skär och kobbar för detta. I det aktuella Natura 2000-området är flera av skären jämnslipade i vattenbrynet vilket gör att sälarna lätt och snabbt kan ta sig upp och ner.

Samtliga gråsälsbestånd har påverkats kraftigt av människan genom århundradena, främst genom jakt men också på grund av miljögifter. Detta gjorde att beståndet minskade kraftigt i Östersjön till mitten av 1970-talet. Centrum av populationen finns idag kring Stockholms skärgård och Åland¹⁵⁸.

Gråsäl listas i bilaga II och V till habitatdirektivet (92/43/EEG).

Det finns en äldre förvaltningsplan för arten gråsäl framtagen av Ålands landskapsregering. Förvaltningsplanen är dock i stort behov av uppdatering.

Hot

Framför allt störning under kutning och pälsömsning orsakat av mänskliga aktiviteter/friluftsliv (H2). Även drunkning som bifångst i fiskeredskap (H9) som är den vanligaste dödsorsaken för gråsälar i Östersjön idag¹⁵⁹, dock oklart hur vanligt det är i det aktuella området och dess närområde.

Annat som kan ha en negativ påverkan i området och närområdet: is- och snöbrist på grund av klimatförändringar (H5), födobrist på grund av en stor population (H17) och överfiske i närområdet (H9), miljöföroreningar (H11), tarmsår orsakade av parasiter (H16), exploatering och/eller vattenföretag (H3), samt farleder (H15).

Finlands rödlista 2019

Livskraftig (LC)¹⁶⁰

Trend i Finland

De kortsiktiga trenderna för populationen (2006–2017), artens utbredning (2007–2018) och artens livsmiljö (2007–2018) i Finland är stabil och statusen gynnsam. Den totala bevarandestatusen är gynnsam, den framtida prognosen god och trenden för den totala bevarandestatusen stabil. Även den kortsiktiga populationstrenden i Natura 2000-nätverket i Finland är stabil¹⁶¹.

Bevarandestatus i området

Gynnsam

¹⁵⁶ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹⁵⁷ (Östersjön.fi, 2024)

¹⁵⁸ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹⁵⁹ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹⁶⁰ (Webbtjänsten för Rödlistan, 2019)

¹⁶¹ (EU:s article 17 web tool, u.d.)

Bedömningen baseras på att statusen inte bedöms vara annorlunda från Finland. Snarare finns fler gråsälar runt Åland (centrum av populationen i Östersjön finns runt Åland och Stockholms skärgård¹⁶²). Trenden för Finland som helhet bedöms stämma för regionen Skärgårdshavet och Ålands hav och därmed även det specifika området.

Bevarandemål

Artens bevarandestatus ska **bibehållas**.

Arten berörs av specifika bevarandemål: M1, M3, M5.c, M6, M7, M9.a, M10, M12

2.4.4 Andra organismgrupper

Blåmussla - *Mytilus trossulus x edulis*

Förekomst i området

Det finns blåmusselsamhällen på flera håll i det aktuella Natura 2000-området. Läs mer om blåmusselsamhällen, bevarandestatus, bevarandemål och hot under kapitel 2.3.2.

Blåstång - *Fucus vesiculosus*

Förekomst i området

Det finns blåstångssamhällen på flera håll i det aktuella Natura 2000-området. Läs mer om blåstångssamhällen, bevarandestatus, bevarandemål och hot under kapitel 2.3.2.

Rödalger

Förekomst i området

Det förekommer rödalgssamhällen på flera håll i området. Läs mer om rödalgssamhällen, bevarandestatus, bevarandemål och hot under kapitel 2.3.2.

Kransalger

Förekomst i området

Det förekommer exponerade kransalgssamhällen (framför allt *Chara aspera*) i en liten del av området. Läs mer om exponerade kransalgssamhällen, bevarandestatus, bevarandemål och hot under kapitel 2.3.2.

¹⁶² (SLU Artdatabanken, 2024)

3 Områdets användning idag

3.1 Jord- och skogsbruk

Det förekommer i dagsläget inget jord- eller skogsbruk i det aktuella området. Områdets beskaffenhet i form av kala skär och småöar gör det inte heller relevant för sådant bruk av marken.

3.2 Elproduktion

Det förekommer i dagsläget ingen känd elproduktion i eller i direkt anslutning till det aktuella området.

I *Havsplan för Åland*¹⁶³ anges potentiella områden för havsbaserad vindkraft nord/nordväst om området, där det närmaste är ca 28 km ifrån.

3.3 Rekreatjonsbruk, vandring och vistelse

Området är fritt att besöka utanför de fredningstider och landstigningsförbud som anges i fredningsbeslutet för naturreservatet. I fredningsbeslutet anges även ytterligare förbud och restriktioner som gäller vid besök i området. Besökare ansvarar för att ha koll på vilka restriktioner och förbud som gäller.

Det finns i dagsläget inga vandringsleder, grillplatser, dass, eller liknande i området.

Skyltar med information om fredningstider och naturreservat kommer att sättas upp på lämpliga platser i samband med att området fredas som naturreservat.

Då området är relativt avlägset i ytterskärgården och det inte finns något direkt utflyktsmål eller liknande i området är troligtvis antalet besökare få. Det finns inte heller någon större lokal båtled eller liknande i närheten, den närmaste farleden är Långnäs-Torsholma farled för nyttotrafik ca 8 km åt sydost, se Figur 23.

3.4 Fiske

Området har en viss betydelse för fiske i och med statusen som tidigare Kronoholme, men i dagsläget finns inte kännedom om något omfattande fiske.

I fredningsbeslutet för naturreservatet anges vilka eventuella begränsningar, utöver fiskerilagstiftningen, som gäller för fiske i området.

Det traditionella fiske som har förekommit i området sedan tidigare, i och med områdets tidigare status som Kronoholme, kommer att kunna fortsätta även efter att området har fredats, förutom under fåglars häckningsperiod och östersjövikarens kutningsperiod. Eftersom området numera ägs av Landskapet Åland kommer Landskapet Ålands fiskekort gå att lösa under del av året.

¹⁶³ (Ålands landskapsregering, 2021)

3.5 Jakt

Området kan ha en viss betydelse för jakt i och med statusen som tidigare Kronoholme, men i dagsläget finns inte kännedom om någon omfattande jakt.

I fredningsbeslutet för naturreservatet anges eventuella bestämmelser kring jakt, utöver jaktlagstiftningen, i området.

Landskapsregeringen kan bevilja undantag för jakt på exempelvis invasiva predatorer som mink och mårhund för att skydda naturvärdena i naturreservatet.

3.6 Terrängtrafik och fartygstrafik

Det förekommer troligtvis inte mycket terrängtrafik i området då området ligger avlägset och öarna inte är bebodda.

Det finns inte heller någon större lokal båtled eller liknande i området. Den närmaste farleden är Långnäs-Torsholma farled för nyttotrafik ca 8 km åt sydost, se Figur 23.

I fredningsbeslutet för naturreservatet anges vilka begränsningar som gäller för terrängtrafik, båttrafik och annan typ av färdmedel i området.

3.7 Forskning

Ålands landskapsregering kan bevilja tillstånd för forskningsprojekt i området vid behov.

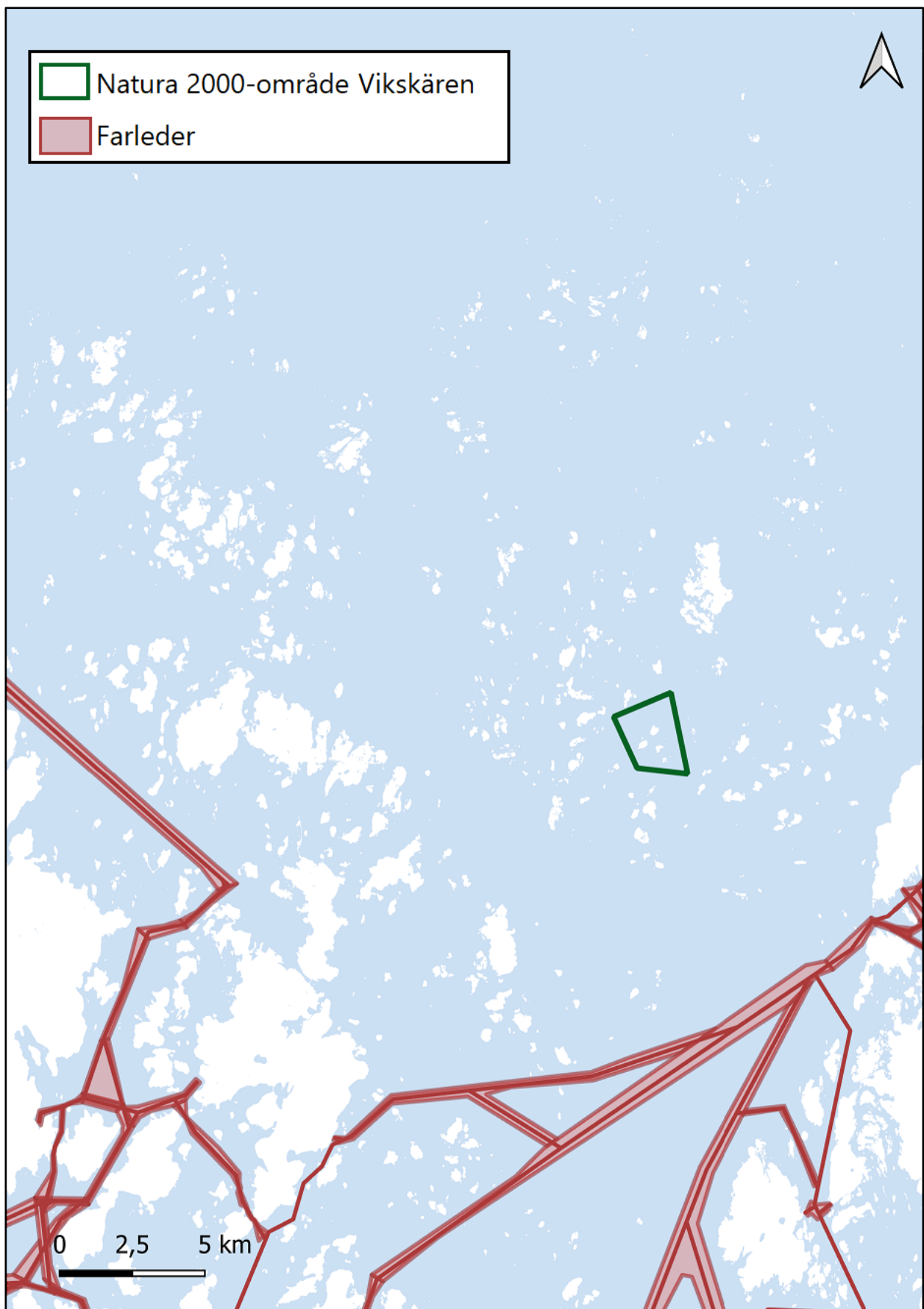
3.8 Analys av markanvändningen

Genom sin status som Natura 2000-område och naturreservat är området och dess ingående naturtyper och arter skyddade enligt åländsk lagstiftning. Det finns därmed begränsade möjligheter att i området och närheten av området utföra diverse åtgärder, projekt och planer som skulle kunna ha en negativ påverkan på områdets naturvärden. Se ytterligare information om detta i kapitel 1.3.2 samt i fredningsbeslutet för naturreservatet.

I den övergripande förvaltningsplanen för Ålands Natura 2000-områden¹⁶⁴ bedöms att det finns ett fortsatt stort exploateringsstryck på samtliga Natura 2000-områden i skärgården. I det aktuella området och dess närområde finns det dock i dagsläget inga kända exploateringsplaner så som vindkraft, ny bebyggelse, nya farleder eller liknande. Potentiella områden för havsbaserad vindkraft finns ca 28 km nord/nordväst om området¹⁶⁵.

¹⁶⁴ (Ålands landskapsregering, 2015)

¹⁶⁵ (Ålands landskapsregering, 2021)

Figur 23 Farleder och Natura 2000-område Vikskären. Kartmaterialet kommer från Trafikledsverket, Lantmäteriverkets terrängkarta och fastighetskarta, samt Ålands landskapsregering.

4 Skydd av kulturvärden

4.1 Dagens situation

I det aktuella området finns i dagsläget inga kända i lag fredade lämningar, vrak och ingen känd bevarad bebyggelse. Någon systematisk fornlämningsinventering har dock inte gjorts i området.

Fasta fornlämningar är fredade enligt landskapslagen (1965:9) om fornminnen. Detta gäller även ej registrerade fornlämningar.

För eventuell kulturmiljö och bebyggelse behövs inget ytterligare skydd utan statusen som Natura 2000-område räcker.

4.2 Målsättningarna

Om insatser som kan komma att påverka miljön ska göras i framtiden behöver Kulturbyrån höras.

4.3 Åtgärder

Ingen skötsel- eller bevarandeplan finns i dagsläget.

4.4 Uppföljning

Inga kända i lag fredade lämningar finns i området. Fornlämningsregistret är dock inte statistiskt och kan komma att ändras beroende på vad som framkommer i framtiden, till exempel maritima lämningar i form av vrak eller andra lämningar som är relaterade till den maritima miljön.

5 Sammanfattning av de viktigaste områdesvärdena

Områdets viktigaste värden utgörs av naturvärdena och de naturtyper, undervattenshabitat och arter som finns och redogörs för i denna förvaltningsplan och som bidrar till den biologiska mångfalden. Området utgör särskilt en viktig del i nätverket av skyddade områden i regionen för östersjövikaren, då det hör till ett kärnområde för arten, samt för flera undervattenshabitat.

Flera av undervattenshabitaterna och naturtyperna utför viktiga ekosystemtjänster. De utgör viktiga uppväxtområden för fisk, habitat och föda för evertebrater samt födosöksområden för fågel och fisk. De kan stabilisera sediment, dämpa vågor och strömmar, skydda stränder mot erosion, förhindra grumling och förbättra vattenkvaliteten. De kan också ta upp och lagra både kol och näringsämnen vilket bidrar till att minska klimatförändringar och effekterna av övergödning¹⁶⁶.

Området har en viss betydelse för det rörliga friluftslivet även om det på grund av det något avlägsna läget antagligen inte rör sig om många besök per år.

Området har en viss betydelse för fiske och jakt, särskilt i och med statusen som tidigare Kronoholme, men i dagsläget finns inte kännedom om något omfattande fiske eller jakt.

¹⁶⁶ (Havs- och vattenmyndigheten, 2016) (Faithfull, Kraft, Tamarit Castro, & Nordling, 2022)

Det finns i dagsläget ingen annan känd användning av området som är av större vikt.

När det gäller kulturvärden är läget idag okänt. I lag fredade lämningar och vrak som ännu inte är kända kan finnas i området.

6 Zonindelning

6.1 Farledszon

I detta område finns i dagsläget ingen farledszon då det inte finns några farleder genom området.

6.2 Rekreationszon

I detta område finns i dagsläget ingen rekreationszon.

Området kan besökas utanför fredningstiderna som anges i gällande fredningsbeslut för naturreservatet under förutsättning att övriga förbud och restriktioner i fredningsbeslutet följs.

6.3 Området med restriktioner

Hela området omfattas av de restriktioner och förbud som gäller för Natura 2000-områden. Hela området är också fredat som naturreservat och i reservatets fredningsbeslut anges restriktioner och förbud som gäller i området.

6.4 Kulturzon

I detta område finns i dagsläget ingen känd kulturzon då det inte finns några kända fornlämningar eller bevarad bebyggelse.

7 Skydd och skötsel av naturen

7.1 Dagens situation och målsättningar

Genom sin status som Natura 2000-område är området och dess ingående naturtyper och arter skyddade enligt åländsk lagstiftning. Det finns därmed begränsade möjligheter att i området och närheten av området utföra diverse åtgärder, projekt och planer som skulle kunna ha en negativ påverkan på områdets naturvärden. Se ytterligare information om detta i kapitel 1.3.2.

Området är också skyddat genom att vara fredat som naturreservat. I fredningsbeslutet anges specifika förbud och restriktioner, se bilaga.

I det aktuella Natura 2000-området har det konstaterats finnas flera viktiga naturtyper, undervattenshabitat och arter. För flera krävs dock fler inventeringar för att kunna bekräfta utbredning eller antal par, representativitet samt deras nuvarande bevarandestatusar och trender.

I tabell 6 och tabell 7 sammanställs naturtypernas och arternas bevarandestatusar och övergripande bevarandemål i området, med en koppling till specifika bevarandemål i tabell 8 och hot i kapitel 7.2. I tabell 8 anges specifika bevarandemål för områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter.

Tabell 6 Naturtyper, undervattenshabitat och deras nuvarande bevarandestatus och övergripande bevarandemål i Natura 2000-område Vikskären, samt koppling till specifika bevarandemål i Tabell 8 och hot i kapitel 7.2. Fetmarkering visar de främsta hoten.

Kod	Naturtyp / undervattenshabitat	Bevarandestatus	Bevarandemål	Berörs av specifika bevarandemål (M)	Hot (H)
1620	Boreala skär och småöar i Östersjön	Gynnsam	Bibehålla	1 2 3 4.a 6 7 8 12 13	1 2 3 4 5 8 11 15
1210	Annuell vegetation på driftvallar	Gynnsam	Bibehålla	3 4.a 6 7 8 12 13	1 4 6 8 11 15
1150	Kustnära laguner	Ogynnsam	Förbättra	3 4.a 6 7 8 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15 17
-	Ålgräsängar	Ogynnsam	Förbättra	3 4.b 6 7 8 10 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15
-	Blåstångssamhällen	Ogynnsam	Förbättra	3 4.b 6 7 8 10 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15
-	Blåmusselsamhällen	Ogynnsam	Förbättra	3 4.b 6 7 8 10 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15
-	Rödalgssamhällen	Ogynnsam	Förbättra	3 4.b 6 7 8 10 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15
-	Exponerade kransalgssamhällen	Ogynnsam	Förbättra	3 4.b 6 7 8 10 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15

Tabell 7 Arter och deras nuvarande bevarandestatus och övergripande bevarandemål i Natura 2000-område Vikskären, samt koppling till specifika bevarandemål i Tabell 8 och hot i kapitel 7.2. Fetmarkering visar de främsta hoten. * Art listas i bilaga II till habitatdirektivet ** Art listas i bilaga 1 till fågeldirektivet * Flyttfågel som förekommer regelbundet i Finland, vars skydd måste vidtas liknande åtgärder för som arter i bilaga 1 till fågeldirektivet.**

Kod	Art	Bevarandestatus	Bevarandemål	Berörs av specifika bevarandemål (M)	Hot (H)
6307	Östersjövikare*	Ogynnsam	Förbättra	1 3 5.b 6 7 9.a 10 11 12	1 2 3 5 7 9 10 11 15 16 17
1364	Gråsäl*	Gynnsam	Bibehålla	1 3 5.c 6 7 9.a 10 12	2 3 5 9 11 15 16 17
A194	Silvertärna**	Gynnsam	Bibehålla	1 3 5.b 6 7 9.b 10 12	1 2 3 8 9 11 15
A193	Fisktärna**	Gynnsam	Bibehålla	1 3 5.b 6 7 9.b 10 12	1 2 3 8 9 11 15
A169	Roskarl***	Ogynnsam	Förbättra	1 3 4.a 6 7 12	1 2 3 6 8 11 15
A063	Ejder***	Ogynnsam	Förbättra	1 3 5.b 6 7 9.b 12	1 2 3 5 8 9 11 15
A066	Svärta***	Ogynnsam	Förbättra	1 3 5.b 6 7 9.b 12 13	1 2 3 4 5 8 9 11 15
A162	Rödbena***	Ogynnsam	Förbättra	1 3 4.a 5.b 6 7 12	1 2 3 6 8 11 15
A202	Tobisgrissla***	Ogynnsam	Förbättra	1 3 5.b 6 7 9.b 10 12	1 2 3 8 9 11 15
A048	Gravand***	Ogynnsam	Förbättra	1 3 5.b 6 7 12	1 2 3 6 7 8 11 15
A160	Storspov	Gynnsam	Bibehålla	1 3 5.b 6 7 12	1 2 3 8 11 15
A043	Grågås	Gynnsam	Bibehålla	1 3 4.a 5.b 6 7 12	1 2 3 8 11 15
A137	Större strandpipare	Gynnsam	Bibehålla	1 3 5.b 6 7 12	1 2 3 8 11 15
A173	Kustlabb	Gynnsam	Bibehålla	1 3 5.a 6 7 12	1 2 3 8 11 15
-	Odon	Gynnsam	Bibehålla	3 5.a 6 7	
-	Vejde	Gynnsam	Bibehålla	3 5.a 6 7	6

Tabell 8 Specifika bevarandemål för områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter.

Mål nr	Mål	Naturtyp, habitat, art
M1	Öarna ska utgöra goda häckningsmiljöer för fåglar och uppehållsplatser för sälar, där mänskliga aktiviteter (H2) begränsas under perioder med häckning, kutning och pälsömsning.	Boreala skär och småöar, samtliga fåglar, östersjövikare, gråsäl
M2	Vegetationen ska vara artrik, varierad och i olika grad påverkas av naturlig näringstillförsel från fågelspillning.	Boreala skär och småöar
M3	Nedskräpning ska inte förekomma i området.	Samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter
M4.a	Naturtypens areal ska inte minska utöver naturliga förändringar. Öppna livsmiljöer ska förbli öppna och eventuell igenväxning (H6) ska bekämpas i ett tidigt skede. Vid vassröjning i laguner ska hänsyn tas till arter som kan påverkas negativt av röjningen, så som exempelvis grågås.	Boreala skär och småöar, driftvall, laguner, rödbena, roskarl, gravand, vejde, odon (grågås)
M4.b	Naturtypens eller undervattenshabitatets areal ska inte minska utöver naturliga förändringar och variationer.	Samtliga undervattenshabitat
M5.a	Områdets population ska inte minska i antal och/eller utbredning.	Kustlabb, vejde, odon
M5.b	Områdets population ska inte minska i antal och/eller utbredning, helst öka.	Övriga fågelarter, östersjövikare
M5.c	Områdets population ska fortsätta vara livskraftig. Ingen ökning av populationen bedöms vara eftersträvansvärd i området idag.	Gråsäl
M6	Invasiva främmande arter (H8) ska inte påtagligt påverka områdets arter och naturtypernas/habitatens typiska arter negativt. Eventuella invasiva främmande arter ska bekämpas i ett tidigt skede. Det gäller unionsarter som mårhund, samt mink och övriga arter som finns upptagna på den åländska listan över invasiva främmande arter. Med påtaglig negativ påverkan avses sådan omfattning att naturtypens/habitatets eller artens bevarandestatus riskerar att försämrans eller övergripande bevarandemål om förbättring eller bibehållande äventyras.	Samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter
M7	Exploatering och vattenföretag (H3) i och i närheten av området som har en påtaglig negativ påverkan på områdets arter och naturtypernas/habitatens typiska arter ska inte förekomma.	Samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter

	Med påtaglig negativ påverkan avses sådan omfattning att naturtypens/habitatets eller artens bevarandestatus riskerar att försämrans eller övergripande bevarandemål om förbättring eller bibehållande äventyras.	
M8	Fysiska skador på naturtypen/habitatet eller grumlighet orsakade av mänskliga aktiviteter (H2), exploatering och vattenföretag (H3) samt fiske (H9) ska inte förekomma.	Samtliga naturtyper och undervattenshabitat
M9.a	Ingen östersjövikare eller gråsäl ska dö/drunkna som bifångst i fiskeredskap i området, genom att begränsa användningen av fiskeredskap som inte är sälsäkra. (H9)	Östersjövikare, gråsäl
M9.b	Inga dykande sjöfåglar ska dö/drunkna som bifångst i fiskeredskap i området, genom att begränsa användningen av fiskenät. (H9)	Tobisgrissla, ejder, svärta, fisktärna, silvertärna
M10	Risken för överfiske i områdets närområde ska vara försumbar genom en god fiskeförvaltning i regionen. (H9)	Samtliga undervattenshabitat, tobisgrissla, fisktärna, silvertärna, östersjövikare, gråsäl,
M11	Ingen östersjövikare i och nära området ska dö vid otillåten jakt eller av misstag vid skydds jakt på exempelvis gråsäl. (H10)	Östersjövikare
M12	Vattnets kemiska status i området ska vara god med en försumbar påverkan från miljöföroreningar (H11). Med försumbar avses sådan omfattning att naturtypens/habitatets eller artens bevarandestatus inte riskerar att försämrans eller övergripande bevarandemål om förbättring eller bibehållande inte äventyras.	Samtliga naturtyper, undervattenshabitat och de flesta arter
M13	Långsiktigt ska påverkan från övergödning (H4) vara försumbar och vattenkvaliteten med avseende på ekologisk status enligt vattendirektivet vara god. När målet bedöms vara rimligt att uppnås fastställs i arbetet med vattendirektivet. För samhällen med ålgräs, blåstång, blåmusslor, rödalger och exponerade kransalger är begränsad grumlighet och sedimentation samt ett gott siktdjup särskilt viktigt.	Samtliga naturtyper och undervattenshabitat

7.2 Hot och åtgärder

I detta kapitel beskrivs närmare de hot som finns mot naturtypernas, undervattenhabitatens och arternas bevarande i området samt vilka åtgärder som bedöms lämpliga för att uppnå bevarandemålen.

Här beskrivs inte hot som är långt ifrån området men som kan ha stora konsekvenser och orsaka minskning av antal individer av en art i området, så som exempelvis jakt eller användning av inom EU förbjudna miljögifter i flyttfåglars övervintringsområden.

Vissa hot som beskrivs är dock på en mer storskalig nivå, så som exempelvis övergödning, överfiske, spridning av miljögifter och klimatförändringar, som inte enbart kan lösas med lokala åtgärder utan där också fortsatt gränsöverskridande samarbete krävs.

Observera att hoten följer en numrering som anges i generella hot- och åtgärdstabeller för förvaltningsplaner som finns internt på landskapsregeringen, vilket betyder att vissa hotnummer (HX) kan saknas eftersom endast hot som är relevanta för området har tagits med.

H1 Bristfällig kunskap gällande områdets naturtyper och/eller arter		
Påverkan och risk för området		
Otillräcklig kunskap gällande områdets naturtyper, undervattenshabitat och/eller arter gör det svårt att fastställa bevarandestatus, bevarandemål, trender och lämpliga åtgärder.		
I det specifika området behövs framför allt mer kunskap om undervattenshabitatens utbredning, representativitet och status, förekomst av naturtypernas typiska arter, samt vissa fågelarters förekomst (antal par) och häckningsplatser. Det behöver även utredas om fler av habitatdirektivets och fågeldirektivets arter förekommer i området, samt vilken kategori de potentiella lagunerna i området tillhör.		
Åtgärder		
Den främsta åtgärden är att skaffa sig tillräcklig kunskap genom exempelvis inventeringar av arter, undervattenshabitat, samt naturtyper och deras typiska arter. Vid behov bör därefter mer detaljerade åtgärds- eller skötselplaner tas fram.		
När det gäller uppföljning av exempelvis bevarandestatus finns för Natura 2000-områden och dess ingående arter och terrestra naturtyper en generell uppföljningsplan som är på remiss och kommer att fastställas under hösten 2024 ¹⁶⁷ . För marina skyddsområden och deras ingående marina naturtyper och undervattenshabitat kommer ett uppföljningsprogram att fastställas enligt en modell som tas fram inom projektet LIFE IP Biodiversea ¹⁶⁸ .		
Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.		
Åtgärd		Effekt
Å1.1	Inventering, övervakning, tillsyn och/eller uppföljning av arter,	Bidrar med kunskap så att förekomst, utbredning, antal individer/par,

¹⁶⁷ Remissversion ej fastställd ännu: <https://www.regeringen.ax/nyheter/strategi-naturskydd-pa-aland-nu-pa-remiss>

¹⁶⁸ (Ålands landskapsregering, 2024) (Metsähallitus, 2023)

	undervattenshabitat, samt naturtyper och deras typiska arter.	representativitet, bevarandestatus, bevarandemål, trender och åtgärder kan fastställas.
Å1.2	Mer detaljerade skötsel- och åtgärdsplaner tas fram vid behov utifrån resultat från övervakning, inventeringar, tillsyn, uppföljning och på annat sätt erhållna uppgifter.	Bidrar till att uppnå bevarandemålen för berörd art/naturtyp/undervattenshabitat.

H2 Mänsklig påverkan, slitage och störning

Påverkan och risk för området

Denna hotkategori syftar främst på den påverkan som fysiska besök i området kan orsaka exempelvis till fots, med båt eller annat fordon.

Eftersom området ligger relativt avlägset i ytterskärgården och det inte finns något direkt utflyktsmål eller liknande i området rör det sig troligtvis bara om ett fåtal besök per år.

Påverkan kan dock vara hög och leda till förödande konsekvenser om ett besök i området sker vid ett känsligt tillfälle. Det gäller framför allt häckningsperioder för fåglar, där kanske kustlabb och svärta är extra känsliga på grund av sen häckning, samt kutnings- och pälsömsningsperioder för östersjövikare och gråsäl.

Fysiska besök i området kan också leda till slitage på känsliga naturtyper och habitat. Besök kan också leda till en ökad risk för utsläpp av olja och kemikalier från båtar som både direkt och indirekt kan påverka artsammansättningen. Båttrafik kan även störa känsliga arter och ekosystem genom att vattenflödet ändras. Fysiska besök kan öka risken för nedskräpning i området.

Åtgärder

Den viktigaste åtgärden bedöms vara att begränsa tillträde till hela eller delar av området, genom exempelvis landstigningsförbud, under känsliga perioder för häckande fåglar och östersjövikare.

Det bedöms även vara viktigt att begränsa användning av fordon på land i området, liksom vissa andra friluft- och besöksrelaterade aktiviteter som kan vara störande för områdets arter, naturtyper och undervattenshabitat, som exempelvis tältning, eldning, medtagande av husdjur samt insamling, borttagande och avsiktligt skadande av mark, natur, växter och djur. Likaså är det viktigt att området fortsätter hållas rent från skräp och avfall.

Det är även viktigt att det finns tydlig och lättillgänglig information gällande områdets skydd och restriktioner.

En åtgärd som kan tas till för att minska risk för störning av områdets arter är att begränsa hastigheten för båttrafik. Det aktuella områdets utformning gör det dock svårt att hålla en högre hastighet så problemet bedöms regleras av sig själv. Ingen begränsning bedöms därför behövas i dagsläget, men bedömningen kan komma att ändras om uppföljningar av områdets status visar att behov finns.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare

kapitel, men de flesta av dessa regleras i naturreservatets fredningsbeslut. Se aktuellt fredningsbeslut för vilka restriktioner som gäller.		
Åtgärd		Effekt
Å2.1	Tillträde till hela eller delar av området begränsas under känsliga perioder, genom exempelvis landstigningsförbud.	Bidrar till att uppnå bevarandemålen för områdets naturtyper, häckande fåglar, östersjövikare och gråsäl.
		Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 8
Å2.2	Användning av fordon över land begränsas i området. Hastighet för båtar kan begränsas om uppföljning av områdets status visar att behov finns.	Bidrar till att uppnå bevarandemålen för naturtyper, undervattenshabitat och arter i området.
		Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 8
Å2.3	Vissa friluft- och besöksrelaterade aktiviteter begränsas eller förbjuds i området.	Bidrar till att uppnå bevarandemålen för samtliga naturtyper och arter i området.
		Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 8
Å2.4	Området hålls rent från eventuellt skräp/avfall.	Bidrar positivt till samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter så att deras bevarandemål kan uppnås.
		Kopplar till: M3, 1
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och restriktioner.	Bidrar till att invånare och besökare känner till de förbud och restriktioner som gäller och bidrar på så sätt till att områdets naturvärden skyddas och att bevarandemålen för samtliga naturtyper och arter uppnås.

H3 Exploatering och vattenföretag
Påverkan och risk för området
<p>Olika typer av exploatering och vattenföretag så som bebyggelse, konstruktioner av vindkraftverk, muddring, dumpning av muddringsmassor, anläggande av båthamnar, med mera kan störa och minska livsmiljön för många arter och påverka artsammansättningen. Exempelvis tros småskalig exploatering (småbåtshamnar, muddrade bryggor) i skyddade vikar och kustvatten i Östersjön vara en trolig orsak till den minskade förekomsten av ålgräsängar¹⁶⁹.</p> <p>Vindkraft är viktigt för den gröna omställningen. Uppförande och drift av konstruktioner som vindkraft och rörledningar kan dock störa arter på olika sätt, genom exempelvis förändrad hydrografi (temperatur, salthalt, strömmar, skiktning)¹⁷⁰, förändrade substratförhållanden i vattnet, uppvirvlande bottensediment och vibrationer. Vindkraftverk kan även orsaka att dykande fåglar förlorar födosöksområden och rastlokaler och kan även påverka flyttfåglars navigeringsförmåga¹⁷¹. Vindkraft ska lämpligen inte uppföras inom orörda naturområden inom migrationsstråk för olika arter eller inom områden som är viktiga för arters reproduktion. I dagsläget saknas tillräcklig kunskap om konsekvensernas omfattning.</p> <p>Genom att vara utpekad som Natura 2000-område är området och dess ingående naturtyper och</p>

¹⁶⁹ (Havs- och vattenmyndigheten, 2016)

¹⁷⁰ (Arneborg, o.a., 2024)

¹⁷¹ (Rydell, Ottvall, Pettersson, & Green, 2017) (Ålands landskapsregering, 2021)

arter skyddade enligt åländsk lagstiftning. Det finns därmed begränsade möjligheter att i området och i närheten av området utföra diverse åtgärder, projekt och planer som skulle kunna ha en negativ påverkan på områdets naturvärden. I den övergripande förvaltningsplanen för Ålands Natura 2000-områden bedöms det finnas ett fortsatt stort exploateringsstryck på samtliga Natura 2000-områden i skärgården. I det aktuella området och dess omedelbara närhet finns det dock i dagsläget inga kända större exploateringsplaner så som vindkraft, ny bebyggelse, nya farleder eller liknande. I Ålands *Havsplan*¹⁷² anges potentiella områden för havsbaserad vindkraft, där det närmaste är ca 28 km åt nord/nordväst.

Skulle exploatering eller vattenföretag förekomma i området eller i områdets närhet skulle den negativa påverkan på områdets naturtyper och arter kunna bli hög. Även stora exploateringsprojekt som utförs på längre avstånd ifrån området skulle kunna påverka området negativt.

Åtgärder

Den viktigaste åtgärden bedöms vara att i området förbjuda eller begränsa verksamheter som förändrar landskapsbilden och topografin eller har en negativ påverkan på hydrologi, vegetation och djur.

Det är också viktigt att säkerställa att naturtypernas och arternas intressen i området beaktas och respekteras vid fysisk planering, exploateringsprojekt, åtgärder och tillståndsprövningar i och i närheten av området, men även längre ifrån området ifall det gäller stora exploateringsprojekt och liknande. Det är viktigt att beslut fattas utifrån den aktuella forskning och vetenskapliga data som finns tillgängliga i frågan.

Det är också viktigt att information gällande områdets skydd och regleringar kommuniceras och finns lättillgänglig så att tjänstemän, verksamhetsutövare, privatpersoner, med flera, känner till vad som gäller.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt
Å3.1	Uppförande av exempelvis byggnader och vindkraftverk, samt framdragande av ledningar, förbjuds i området.
	Bidrar till att bevarandemålen för områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter uppnås. Kan stå i konflikt med exploateringsprojekt. Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 7, 8
Å3.2	Andra verksamheter som förändrar områdets topografi eller påverkar hydrologi, vegetation och djur negativt förbjuds i området.
	Bidrar till att bevarandemålen för områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter uppnås. Kan stå i konflikt med exploateringsprojekt eller vattenföretag. Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 7, 8
Å3.3	Områdets naturtyper och arters intressen respekteras vid fysisk planering, tillståndsprövningar och liknande.
	Bidrar till att bevarandemålen för områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter uppnås. Kan stå i konflikt med exploateringsprojekt

¹⁷² (Ålands landskapsregering, 2021)

		eller vattenföretag.
		Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 7, 8
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och regleringar.	Bidrar till att tjänstemän, verksamhetsutövare, privatpersoner, med flera känner till de förbud och restriktioner som gäller och bidrar på så sätt till att områdets naturvärden skyddas och att bevarandemålen för samtliga naturtyper och arter uppnås.

H4 Övergödning

Påverkan och risk för området

Övergödning uppstår när extra näringsämnen, kväve och fosfor, tillförs vattnet på grund av olika mänskliga aktiviteter och utsläpp. Även om man genom olika åtgärder minskar den externa tillförseln av näringsämnen kan också näring som tidigare varit bunden i sediment frisättas varje år, så kallad interbelastning, vilket kan göra så att det dröjer innan problemen orsakade av övergödningen minskar¹⁷³.

I dagsläget har hela Östersjön problem med övergödning. Vattenförekomsterna (Norra och Södra Delet) som det aktuella området ligger i har bedömts ha en måttlig ekologisk status med avseende på övergödning både under perioden 2017–2022¹⁷⁴ och 2012–2018. Perioden 2012–2018 bedömdes den biologiska parametern klorofyll samt de fysikalisk-kemiska parametrarna siktdjup, totalkvävehalt och totalfosforhalt ha en måttlig status i båda vattenförekomsterna. Den biologiska parametern makrofyter bedömdes ha en god status i båda vattenförekomsterna medan bottenfauna bedömdes ha en god status i Södra Delet och en måttlig status i Norra Delet¹⁷⁵.

När det gäller föroreningskällor påverkas kustvattenförekomster i ytterskärgården, som dessa, till stor del av vattenområdena runtomkring samt av atmosfärsdeposition av kväve och fosfor på vattenytan¹⁷⁶. Påverkan från lokala källor är vanligtvis mindre i ytterskärgården på grund av hög vattenomsättning. Utöver påverkan från omkringliggande vattenområden och atmosfärsdeposition är den största enskilda belastningskällan i ytterskärgården fiskodlingar vilka kan ha en liten lokal effekt om spridningen sker via strömmar till en större vattenmassa, men större påverkan om de är belägna i mer skyddade områden¹⁷⁷. Fiskodlingar finns ca 9 km åt ost/sydost (Nordic Trout) och ca 12 km sydost (Brändö lax AB) från området.

Övergödning i området kan orsaka en hög tillväxt av växtplankton, minskat siktdjup och ökad grumlighet vilket kan påverka artsammansättningen. Exempelvis kan det leda till en förändrad algzonerings med en minskad förekomst av ljuskrävande arter så som ålgräs, samt orsaka en ökad påväxt av fintrådiga grönalger på brunalger¹⁷⁸. Om artsammansättningen ändras kan växtlighet

¹⁷³ (Havs- och vattenmyndigheten, 2023)

¹⁷⁴ (Ålands landskapsregering, miljöbyrån, 2024)

¹⁷⁵ (Ålands landskapsregering, 2019)

¹⁷⁶ (SMHI, 2024)

¹⁷⁷ (Ålands landskapsregering, 2021)

¹⁷⁸ (Havs- och vattenmyndigheten, 2016)

som tidigare gett skydd och utgör födosöksområden för fiskyngel och andra djur försvinna¹⁷⁹. Minskat siktdjup kan även påverka svärtor negativt då de behöver klart vatten för att hitta föda¹⁸⁰.

En ökad sedimentation av växtmaterial kan orsaka syrebrist på bottenarna som i sin tur kan ändra artsammansättningen och gynna påväxt av ettåriga fintrådiga alger. Den ökade sedimentationen utgör ett stort hot mot bland annat blåstång och syrebristen kan även slå ut bottenlevande djur och fiskar¹⁸¹. En ökad sedimentation kan även utgöra ett hot mot blåmusslor genom att bland annat påverka de underlag som blåmusslorna fäster vid.

En ökad förekomst av drivande algmattor, som ofta består av fintrådiga alger, ger också upphov till syrebrist, utsöndrar giftiga ämnen, hindrar fisk från att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla¹⁸².

Övergödning kan också leda till snabbare igenväxning av exempelvis kustnära laguner.

I och med att viktiga naturtyper så som kustnära laguner, samt undervattenshabitat så som samhällen av ålgräs, blåstång, blåmusslor, rödalger och kransalger, har konstaterats förekomma i området, är det viktigt att deras ekologiska förutsättningar för bevarande inte försämras.

För ytterskärgården är prognosen för förbättring dock osäker. I Ålands *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten 2022–2027* anges att "Under förutsättning att Östersjöländerna uppfyller sina åtaganden i HELCOM:s Åtgärdsprogram för Östersjön, vattendirektivet och i det marina direktivet är det troligt att vattenkvaliteten kan förbättras, men att förbättringen sker långsamt. Det är inte troligt att god vattenkvalitet kan uppnås före 2027"¹⁸³. Troligtvis tar det betydligt längre tid än så.

Åtgärder

Eftersom problemet med övergödning i havet är komplext är det svårt att utforma specifika lokala åtgärder. För att minska övergödningen i åländska kustvattenförekomster i ytterskärgården krävs att övergödningen även minskar i angränsande havsområden/vattenförekomster.

Åtgärderna utgörs dels av att fortsätta arbeta för minskade näringsutsläpp på Åland, både från diffusa källor och punktkällor, eftersom vattenområdet påverkas av omkringliggande vattenområden. Specifika åtgärdsförslag för olika källor anges i Ålands aktuella *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten*¹⁸⁴ samt *Marint åtgärdsprogram*¹⁸⁵.

Det är också viktigt att fortsätta delta i samarbeten som HELCOM, OSPAR och arbeta med EU:s marina strategi för en hållbar vattenförvaltning i Östersjön. Enligt HELCOM har alla medlemsländer förbundit sig att minska sin belastning i syfte att uppnå en god status i Östersjön¹⁸⁶.

¹⁷⁹ (Havs- och vattenmyndigheten, 2023)

¹⁸⁰ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹⁸¹ (Havs- och vattenmyndigheten, 2023) (Baltic Sea Action Group, 2024)

¹⁸² (Naturvårdsverket, 2011)

¹⁸³ (Ålands landskapsregering, 2021)

¹⁸⁴ (Ålands landskapsregering, 2021)

¹⁸⁵ (Ålands landskapsregering, 2021)

¹⁸⁶ (Ålands landskapsregering, 2021)

Det är även viktigt att regelbundet fortsätta följa upp vattenkvaliteten i vattenförekomsten, samt genomföra återkommande inventeringar av naturtyper (och typiska arter), undervattenshabitat och arter för att kontrollera trender och bevarandestatusar.

Skyddsområdet i sig samt inrättande av flera marina skyddsområden kan också bidra till att mildra övergödningens effekter genom att skydda och bevara flera viktiga undervattenshabitat som bland annat tar upp och lagrar näringsämnen.

I övrigt bör fokus ligga på att åtgärda eventuella effekter av övergödningen i området, exempelvis att röja vass i laguner vid behov, samt att förhindra och begränsa andra sorters störningar än övergödning som kan orsaka ytterligare stress för områdets naturtyper och undervattenshabitat.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd		Effekt
Å4.1	Regelbunden övervakning av vattenförekomstens ekologiska status. Se aktuellt <i>Övervakningsprogram för Åland</i> .	Bidrar till kunskap om vattenförekomstens status och om ytterligare åtgärder behöver utformas och genomföras. Kopplar till: M13
Å4.2	Fortsatt arbete för att minska näringsämnesutsläpp på Åland. Specifika åtgärder anges i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten samt Marint åtgärdsprogram</i> .	Bidrar till minskade totalkväve- och totalfosforhalter i regionen och på så sätt till att övergödningen minskar, vilket på sikt bidrar till att bevarandemål för samtliga berörda naturtyper, undervattenshabitat och arter uppnås. Kopplar till: M13, 4.a-b
Å4.5	Vassröjning i kustnära laguner vid behov.	Bidrar till att uppnå bevarandemålet för kustnära laguner. Kan ha en negativ effekt på vissa arter som exempelvis grågås, därför behöver hänsyn tas till sådana arter innan vassröjning påbörjas. Kopplar till: M4.a, 13
Å4.6	Fortsatt medverkan i HELCOM, OSPAR och arbete med EU:s marina strategi.	Bidrar till en hållbar vattenförvaltning för Östersjön och gynnar områdets samtliga marina naturtyper, undervattenshabitat och arter. Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 6, 10, 12, 13
Å7.3	Inrätta fler skyddsområden för undervattenshabitat och marina naturtyper så att de bildar ett mer sammanhängande nätverk.	Kan bidra till att mildra övergödningens effekter genom att undervattenshabitatet kan ta upp och lagra näringsämnen. Se även Å7.3 under H5 och H7.

H5 Klimatförändringar

Påverkan och risk för området

Klimatförändringar kan exempelvis leda till högre temperaturer, ökad nederbörd, ökad risk för översvämningar och höga flöden i vissa områden och vattenbrist och torka på andra. Temperaturzoner kan också flytta norrut och växtperiodens längd ändras¹⁸⁷. Mildare vintrar kan påverka arter och ekosystem och kan öka risken för skadeorganismer och smittbärare. Vissa arter kommer antagligen inte klara av att anpassa sig eller trängas undan till förmån för andra arter¹⁸⁸.

Klimatförändringarna kan även spä på andra miljöproblem. Många arter i Östersjön är redan stressade på grund av övergödningssproblematik, låga salthalter och försurning. Eventuella ökade regnmängder kan leda till ett ökat utflöde av näringsämnen och sötvatten till Östersjön och bidrar därmed både till övergödningen samt lägre salthalter¹⁸⁹. Salthalten påverkas även av inflöden från Kattegatt, via Öresund, men exakt hur dessa inflöden och den totala salthalten i Östersjön kommer att påverkas vid ett ändrat klimat är fortfarande osäkert då det beror på många faktorer¹⁹⁰. Trådalger, som gynnas av övergödning och kan orsaka problem för flera arter, kan också gynnas av isfria vintrar i jämförelse med exempelvis blåstång¹⁹¹. En ökad mängd koldioxid i atmosfären i kombination med ökande temperaturer bidrar till en ökad försurning av havet vilket framför allt hotar många marina arter med yttre eller inre skelett av kalk så som många växt- och djurplanktonarter, kräftdjur och musslor¹⁹².

För östersjövikaren är ett av de största hoten minskande istäcken och brist på is och snö till följd av stigande temperaturer och kortare vintrar. Bra isförhållanden är redan dåliga i den åländska skärgården och nuvarande istrender och framtida prognoser utgör ett stort hot. Östersjövikaren är beroende av snö- och is för sin fortplantning då de föder kutarna i is- och snögrottor¹⁹³.

En annan särskilt känslig art i området är blåstången som blir skörare och får minskad reproduktionsförmåga av klimatförändringens effekter som varmare hav, lägre salthalt i Östersjön och ökad försurning. En skörare blåstång blir också mer aptitlig för snäckor och andra betare vilket försvagar tångskogarna ytterligare. Om tångskogarna förstörs eller minskar kan det i sin tur påverka många andra organismer och eventuellt hela ekosystem¹⁹⁴.

Även blåmusslor kan påverkas negativt på flera sätt av klimatförändringarnas effekter. Förutom att vuxna musslor hotas av försurning så är exempelvis mussellarver känsliga för sötare vatten. Risk för mer extrema väderförhållanden kan också öka dödligheten för bottenlevande musslor. Varmare vintrar kan medföra att fler sjöfåglar som äter stora mängder musslor övervintrar, vilket kan påverka grunda områden där blåmusslor är mer lättillgängliga¹⁹⁵.

Mer extrema väder skulle även kunna medföra ännu högre dödlighet för svärtans ungar eftersom

¹⁸⁷ (Naturvårdsverket, 2024)

¹⁸⁸ (Naturvårdsverket, 2024)

¹⁸⁹ (Havs- och vattenmyndigheten, 2023)

¹⁹⁰ (SMHI, 2023)

¹⁹¹ (Kontula & Raunio, 2018)

¹⁹² (Östersjöcentrum, Stockholms universitet, 2020)

¹⁹³ (Metsähallitus - Parks and Wildlife Finland, 2019)

¹⁹⁴ (Kinnby, 2021)

¹⁹⁵ (Baden, Hernroth, & Lindahl, 2021)

de bland annat är känsliga för dåligt väder¹⁹⁶.

Troligtvis kan samtliga av området naturtyper, undervattenshabitat och arter påverkas direkt eller indirekt av klimatförändringar.

Åtgärder

Eftersom klimatförändringar är ett komplext problem kan det vara svårt att utföra specifika åtgärder.

Skyddsområdet i sig samt inrättande av flera marina skyddsområden kan bidra till att mildra klimatförändringarna genom att skydda och bevara flera viktiga undervattenshabitat som bland annat binder kol. Något som även betonas är av största vikt i EU:s gröna giv och Strategin för biologisk mångfald 2030¹⁹⁷, samt i FN:s globala hållbarhetsmål¹⁹⁸.

Det är även viktigt att fortsätta arbeta för att minska klimatpåverkan och utsläpp av växthusgaser generellt på Åland. Exempelvis genom klimatåtgärder inom jordbruket och yrkesfisket, satsning på hållbarhet och cirkulär ekonomi med mera. Se åtgärder i Ålands aktuella *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten*¹⁹⁹ samt *Marint åtgärdsprogram*²⁰⁰. De lokala åtgärderna på Åland kommer dock antagligen ha en marginell effekt i området och det stora hela eftersom klimatet påverkas av utsläpp från många andra länder. Därför är det även viktigt att Åland fortsätter att samarbeta och stötta andra länder i sitt klimatarbete.

En åtgärd som kan bidra till att minska skadorna orsakade av klimatförändringarnas effekter är att placera ut konstgjorda bon för östersjövikare vid snö- och isbrist. Åtgärden har tidigare testats och genomförts på andra platser inom Vår Vikare LIFE-projektet. Eventuellt behövs fler tester av lämpliga bon och material samt en utvärdering gällande kostnad innan åtgärden kan genomföras mer regelbundet.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt	
Å5.1	Fortsatt arbete för att minska klimatpåverkan och utsläpp av växthusgaser på Åland. Se specifika exempel i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Bidrar till att minska klimatförändringarna och klimatpåverkan och på så sätt till att bevarandemålen för samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter uppnås. Problemet med klimatförändringar är dock komplext och påverkas av många andra länders utsläpp, därför har antagligen åtgärder på Åland en marginell effekt i området och i det stora hela. Kopplar till: M1, 2, 4.a-b, 5.a-c, 6, 13
Å5.2	Placera ut konstgjorda bon för östersjövikare vid snö- och isbrist.	Bidrar till att uppnå bevarandemålet för östersjövikaren.

¹⁹⁶ (SLU Artdatabanken, 2024)

¹⁹⁷ (Europeiska kommissionen, 2020)

¹⁹⁸ (Nätverket Bärkraft, u.d.)

¹⁹⁹ (Ålands landskapsregering, 2021)

²⁰⁰ (Ålands landskapsregering, 2021)

		Kopplar till: M1, 5.b
Å7.3	Inrätta fler skyddsområden för undervattenshabitat och marina naturtyper så att de bildar ett mer sammanhängande nätverk.	Kan bidra till att mer kol binds, vilket kan bidra till att mildra klimatförändringarna. Se även Å7.3 under H4 och H7.

H6 Igenväxning

Påverkan och risk för området

Det råder i dagsläget ingen stor risk för igenväxning i området. Men det är viktigt att buskvegetationen på Norra Vikargrundet inte tränger sig ut och växer över den lilla driftvallen. Det är också viktigt att stränderna och livsmiljöerna fortsätter vara öppna för arter som roskarl, rödbena, gravand och vejde.

Igenväxning av laguner berörs under Övergödning.

Åtgärder

Den viktigaste åtgärden bedöms vara regelbunden uppföljning av området och att vid behov planera och utföra åtgärder för att fortsätta hålla området öppet.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt
Å1.2	Bidrar till att uppnå bevarandemålet för driftvallen samt arter som roskarl, rödbena, gravand och vejde.
	Kopplar till M4.a, 5.b

H7 Liten population / isolerad livsmiljö / fragmenterat nätverk av livsmiljöer

Påverkan och risk för området

En liten populationsstorlek särskilt i kombination med en isolerad livsmiljö och/eller ett fragmenterat nätverk av livsmiljöer kan leda till en minskad genetisk variation, öka mottagligheten och sårbarheten för olika sjukdomar och parasiter och i värsta fall till att en art eller hela artsamhällen till slut dör ut.

För östersjövikaren utgör små populationsstorlekar i regionen Skärgårdshavet och Ålands hav ett stort hot mot artens överlevnad, särskilt i kombination med effekter från klimatförändringar och ett relativt fragmenterat nätverk av livsmiljöer.

Även gravanden hotas av en liten populationsstorlek både i Finland som helhet och i området.

Åtgärder

Den viktigaste åtgärden bedöms vara att se till att det finns tillräckligt många skyddsområden för östersjövikare så att de bildar ett sammanhängande nätverk av viktiga livsmiljöer för arten. Det kan gälla både inrättande av nya skyddsområden som detta, liksom att införa östersjövikaren som art i redan befintliga områdens förvaltningsplaner/datablanketter där den har konstaterats

förekomma.

Konnektivitet mellan skyddsområden är även viktigt för arter och artsamhällen i de olika undervattenshabitaterna och marina naturtyperna, så att utbyte mellan områdena kan ske vilket ökar förutsättningarna för att stå emot olika hot.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd		Effekt
Å7.1	Inrätta fler skyddsområden för östersjövikare så att de bildar ett sammanhängande nätverk.	Bidrar till att uppnå en gynnsam bevarandestatus för östersjövikaren i regionen och därmed även området.
		Kopplar till: M5.b
Å7.2	Uppdatera relevanta befintliga områden med östersjövikaren som art.	Bidrar till att uppnå en gynnsam bevarandestatus för östersjövikaren i regionen och därmed även området.
		Kopplar till: M5.b
Å7.3	Inrätta fler skyddsområden för undervattenshabitat och marina naturtyper så att de bildar ett mer sammanhängande nätverk.	Bidrar till att uppnå en gynnsam bevarandestatus för undervattenshabitaterna och de marina naturtyperna genom att sårbarheten minskar när möjligheten till utbyte mellan skyddsområdenas arter/artsamhällen ökar. Se även effekter under H4 och H5.
		Kopplar till: M4.a-b
Å7.4	Ta fram artspecifik förvaltningsplan för östersjövikaren	Bidrar till att uppnå en gynnsam bevarandestatus för östersjövikaren både i området och regionen.
		Kopplar till: M1, 5.b, 9.a, 11

H8 Invasiva främmande arter, eller andra arter som kan utgöra ett hot mot områdets naturvärden

Påverkan och risk för området

Invasiva främmande arter är arter som med människans hjälp flyttats från sin ursprungliga miljö och börjar sprida sig snabbt i sin nya omgivning och orsakar skada för arter och ekosystem.

I det aktuella området finns i dagsläget risk för förekomst av mink (*Neovison vison*) som utgör ett hot mot häckande fåglar, där kanske kustlabb och svärta är extra känsliga på grund av sen häckning. Även mårddhund (*Nyctereutes procyonoides*) skulle kunna utgöra ett problem.

Sjöfart kan via exempelvis barlastvatten bidra till spridning av invasiva främmande arter, se H15.

Åtgärder

De viktigaste åtgärderna bedöms vara att göra regelbundna inventeringar av invasiva främmande arter i området och utifrån resultaten genomföra åtgärder vid behov. Exempelvis ge tillstånd för jakt på invasiva predatorer som mink och mårddhund vid behov.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd		Effekt		
Å8.1	<p>Regelbunden inventering av förekomsten av invasiva främmande arter och vid behov planering av åtgärder.</p> <p>Se även Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten samt Marint åtgärdsprogram</i>.</p>	<p>Bidrar till kunskap för att kunna utforma och genomföra åtgärder vid behov.</p> <p>Bidrar till att uppnå bevarandemål för de naturtyper/undervattenshabitat/arter som berörs.</p>		
		<table border="1"> <tr> <td>Kopplar till:</td> <td>M6</td> </tr> </table>	Kopplar till:	M6
Kopplar till:	M6			
Å8.2	Tillstånd för jakt på invasiva predatorer som mink och mårhund ges vid behov.	<p>Bidrar till att uppnå bevarandemålen för häckande fåglar i området.</p>		
		<table border="1"> <tr> <td>Kopplar till:</td> <td>M6, 1, 5.b</td> </tr> </table>	Kopplar till:	M6, 1, 5.b
Kopplar till:	M6, 1, 5.b			

H9 Fiske

Påverkan och risk för området

Hållbart fiske hjälper till att upprätthålla sunda och balanserade havsekosystem och minimerar påverkan på hotade och särskilt skyddsvärda arter.

Denna hotkategori syftar på de skador eller störningar som överfiske, fiske under känsliga perioder, och fiske med olika icke-selektiva och bottenskadande redskap kan orsaka för känsliga arter, ekosystem och livsmiljöer.

Fiske som utförs i området under fåglars häckningsperiod och sälars kutningsperiod kan potentiellt störa häcknings- och kutningsframgången.

Fiske med redskap som inte är sälsäkra bedöms kunna utgöra en risk för gråsäl och östersjövikare som riskerar att drunkna som bifångster i redskapen. För gråsäl är det den vanligaste dödsorsaken i Östersjön idag²⁰¹. Det är dock oklart hur stor risken är i det aktuella området och dess närområde. Det kan potentiellt utgöra ett större hot för östersjövikaren då de är färre till antalet och bedöms vara starkt hotade i regionen.

Även fiske med nät i området skulle kunna utgöra ett problem för dykande sjöfåglar, så som tobisgrissla, som riskerar att fastna och drunkna som bifångst i nätet.

Fiske med redskap som skadar botten skulle potentiellt sett kunna utgöra ett hot mot flera av områdets naturtyper och undervattenshabitat, exempelvis laguner, ålgräsängar, musselsamhällen, med flera. I Östersjön förekommer pelagisk trålning, dock är troligtvis det aktuella områdets vattenområde för trångt för pelagisk trålning, därför bedöms risken att det skulle inträffa som låg.

Överfiske i områdets närhet kan leda till kollaps av hela bestånd av stora rovfiskar som torsk, vilket kan bidra till en ökad alg tillväxt genom att små rovfiskar blir fler och små algbetande djur

²⁰¹ (SLU Artdatabanken, 2024)

färre vilket gynnar tillväxten av fintrådiga alger²⁰². Det kan förändra hela ekosystem och påverkar flera undervattenshabitat och naturtyper negativt, exempelvis ålgräsängar, blåstångssamhällen och blåmusselsamhällen, men även exempelvis olika fågelarter och sälar kan påverkas om det blir brist på specifik föda.

Det är oklart hur omfattande fiske som förekommer i området. I och med områdets status som tidigare Kronholme förekommer antagligen en del fiske, men i dagsläget finns inte kännedom om något omfattande fiske.

Åtgärder

I dagsläget bedöms det traditionella fiske som har förekommit i området i och med områdets tidigare status som Kronholme kunna fortsätta i området. Bedömningen kan komma att ändras om framtida uppföljningar av områdets status visar att det finns behov av begränsningar. Innan beslut om en sådan eventuell begränsning tas kommer berörda att höras genom en ny remissrunda.

Det är generellt viktigt att fortsätta arbeta för en hållbar fiskeförvaltning på hela Åland för att minska risken för överfiske i regionen och för att minska risken för bifångster och skador på botten.

Med tanke på östersjövikarens situation är det särskilt viktigt att sprida information om sälsäkra fiskeredskap, och om möjligt förbjuda icke-sälsäkra redskap. För undervattenshabitatet är det viktigt att redskap som skadar botten inte används.

Arbete med att reducera risken för bifångster av arter ligger också i linje med EU:s strategi om biologisk mångfald 2030²⁰³ där bifångster av arter ska elimineras eller minskas till en nivå som möjliggör återhämtning och bevarande av arter.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt
Å9.1	Fiske kan begränsas eller förbjudas i området under känsliga perioder, om uppföljningar av områdets status visar att det finns behov.
	Bidrar till mindre störning under exempelvis fiskars lekperioder, fåglars häckningsperioder samt sälars kutnings- och pälsömsningsperioder, vilket bidrar till att bevarandemålen uppnås för naturtyper som boreala skär och småöar, laguner, undervattenshabitat, fågelarter och sälar.
	Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-c, 8
Å9.2	Användning av icke-selektiva och/eller bottenkadande fiskeredskap kan förbjudas eller begränsas i området.
	Bidrar till mindre risk för bifångster och skador på botten och undervattenshabitat vilket bidrar till att uppnå bevarandemålen för naturtyper som laguner, undervattenshabitat, gråsäl, östersjövikare, tobisgrissla, ejder, svärta, fisktärna,

²⁰² (Moksnes, o.a., 2011)

²⁰³ (Europeiska kommissionen, 2020)

		silvertärna.
		Kopplar till: M4.a-b, 5.b-c, 8, 9.a-b
Å9.3	Arbeta för att sprida information om och implementera sälsäkra redskap.	Bidrar till att uppnå bevarandemålet för östersjövikare och gråsäl genom att minska bifångster av säl. Sälsäkra redskap kan även innebära minskad skada för fisket genom att det blir svårare för sälar att komma åt fisken i redskapet.
		Kopplar till: M5.b-c, 9.a
Å9.4	Fortsatt arbete med att upprätthålla en god fiskeförvaltning i regionen. Se specifika åtgärder i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint Åtgärdsprogram</i> .	Bidrar till att minska risken för överfiske, skador på bottnar och oavsiktliga bifångster i närområdet och regionen. Bidrar direkt och indirekt till att uppnå bevarandemålen för samtliga naturtyper, undervattenshabitat och flertalet arter i området.
		Kopplar till: M10, 9.a-b, 8, 5.a-c, 4.a-b

H10 Otillåten jakt

Påverkan och risk för området

På Åland förekommer skydds jakt på gråsäl. Gråsäl och östersjövikare är inte särskilt lika utseendemässigt, men eftersom det ibland skulle kunna vara svårt att se skillnad skulle östersjövikare kunna skjutas av misstag under skyddsjakten.

Det är oklart hur omfattande jakt på gråsäl som förekommer i närheten av området och hur stor sannolikheten är att östersjövikare skulle bli skjutna av misstag. Dock skulle påverkan kunna bli stor om en östersjövikare skjuts i stället för en gråsäl eftersom det endast finns ett fåtal östersjövikare i området och dess närhet.

Åtgärder

Östersjövikaren är i dagsläget en särskilt skyddsvärd art på Åland och därmed skyddad enligt lag.

Den viktigaste åtgärden bedöms vara att sprida information till allmänheten och eventuellt potentiella jägare i närheten av området, för att påminna om skillnader mellan gråsäl och östersjövikare och betona att östersjövikare i dagsläget inte är tillåtna att jaga samt för att informera om områdets skydd och restriktioner.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt
Å10.1	Kommunikation gällande östersjövikare och säljakt
	Bidrar till att minska risken för att östersjövikare skjuts av misstag och därmed så att bevarandemålet för östersjövikare uppnås.
	Kopplar till: M11, 5.b
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och restriktioner
	Bidrar till att invånare och potentiella jägare känner till de förbud och restriktioner som

		gäller och bidrar på så sätt till att skydda områdets naturvärden och att bevarandemålen för samtliga naturtyper och arter uppnås.
		Kopplar till: M11, 5.b

H11 Miljöföroreningar

Påverkan och risk för området

Det har inte förekommit några större utsläpp av miljögifter på Åland då det inte finns någon stor och tung industri. Däremot finns småskalig industri, deponier, hamnverksamhet samt en flygplats på Åland²⁰⁴. Dock finns ingen stor utsläppskälla i det aktuella området eller dess omedelbara närhet.

När det gäller föroreningskällor påverkas ytterskärgårdens kustvattenförekomster till stor del av vattenområdena runtomkring. Vattenomsättning i ytterskärgården är vanligtvis hög, särskilt om området är öppet, vilket gör att påverkan från lokala källor vanligtvis är mindre²⁰⁵.

Användning av bekämpningsmedel inom exempelvis jordbruket kan läcka till vatten, dock förekommer inget jordbruk i det aktuella området. Då området ligger i ytterskärgården förekommer risk för oljeutsläpp från båtar och fartyg. Troligtvis är fritidsbåtstrafiken i området begränsad på grund av det avlägsna läget. Drygt 8 km åt sydost och drygt 14 km åt sydväst finns ett par grunda farleder för nyttotrafik, se Figur 23 och H15. Många båtbottnfärger har åtminstone tidigare innehållit ämnen som är giftiga för vattenlevande organismer. Även mikroplaster skulle potentiellt kunna utgöra ett problem.

I och med den låga salthalten i Östersjön är många arter redan stressade och kan därför bli extra känsliga för miljögifter och annan påverkan²⁰⁶. Eftersom flera miljögifter ackumuleras kan också arter högt upp i näringskedjan så som rovfåglar och sälar drabbas extra hårt av eventuella miljögifter.

När det gäller regionens sälar förekommer fortfarande en viss påverkan av gamla, förbjudna miljögifter så som sterilitet bland honor även om det minskat. Det har dock observerats en ökad förekomst av tarmsår bland gråsälar i Östersjön som tros bero på ett ännu okänt miljögift²⁰⁷. Vissa numera reglerade och förbjudna miljögifter har ersatts med nya ämnen med liknande egenskaper som vi ännu inte helt vet hur de påverkar miljön. Det kan därför uppstå nya problem med nya miljöföroreningar längre fram²⁰⁸.

Förbränning av bränslen inom bland annat sjöfarten bidrar till utsläpp av kväve- och svavelföreningar till luft, som vid nedfall kan påverka känsliga naturtyper negativt.

Samtliga av områdets naturtyper, undervattenshabitat och arter kan få en negativ påverkan direkt

²⁰⁴ (Ålands landskapsregering, 2022-2023)

²⁰⁵ (Ålands landskapsregering, 2021)

²⁰⁶ (Världsnaturfonden WWF, u.d.)

²⁰⁷ (SLU Artdatabanken, 2024)

²⁰⁸ (Naturvårdsverket, 2024)

eller indirekt av eventuella förekomster av miljöföroreningar.

Åtgärder

I dagsläget bedöms inga andra åtgärder än ordinarie övervakning, tillsyn och uppföljning vara nödvändigt i området. Det gäller både övervakning av vattnets kemiska status samt övervakning av sälars hälsostatus i kombination med den ordinarie tillsynen av naturreservatet och uppföljningen av Natura 2000-områdets status (se H1 gällande uppföljning). Om övervakningen, tillsynen och uppföljningen visar att behov finns bör specifika åtgärder planeras och utföras, se Å1.2 under H1.

Det är även viktigt att fortsätta delta i gränsöverskridande samarbeten för en god vattenmiljö i Östersjön, så som HELCOM med flera.

I Ålands aktuella *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten samt Marint åtgärdsprogram* beskrivs åtgärder för att exempelvis minska utsläpp av skadliga ämnen på Åland samt fortsatt arbete med förbättrat oljeskydd och -beredskap inom sjöfarten, vilket har en positiv påverkan för hela Åland och dess vattenområden. Se åtgärdsprogrammen för detaljer²⁰⁹.

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt	
Å11.1	<p>Regelbunden övervakning av vattenkvalitetens kemiska status.</p> <p>Se aktuellt <i>Övervakningsprogram för Åland</i>.</p>	<p>Bidrar till kunskap om vattenförekomstens status och om ytterligare åtgärder behöver utformas och genomföras.</p> <p>Kopplar till: M12</p>
Å11.2	<p>Regelbunden övervakning gällande sälars hälsostatus.</p> <p>Görs inom övervakningsprogrammet <i>Biologisk mångfald: havsdaggdjur i delprogrammet Sälars hälsotillstånd</i>.</p>	<p>Bidrar till kunskap om förekomsten av eventuella nya miljögifter och om åtgärder behöver utformas och genomföras. Bidrar till att bevarandemålen för säl uppnås.</p> <p>Kopplar till: M12, 5.b-c</p>
Å11.3	<p>Fortsatt arbete för att minska utsläpp/risk för utsläpp av miljöföroreningar på Åland.</p> <p>Görs genom åtgärder i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten samt Marint åtgärdsprogram</i>.</p>	<p>Bidrar till minskade utsläpp av miljöföroreningar generellt på Åland så att risken för negativ påverkan minskar även i detta område vilket gynnar samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter.</p> <p>Kopplar till: M12</p>
Å4.6	<p>Fortsatt medverkan i samarbeten som HELCOM, OSPAR och arbete med EU:s marina strategi.</p>	<p>Bidrar till en hållbar vattenförvaltning för Östersjön och gynnar områdets samtliga naturtyper, undervattenshabitat och arter.</p> <p>Kopplar till: M1, 4.a-b, 5.a-b, 6, 10, 12, 13</p>

²⁰⁹ (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021)

H15 Trafik och farleder		
Påverkan och risk för området		
<p>I det aktuella området förekommer inga vägar och troligtvis ingen terrängtrafik eller liknande på grund av dess avlägsna läge och beskaffenhet i form av obebodda skär och småöar.</p> <p>I området förekommer inte heller någon farled. Drygt 8 km åt sydost och drygt 14 km åt sydväst finns ett par grunda farleder för nyttotrafik, se Figur 23.</p> <p>Det förekommer dock totalt sett många farleder runt Åland och det finns exempelvis risk för att invasiva arter följer med fartygs barlastvatten och på så sätt sprider sig långa sträckor.</p> <p>Det finns även risk för att olyckor sker där miljöföroreningar potentiellt kan spridas längre sträckor.</p> <p>Förbränning av bränslen inom bland annat sjöfarten bidrar till utsläpp av kväve- och svavelföreningar till luft, som via nedfall kan påverka känsliga naturtyper negativt.</p> <p>Undervattensbuller kan störa exempelvis sälar och dykande sjöfåglar, men det finns inte någon farled i nära anslutning till området, varför den risken bedöms låg.</p>		
Åtgärder		
<p>I dagsläget bedöms inga specifika åtgärder behöva vidtas annat än att sprida information om skyddsområdet och fortsätta miljöövervakningen av invasiva arter och miljöföroreningar.</p> <p>Det är särskilt viktigt att information om var man vänder sig vid olyckor är lätt att hitta så att insatser för att minska spridning av eventuella miljöföroreningar snabbt kan sättas in, se kapitel 9.</p> <p>Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.</p>		
Åtgärd	Effekt	
Å2.5	Kommunikation gällande områdets naturvärden, skydd och restriktioner, samt information om var man vänder sig vid olyckor.	Bidrar till kännedom om de förbud och restriktioner som gäller och bidrar på så sätt till att områdets naturvärden skyddas och att bevarandemålen för samtliga naturtyper och arter uppnås. Bidrar till snabba insatser vid olyckor så att spridning av eventuella miljöföroreningar begränsas.
Å8.1	<p>Regelbunden inventering av förekomsten av invasiva främmande arter och vid behov planering av åtgärder.</p> <p>Se även Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i>.</p>	<p>Bidrar till kunskap för att kunna utforma och genomföra åtgärder vid behov.</p> <p>Bidrar till att uppnå bevarandemål för de naturtyper/undervattenshabitat/arter som berörs.</p>
	Kopplar till:	M6

Å11.1	Regelbunden övervakning av vattenkvalitetens kemiska status.	Bidrar till kunskap om vattenförekomstens status och om ytterligare åtgärder behöver utformas och genomföras.
	Se aktuellt <i>Övervakningsprogram för Åland</i> .	Kopplar till: M12

H16 Sjukdomar och parasiter

Påverkan och risk för området

Infektionssjukdomar kan eventuellt utgöra ett hot mot östersjövikare. Vissa östersjövikare i regionen Skärgårdshavet har uppvisat symptom på övre luftvägsinfektion där orsak, spridning och påverkan på populationen i dagsläget är okänd²¹⁰.

Tarmsår orsakat av parasiter skulle kunna utgöra ett hot mot gråsäl²¹¹, i dagsläget oklart om det förekommer hos gråsäl i området.

Åtgärder

I dagsläget bedöms inga specifika åtgärder behöva vidtas.

Det är viktigt att följa den övervakning av sälars hälsostatus som görs i regionen. Det är även viktigt att regelbundna uppföljningar görs gällande sälarnas statusar och trender i området (se under H1).

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd	Effekt
Å11.2	Bidrar till kunskap om förekomsten av eventuella parasiter och sjukdomar och om åtgärder behöver utformas och genomföras. Bidrar till att bevarandemålen för säl ²¹¹ uppnås.
Regelbunden övervakning gällande sälars hälsostatus. Görs inom övervakningsprogrammet <i>Biologisk mångfald: havsdäggdjur</i> i delprogrammet <i>Sälars hälsotillstånd</i> .	Kopplar till: M5.b-c, 1

H17 Övrigt

Påverkan och risk för området

En stor gråsälpopulation i området och dess närområde skulle eventuellt kunna bidra till ett minskat födounderlag samt konkurrera ut östersjövikaren om lämpliga vilo- och reproduktionsplatser.

För laguner kan ett förändrat vattenutbyte till följd av att tröskeln som skiljer lagunen från havet påverkas få stora negativa konsekvenser för naturtypens livsmiljö och artsammansättning. En sådan förändring kan bero på skador orsakade av exempelvis exploatering (H3), men också av pågående landhöjning.

Åtgärder

²¹⁰ (Metsähallitus - Parks and Wildlife Finland, 2019)

²¹¹ (SLU Artdatabanken, 2024)

I dagsläget bedöms inga specifika åtgärder behöva vidtas.

En stor gråsälpopulation kan delvis beröras genom att den artspecifika förvaltningsplanen för gråsäl revideras och en artspecifik förvaltningsplan för östersjövikare tas fram.

I övrigt är det viktigt att regelbundna uppföljningar görs gällande lagunernas status och trend i området (se under H1).

Ovanstående sammanfattas genom nedanstående åtgärder. Genomförandet beskrivs i ett senare kapitel.

Åtgärd		Effekt
Å17.1	Revidera artspecifik förvaltningsplan för gråsäl.	Bidrar till att bevarandemålen för gråsäl (och eventuellt för östersjövikaren) uppnås.
		Kopplar till: M1, 5.c, 9.a
Å7.4	Ta fram artspecifik förvaltningsplan för östersjövikare.	Bidrar till att bevarandemålen för östersjövikaren uppnås.
		Kopplar till: M1, 5.b, 9.a, 11

7.3 Organisering av förvaltning, skötsel och åtgärder

7.3.1 Planering av åtgärder och åtgärdsplaner

Specificering, planering och genomförande av åtgärder som ingår i Ålands aktuella *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och ytvatten* samt *Marint åtgärdsprogram* anges i de respektive programmen²¹².

Övriga åtgärder för området planeras av landskapsregeringens miljöbyrå. Vid behov hålls planerings- och arbetsmöten med andra sakkunniga inom landskapsregeringen.

Vid utformning av specifika åtgärder är det viktigt att utgå ifrån naturtypernas, undervattenshabitats och arternas behov samt att, vid behov, konsultera externa experter och sakkunniga för olika artgrupper.

Vid behov kommer mer specifika åtgärder och åtgärdsplaner tas fram. För att kunna göra det behövs ytterligare inventeringar i området gällande ett flertal naturtyper, undervattenshabitat och arter. När det gäller fåglar är det viktigt att prioritera befintliga häckningsområden, därför behövs ytterligare information gällande viktiga häckningsområden och boplatser genom exempelvis fler inventeringar och uppgifter från folk som rört sig i området.

Utöver åtgärder i denna förvaltningsplan kan tillsyningsmannen för naturreservatet ha fastställda skötselåtgärder för naturreservatet i sin uppdragsbeskrivning, efter anvisning av landskapsregeringens miljöbyrå.

Denna förvaltningsplan är ett levande dokument vars innehåll kommer att ses över regelbundet.

²¹² (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021)

7.3.2 Genomförande av åtgärder

I tabell 9 redogörs för genomförandet av de åtgärder som presenterats i kapitel 7.2, inklusive en översiktlig tidsplan.

Landskapet Åland ansvarar för den övergripande lagstiftningen, utpekande av SCI-områden och fastställande av SAC-områden, fredningsbeslut för naturreservat, framtagande och uppdatering av förvaltningsplaner och åtgärdsplaner, uppföljningar gällande naturtyper, undervattenshabitat och arter, samt informationsspridning och genomförande av eventuella höranden och samråd vid behov. Vissa åtgärder, som exempelvis uppföljningar och inventeringar, kan även utföras av en av landskapsregeringen upphandlad konsult.

Skötseln av naturreservatet är delegerat till Landskapet Ålands Fastighetsverk. En tillsyningsman ska finnas utsedd att sköta skötseln och tillsynen av området. Skötseln genomförs efter anvisningar från miljöbyrån vid Ålands landskapsregering.

Övervakning av vattenkvaliteten enligt vattendirektivet utförs på uppdrag av landskapsregeringen av upphandlade konsulter, laboratoriet vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), samt Husö biologiska station (Åbo Akademi). Se även aktuellt *Övervakningsprogram för Åland*²¹³.

Ansvarsfördelning för specifika åtgärder anges om möjligt i tabell 9, annars fastställs den vid behov i eventuella separata åtgärdsplaner. Specificering, planering och genomförande av åtgärder som ingår i Ålands aktuella *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och ytvatten* samt *Marint åtgärdsprogram* anges i de respektive programmen²¹⁴.

²¹³ (Ålands landskapsregering, 2021)

²¹⁴ (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021)

Tabell 9 Genomförande av åtgärder, inklusive ansvarsfördelning och övergripande tidsplan.

Genomförande av åtgärder				
Åtgärd	Hur	Vem	När	
H1 Bristfällig kunskap gällande områdets naturtyper och/eller arter				
Å1.1	Inventering, övervakning, tillsyn och/eller uppföljning av arter, undervattenshabitat, samt naturtyper och deras typiska arter.	Vid behov utförs inventeringar av förekomst, utbredning, representativitet och status för arter, naturtyper och undervattenshabitat, exempelvis inför inrättande av nya områden eller revidering av befintliga.	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult	Vid behov
		Uppföljning görs i enlighet med fastställd uppföljningsplan för Natura 2000-områden och deras ingående arter och terrestra naturtyper.	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult	Enligt fastställd plan
		Framtagande av ett uppföljningsprogram för marina skyddsområden (inklusive landområden) görs enligt den modell som utvecklas inom projektet LIFE IP Biodiversea.	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult	Framtagandet klart ca 2029. Därefter löpande uppföljning, tidsintervall beslutas senare.
		Vid behov utförs uppföljningar av marina skyddsområden innan det marina uppföljningsprogrammet är klart. Genomförandet specificeras i detalj i samband med att beslut om uppföljning tas.	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult	Vid behov
Å1.2	Mer detaljerade skötsel- och åtgärdsplaner tas fram vid behov utifrån resultat från övervakning, inventeringar, tillsyn, uppföljning och på annat sätt erhållna uppgifter.	Detaljerade skötsel- och/eller åtgärdsplaner tas fram utifrån resultat från övervakning, inventeringar, med mera.	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult	Vid behov
H2 Mänsklig påverkan, slitage och störning				
Å2.1	Tillträde till hela eller delar av området begränsas under känsliga perioder, genom exempelvis landstigningsförbud.	Begränsningar och förbud anges i fredningsbeslutet för naturreservatet. Det gäller exempelvis tillträdesförbud eller landstigningsförbud under häckningsperioder för fåglar samt kutnings- och pälsömsningsperioder för sälar.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av fredningsbeslutet.
Å2.2	Användning av fordon över land begränsas i området. Hastighet för båtar kan begränsas om uppföljning av områdets status visar att behov finns.	Regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av fredningsbeslutet.
Å2.3	Vissa friluft- och besöksrelaterade aktiviteter	Regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av

	begränsas eller förbjuds i området.			fredningsbeslutet.
Å2.4	Området hålls rent från eventuellt skräp/avfall.	Området hålls rent från exempelvis ilandflutet skräp.	Landskapets Fastighetsverk/ Tillsyningsmannen för naturreservatet	Löpande skötsel av naturreservatet
		Förbud att lämna kvar avfall i området regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av fredningsbeslutet.
		Övergripande åtgärder som handlingsplaner för plast, städkampanjer och information i arbetet med vattendirektivet finns i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> .	Landskapsregeringen	Långsiktigt och löpande
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och restriktioner.	Samråd och informationsspridning i och med naturreservatets bildande.	Landskapsregeringen	Inför inrättande av naturreservatet (2024)
		Området markeras med skyltar med information om området samt information om eventuellt tillträdesförbud.	Landskapsregeringen, Landskapets Fastighetsverk	Snarast efter inrättande av naturreservatet
		Information om området finns lättillgängligt på hemsidan.	Landskapsregeringen	Snarast efter inrättande av naturreservatet och därefter löpande
		Övrig informationsinsats för att sprida kännedom om områdets skydd och restriktioner.	Landskapsregeringen	Vid behov
H3 Exploatering och vattenföretag				
Å3.1	Uppförande av exempelvis byggnader och vindkraftverk, samt framdragande av ledningar, förbjuds i området.	Regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av fredningsbeslutet.
Å3.2	Andra verksamheter som förändrar områdets topografi eller påverkar hydrologi, vegetation och djur negativt förbjuds i området.	Regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av fredningsbeslutet.
Å3.3	Områdets naturtypers och arters intressen respekteras vid fysisk planering, tillståndsprövningar och liknande.	Områdets naturtypers och/eller arters intressen respekteras vid fysisk planering, tillståndsprövningar och liknande i och i närheten av området. Viktigt att områdets skyddsvärden också beaktas för stora projekt, planer och åtgärder som genomförs längre bort.	Landskapsregeringen, samt övriga inblandade i processerna	Löpande samt vid behov
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och restriktioner.	Se Å2.5	Landskapsregeringen	Se Å2.5

H4 Övergödning				
Å4.1	Regelbunden övervakning av vattenförekomstens ekologiska status.	Planeras och genomförs i arbetet med vattendirektivet och det marina direktivet, se aktuellt <i>Övervakningsprogram för Åland</i> .	Landskapsregeringen beställer uppdrag som genomförs av konsulter, laboratoriet vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), samt Husö biologiska station.	Löpande och specifika insatser vid behov
Å4.2	Fortsatt arbete för att minska näringsämnesutsläpp på Åland.	Specifika åtgärder anges i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> . Till exempel jordbrukets LBU- och Leader-program, samt arbete för hållbara fiskodlingar.	Flera ansvariga, se <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> och <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Löpande och specifika insatser
Å4.5	Vassröjning i kustnära laguner/annat.	Vassröjning manuellt eller med maskin genomförs vid behov.	Av landskapsregeringen upphandlad konsult	Vid behov
Å4.6	Fortsatt medverkan i HELCOM, OSPAR och arbete med EU:s marina strategi, med mera.	Åland fortsätter medverka i samarbeten som HELCOM, OSPAR och arbeta med EU:s marina strategi för en hållbar vattenförvaltning i Östersjön. Se även Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Landskapsregeringen	Löpande
Å7.3	Inrätta fler skyddsområden för undervattenshabitat och marina naturtyper så att de bildar ett sammanhängande nätverk.	Se Å7.3.	Landskapsregeringen	Löpande
H5 Klimatförändringar				
Å5.1	Fortsatt arbete för att minska klimatpåverkan och utsläpp av växthusgaser på Åland.	Görs genom insatser på flera håll, exempelvis genom klimatåtgärder inom jordbruket och yrkesfisket samt satsning på hållbarhet och cirkulär ekonomi, med mera. Exempel på åtgärder specificeras i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Landskapsregeringen, med flera. Se <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i>	Löpande och specifika insatser vid behov
Å5.2	Placera ut konstgjorda bon för östersjövikare vid snö- och isbrist.	Konstgjorda bon av lämpligt material placeras ut på lämpliga platser för östersjövikaren. Detaljer om genomförande specificeras när behov uppstår.	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult	Vid behov
Å7.3	Inrätta fler skyddsområden för undervattenshabitat och marina naturtyper så att de bildar ett sammanhängande nätverk.	Se Å7.3.	Landskapsregeringen	Löpande
Igenväxning				
Å1.2	Mer detaljerade skötsel- och åtgärdsplaner tas fram vid	Detaljerade skötsel- och/eller åtgärdsplaner tas fram utifrån resultat från inventeringar och uppföljningar gällande	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad	Vid behov

	behov utifrån resultat från inventeringar och uppföljningar.	driftvallen.	konsult	
H7 Liten population / isolerad livsmiljö / fragmenterat nätverk av livsmiljöer				
Å7.1	Inrätta fler skyddsområden för östersjövikare så att de bildar ett sammanhängande nätverk.	Fler nya Natura 2000-områden pekas ut för östersjövikare som förslag till EU-kommissionen. Görs inom projektet Vår Vikare LIFE (se kapitel 1.4), därefter löpande och vid behov.	Landskapsregeringen	Klart senast: 2024-06-30 Därefter löpande och vid behov.
Å7.2	Uppdatera relevanta befintliga områden med östersjövikaren som art.	Östersjövikaren förs in som skyddsvärd art i de befintliga Natura 2000-områden som anses vara viktiga områden för arten. Till exempel genom att införas i områdets förvaltningsplan och den standardiserade datablanketten. Görs inom projektet Vår Vikare LIFE (se kapitel 1.4), därefter löpande och vid behov.	Landskapsregeringen	Klart senast: 2024-12-31 Därefter löpande och vid behov.
Å7.3	Inrätta fler skyddsområden för undervattenshabitat och marina naturtyper så att de bildar ett sammanhängande nätverk.	Fler nya Natura 2000-områden av olika storlek pekas ut för viktiga undervattenshabitat och marina naturtyper för att skapa en bättre konnektivitet/blå korridor. Görs bland annat inom projektet LIFE IP Biodiversea där målet är att inrätta 850 km ² nya skyddsområden.	Landskapsregeringen	Löpande Inom LIFE IP Biodiversea klart senast: dec 2028
Å7.4	Ta fram artspecifik förvaltningsplan för östersjövikare.	Artspecifik förvaltningsplan för östersjövikare tas fram för Åland. Görs inom projektet Vår Vikare LIFE (se kapitel 1.4).	Landskapsregeringen	Klar senast 2024-12-31
H8 Invasiva främmande arter, eller andra arter som kan utgöra ett hot mot områdets naturvärden				
Å8.1	Regelbunden inventering av förekomsten av invasiva främmande arter och vid behov planering av åtgärder.	Görs genom tillsyningsmannens löpande tillsyn, samt delvis inom ordinarie övervakning för vattendirektivet och det marina direktivet och uppföljningen av Natura 2000-områden (se Å1.1). Vid behov i särskilda riktade insatser. <i>Se även Ålands aktuella Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten samt Marint åtgärdsprogram.</i>	Landskapsregeringen och/eller av landskapsregeringen upphandlad konsult, och/eller laboratoriet vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Tillsyningsmannen (löpande tillsyn).	Löpande och specifika insatser vid behov.
Å8.2	Tillstånd för jakt på invasiva predatorer som mink och mårhund.	Tillstånd ges vid behov.	Landskapsregeringen utfärdar tillståndet	Vid behov
H9 Fiske				
Å9.1	Fiske kan begränsas eller förbjudas i området under känsliga perioder, om uppföljningar av områdets status visar att det finns behov.	Förbud och begränsningar regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet. Innan beslut om en sådan eventuell begränsning tas kommer berörda att höras genom en ny remissrunda.	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive revidering av fredningsbeslutet.
Å9.2	Användning av icke-selektiva	Förbud och begränsningar utöver fiskerilagstiftningen	Landskapsregeringen	Vid inrättande respektive

	och/eller bottenskadande fiskeredskap kan förbjudas eller begränsas i området.	regleras i fredningsbeslutet för naturreservatet.		revidering av fredningsbeslutet.
Å9.3	Arbeta för att sprida information och implementera sälsäkra redskap.	Genom exempelvis information på hemsida, i broschyr, via utskick.	Landskapsregeringen	Vid behov
Å9.4	Fortsatt arbete med att upprätthålla en god fiskeförvaltning i regionen.	Se specifika åtgärder i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt aktuellt <i>Marint åtgärdsprogram</i> . Där anges åtgärder och gränsöverskridande samarbete som syftar till att skapa ett hållbart fiske och biologisk mångfald. Särskilt viktigt anses det nya operativa programmet för fiskerinäringen vara.	Landskapsregeringen (fiskeribyran, jordbruksbyran, med flera). Övriga intresserade inom och utom landskapsregeringen. Se <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Löpande och insatser vid behov
H10 Otillåten jakt				
Å10.1	Kommunikation gällande östersjövikare och säljakt.	Genom framför allt information på hemsidan, möjligen information till jägare genom utskick.	Landskapsregeringen	Vid behov
Å2.5	Kommunikation gällande områdets skydd och restriktioner.	Se Å2.5	Landskapsregeringen	Se Å2.5
H11 Miljöföreningar				
Å11.1	Regelbunden övervakning av vattenförekomsternas kemiska status.	Planeras och genomförs i arbetet med vattendirektivet och det marina direktivet, se aktuellt <i>Övervakningsprogram för Åland</i> .	Landskapsregeringen beställer uppdrag. Uppdragen genomförs av konsulter, laboratoriet vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), samt Husö biologiska station.	Löpande och specifika insatser vid behov
Å11.2	Regelbunden övervakning gällande sälars hälsostatus (miljögifter).	Görs inom övervakningsprogrammet <i>Biologisk mångfald: havsdäggdjur</i> , i delprogrammet <i>Sälars hälsotillstånd</i> . (Samarbete med Finland)	Landskapsregeringen (I Finland NTM-centralen)	Löpande
Å11.3	Fortsatt arbete för att minska utsläpp/risk för utsläpp av miljöföreningar på Åland.	Görs genom åtgärder i Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Se <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i> .	Löpande och specifika insatser vid behov
Å4.6	Fortsatt medverkan i HELCOM, OSPAR och arbete med EU:s marina strategi, med mera.	Åland fortsätter medverka i samarbeten som HELCOM, OSPAR och med EU:s marina strategi för en hållbar vattenförvaltning i Östersjön. Se även Ålands aktuella <i>Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten</i> samt <i>Marint åtgärdsprogram</i>	Landskapsregeringen, med flera	Löpande
Trafik och farleder				

Å2.5	Kommunikation gällande områdets naturvärden, skydd och restriktioner, samt information om var man vänder sig vid olyckor.	Se Å2.5	Se Å2.5	Se Å2.5
Å8.1	Regelbunden inventering av förekomsten av invasiva främmande arter och vid behov planering av åtgärder.	Se Å8.1	Se Å8.1	Se Å8.1
Å11.1	Regelbunden övervakning av vattenförekomsternas kemiska status.	Se Å11.1	Se Å11.1	Se Å11.1
Sjukdomar och parasiter				
Å11.2	Regelbunden övervakning gällande sälars hälsostatus (infektioner, parasiter).	Görs inom övervakningsprogrammet <i>Biologisk mångfald: havsdäggdjur</i> , i delprogrammet <i>Sälars hälsotillstånd</i> . (Samarbete med Finland)	Landskapsregeringen (I Finland NTM-centralen)	Löpande
Övrigt				
Å17.1	Revidera den artspecifika förvaltningsplanen för gråsäl.	Den artspecifika förvaltningsplanen för gråsäl revideras för Åland.	Landskapsregeringen	2024–2025
Å7.4	Ta fram artspecifik förvaltningsplan för östersjövikare.	Artspecifik förvaltningsplan för östersjövikare tas fram för Åland. Görs inom projektet Vår Vikare LIFE (se kapitel 1.4).	Landskapsregeringen	Klar senast 2024-12-31

7.4 Uppföljning

Förvaltningsplanen är ett levande dokument och ses över och uppdateras vid behov.

Landskapets Fastighetsverk sammanställer de skötselåtgärder som har genomförts i naturreservatet årligen i en rapport. Miljöbyrån vid landskapsregeringen kompletterar rapporten med eventuella övriga åtgärder som har genomförts i området.

Uppföljning gällande efterlevnad av restriktioner och förbud i naturreservatets fredningsbeslut kontrolleras av miljöbyrån vid Ålands landskapsregering genom regelbundna inventeringar samt slumpvisa kontrollbesök i området i mån av tid. Den utsedda tillsyningsmannen för naturreservatet ansvarar för löpande tillsyn och skötsel av området.

Landskapsregeringens miljöbyrå ansvarar för att uppföljning av Natura 2000-områdets bevarandemål genomförs. Målsättningen för uppföljningen är att se att bevarandemålen i denna förvaltningsplan uppfylls samt att skötseln av området fungerar.

För Natura 2000-områden och dess ingående arter och terrestra naturtyper finns en generell uppföljningsplan som är på remiss och kommer att fastställas under hösten 2024²¹⁵.

Uppföljning av bevarandestatusar och trender för områdets marina naturtyper och undervattenshabitat avses göras enligt det uppföljningsprogram för marina skyddsområden som kommer att fastställas enligt en modell som tas fram inom projektet LIFE IP Biodiversea²¹⁶. Tidsintervall för uppföljning och inventeringar inom programmet beslutas om separat.

Uppföljning av områdets status rapporteras till EU-kommissionen i samarbete med Finland.

Uppföljning gällande övervakning av vattenkvalitet samt arbete och åtgärder som utförs i arbetet med vattendirektivet och det marina direktivet beskrivs i aktuella *Övervakningsprogram för Åland, Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten, Marint åtgärdsprogram* samt *Förvaltningsplan för de åländska vattnen*²¹⁷.

7.5 Samarbete

Tillsyningsmannens tillsyn och skötsel av området är ett samarbete mellan landskapsregeringens miljöbyrå och Landskapets Fastighetsverk.

I övrigt pågår i dagsläget inget specifikt samarbete i området utöver samarbetet inom Vår Vikare LIFE-projektet som pågår åren 2020–2025 (se kapitel 1.4).

Samarbeten som görs för åtgärder i arbetet med vattendirektivet och det marina direktivet beskrivs i aktuella *Övervakningsprogram för Åland, Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten, Marint åtgärdsprogram* samt *Förvaltningsplan för de åländska vattnen*²¹⁸.

²¹⁵ Remissversion ej fastställd ännu: <https://www.regeringen.ax/nyheter/strategi-naturskydd-pa-aland-nu-pa-remiss>

²¹⁶ (Ålands landskapsregering, 2024) (Metsähallitus, 2023)

²¹⁷ (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021)

²¹⁸ (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021) (Ålands landskapsregering, 2021)

Samarbete görs generellt för marina skyddsområden inom projektet LIFE IP Biodiversea som pågår åren 2021–2029. Inom projektet kommer bland annat en modell för uppföljningsprogram att tas fram som kommer att ligga till grund för fastställande av ett uppföljningsprogram för marina skyddsområden (inklusive landområden) på Åland²¹⁹.

Övrigt samarbete upprättas och genomförs vid behov.

7.6 Kostnader och resurser

För de löpande årliga sysslorna i naturreservatet krävs en tillsyningsman. I tillsyningsmannens uppdragsbeskrivning anges vilka saker som ska göras och när, efter anvisning av landskapsregeringens miljöbyrå. Tillsyningsmannens arbete i naturreservatet finansieras av skötselanslagen som Landskapets Fastighetsverk får via miljöbyråns budget.

Åtgärder där Ålands landskapsregering är ansvarig, inklusive uppföljning, sköts inom landskapsregeringens ordinarie verksamhet. Eventuella konsulter och extraanställda upphandlas inom ramen för den ordinarie verksamhetens budget, alternativt med eventuella relevanta sökta projektmedel.

Vissa åtgärder görs inom Vår Vikare LIFE-projektet (se kapitel 1.4). Projektet finansieras totalt sett till 75 % av EU:s LIFE-program och till 25 % av deltagande parter, inklusive Ålands landskapsregering, och ett par medfinansierare. Landskapsregeringen bidrar med totalt 105 925 € i projektet och erhåller 105 183 € av EU-bidraget.

Lagstadgad övervakning av vattenkvalitet enligt vattendirektivet och det marina direktivet finansieras av miljöbyråns budget.

Kostnader och finansiering för inventeringar och uppföljningar enligt uppföljningsprogrammet för marina skyddsområden, som tas fram enligt den modell som utvecklas inom projektet LIFE IP Biodiversea, kommer att beslutas om separat.

Övrig information om finansiering, kostnader och resurser för åtgärder som utförs i arbetet med vattendirektivet och det marina direktivet anges i Ålands aktuella *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten* samt aktuellt *Marint åtgärdsprogram*.

Detaljerade kostnader för specifika och/eller behovsstyrda åtgärder i området tas fram i samband med att åtgärderna planeras.

8 Värdering av förvaltningsplanens effekter

8.1 Ekologiska effekter

Syftet med förvaltningsplanen är att genom att vara en vägledning för nyttjande och bevarande av området samt som ett underlag för direkta skötselåtgärder, bidra till att den biologiska mångfalden bevaras och att bevarandemålen uppnås för naturtyperna, undervattenshabitaten och arterna i Natura 2000-området. Flera bevarandemål får dock ses som långsiktiga. Förhoppningsvis bidrar

²¹⁹ (Ålands landskapsregering, 2024) (Metsähallitus, 2023)

förvaltningsplanen till att möjligheterna för östersjövikarens bestånd förbättras i regionen liksom att häckningsmiljöer för fågelarterna i området bevaras.

Bevarande av undervattenshabitatet bidrar till att ekosystemtjänster bevaras, se kapitel 5.

För specifika ekologiska effekter av olika åtgärder, se kapitel 7.2.

8.2 Sociala och socioekonomiska effekter

Skyddsområden är en motor för fungerande biologisk mångfald som i sin tur bidrar till bevarande av god vattenkvalitet eller förbättring av den, vilket i sin tur är viktigt för ekonomin. Bevarande av undervattenshabitatet bidrar även till att ekosystemtjänster bevaras, se kapitel 5.

Genom att bevara området ges möjlighet för människor att besöka ett område med biologisk mångfald även i framtiden. Vistelse i naturen kan bidra till ett ökat välbefinnande. Skyltar och informationsspridning gällande området och dess naturvärden kan också bidra till ökad kunskap om biologisk mångfald och naturvård hos allmänheten.

Marina fredningsområden och restriktioner kan även ha negativa sociala och socioekonomiska effekter. Både problematik och lösningar gällande socioekonomiska effekter av marina fredningsområden och restriktioner behandlas i en rapport om socioekonomisk analys på Åland²²⁰ som beställdes av landskapsregeringen inom projektet LIFE IP Biodiversea²²¹. Även om det aktuella området inte var markerat i analysens kartmaterial bedöms analysen relevant genom att redogöra för möjliga motstridiga intressen, konflikter och effekter generellt gällande marina skyddsområden och restriktioner.

En bedömning av fredningens effekter i det specifika området har gjorts av landskapsregeringen i samband med remissen för fredningsbeslutet.

För åtgärder som gäller förbättring av vattenkvalitet finns socioekonomiska konsekvenser beskrivna i gällande *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten*²²² samt *Förvaltningsplan för de åländska vattnen*²²³.

9 Säkerhet och räddningsåtgärder

Vid akuta nödfall, fysiska olyckor eller oljeutsläpp ska 112 kontaktas.

Ålands Sjöräddningssällskap kan även kontaktas direkt vid mindre akuta situationer.

Oljeutsläpp hanteras vanligen av räddningstjänsten tillsammans med Gränsbevakningen och Ålands sjöräddningssällskap, där de sistnämnda bemannar Landskapets oljebekämpningsfartyg m/s Svärtan. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) och miljöbyrån vid Ålands landskapsregering kan hjälpa till med sakkunskap i miljöfrågor gällande exempelvis oljeutsläpp.

²²⁰ (Ekologigruppen AB, 2024)

²²¹ (Ålands landskapsregering, 2024) (Metsähallitus, 2023)

²²² (Ålands landskapsregering, 2021)

²²³ (Ålands landskapsregering, 2021)

Källor

- Airaksinen, O., & Karttunen, K. (1998). *Natura 2000 handbok över de finska naturtyperna*. (M. Åhman, & M. Stenberg, Övers.) Finlands miljöcentral.
- Arneborg, L., Pemberton, P., Grivault, N., Axell, L., Saraiva, S., Mulder, E., & Fredriksson, S. (2024). *Hydrographic effects in Swedish waters of future offshore wind power scenarios*. Report Oceanography No. 77. SMHI.
- Baden, S., Hernroth, B., & Lindahl, O. (2021). Declining Populations of *Mytilus* spp. in North Atlantic Coastal Waters—A Swedish Perspective. *Journal of Shellfish Research*, 40, 269-296. Hämtat från <https://bioone.org/journals/journal-of-shellfish-research/volume-40/issue-2/035.040.0207/Declining-Populations-of-Mytilus-spp-in-North-Atlantic-Coastal-WatersA/10.2983/035.040.0207.full>
- Baltic Sea Action Group. (2024). *Övergödningen – östersjöns största hot*. Hämtat från <https://www.bsag.fi/sv/ostersjon/overgodningen/> den 28 08 2024
- Ekologigruppen AB. (2024). *Socioekonomisk analys Åland - Socioekonomisk analys och kartläggning av intressenter och möjliga konsekvenser till följd av inrättande av nya marina skyddsområden på Åland*. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/pagaende-projekt>
- EU:s article 17 web tool. (u.d.). *Article 17 web tool on biogeographical assessments of conservation status of species and habitats under Article 17 of the Habitats Directive*. Hämtat från <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/> den 13 05 2024
- EU:s web tool article 12. (u.d.). *Article 12 web tool on population status and trends of birds under Article 12 of the Birds Directive*. Hämtat från <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/report?period=3&country=FI> den 13 05 2024
- European Commission. (2013). *Interpretation Manual of European Union Habitats*, EUR 28. DG Environment. European Commission.
- Europeiska kommissionen. (2012). *Commission Note on Setting Conservation Objectives for Natura 2000 Sites*. Hämtat från <https://circabc.europa.eu/sd/a/68834981-033a-4d8e-b306-54dd8b6f48fa/Commission%20note%20on%20setting%20conservation%20objectives.pdf>
- Europeiska kommissionen. (2020). *Biodiversity strategy for 2030*. Hämtat från EU-kommisionens webbplats: https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sv den 03 06 2024
- Faithfull, C., Kraft, E., Tamarit Castro, E., & Nordling, P. (2022). *Restaurering av kransalgsängar - test av metoder med borststräfsse (Chara aspera) och rüdsträfsse (Chara tomentosa)*. Institutionen för akvatiska resurser. Aqua reports 2022:4: SLU - Sveriges Lantbruksuniversitet. Hämtat från https://pub.epsilon.slu.se/27238/1/faithfull_c_et_al_220301.pdf
- FinBIF. (2023). *Arctic Tern – Sterna paradisaea*. Hämtat från Finlands artdatacenters webbplats: <https://laji.fi/en/taxon/MX.27802> den 08 12 2023
- FinBIF. (2023). *Common Tern – Sterna hirundo*. Hämtat från Finlands artdatacenters webbplats: <https://laji.fi/en/taxon/MX.27801> den 08 12 2023
- FinBIF. (2024). *Grågås - Anser anser*. Hämtat från Finlands artdatacenters webbplats: <https://laji.fi/sv/taxon/MX.26291> den 05 02 2024
- FinBIF. (2024). *Större strandpipare - Charadrius hiaticula*. Hämtat från Finlands artdatacenters webbplats: <https://laji.fi/sv/taxon/MX.27559> den 05 02 2024
- Fitzgerald, H., Eisto, K., & Kiviharju, E. (2020). *Viljelykasvien luonnonvaraisten sukulaislajien suojelu Suomessa - Tärkeimmät lajit ja keinoja suojelun toteuttamiseksi*. Helsinki: Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 38/2020. Luonnonvarakeskus. Hämtat från <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-981-1>
- Fransson, T., & Pettersson, J. (2001). *Svensk ringmärkningsatlas* (Vol. 1). Stockholm.
- Fransson, T., Österblom, H., & Hall-Karlsson, S. (2008). *Svensk ringmärkningsatlas* (Vol. 2). Stockholm.
- GTK, Geologiska forskningscentralen. (u.d.). *GTK Bedrock of Finland (Kallioperä 1:200 000)*. Hämtat från GTK Bedrock of Finland, karttjänst: <https://gtkdata.gtk.fi/Kalliopera/index.html> den 24 01 2024
- Göteborgs universitet. (den 07 06 2021). *Tångskogen hotas när havet blir varmare*. (Institutionen för marina vetenskaper) Hämtat från Göteborgs universitets webbplats: <https://www.gu.se/nyheter/tangskogen-hotas-nar-havet-blir-varmare> den 08 12 2023
- Havs- och vattenmyndigheten. (den 27 06 2016). *Älgräsängar*. Hämtat från Havs- och vattenmyndighetens webbplats: <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/arter-och-naturtyper/algrasangar.html> den 20 11 2023
- Havs- och vattenmyndigheten. (den 11 10 2017). *Vikarsäl*. Hämtat från <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/arter-och-naturtyper/vikarsal.html> den 07 03 2024
- Havs- och vattenmyndigheten. (den 04 02 2020). *Blåmussla*. Hämtat från Havs- och vattenmyndighetens

- webbplats: <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/arter-och-naturtyper/blamussla.html> den 20 11 2023
- Havs- och vattenmyndigheten. (den 30 05 2023). *Klimat*. Hämtat från Havs- och vattenmyndighetens webbplats: <https://www.havochvatten.se/miljopaverkan-och-atgarder/miljopaverkan/klimat.html> den 16 05 2024
- Havs- och vattenmyndigheten. (den 08 09 2023). *Övergödning*. Hämtat från Havs och vattenmyndighetens webbplats: <https://www.havochvatten.se/miljopaverkan-och-atgarder/miljopaverkan/overgodning-och-algblomning/overgodning.html> den 16 05 2024
- HELCOM. (2013). Red List of Baltic Sea underwater biotopes, habitats and biotope complexes. *Baltic Sea Environmental Proceedings*, 138.
- HELCOM. (2021). *Baltic Sea Action Plan*. Hämtat från HELCOM:s webbplats: <https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/> den 03 06 2024
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Uddström, A., & Liukko, U.-M. (2019). *Suomen lajien ubanalaisuus - Punainen kirja 2019. (The 2019 Red List of Finnish Species)*. Helsinki: Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.
- Hägglom, M. (den 08 01 2024). Muntlig referens.
- Kinnby, A. (2021). *Habitat-Forming Seaweeds in a Changing Climate*. Diss. Göteborgs universitet. Hämtat från <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/68048?locale=sv>
- Kontula, T., & Raunio, A. (2018). *Suomen luontotyyppien ubanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet* (Vol. 5). Helsinki: Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö.
- Kotilainen, A., Kiviluoto, S., Kurvinen, L., Sahla, M., Ehrnsten, E., Laine, A., . . . Vahteri, P. (2020). *Threatened habitat types in Finland 2018: the Baltic Sea. Red List of habitat. Part II: Description of habitat types*. Helsinki: Finnish Environment Institute and Ministry of the Environment. Hämtat från https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162487/Baltic_Sea_Red_List_of_habitats_Part_II.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Linsén, J. (2016). *Musselodling för livsmedelsproduktion i Landskapet Åland - Förutsättningar och krav enligt unionslagstiftning*. Mariehamn: Ålands landskapsregering. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/musslor-musselodling-for-livsmedelsproduktion-i-Landskapet-aland.pdf>
- LUKE, N. (u.d.). *Inventering av havssälar och uppföljning av sälstammens struktur - beskrivning*. Hämtat från Naturresursinstitutets (LUKE) webbplats: <https://www.luke.fi/sv/seurannat/merihyljelaskennat-ja-hyljekannan-rakenteen-seuranta/inventering-av-havssalar-och-uppfoljning-av-salstammens-struktur-beskrivning> den 08 01 2024
- Metsähallitus - Parks and Wildlife Finland. (2019). LIFE Nature and Biodiversity Technical Application Forms. *Working together to save the Saimaa Ringed Seal in changing environment (LIFE19 NAT/FI/000832)*.
- Metsähallitus. (2023). *Biodiverse LIFE IP — for Marine Nature*. Hämtat från Metsähallitus webbplats: <https://www.metsa.fi/en/project/biodiverse-eng/> den 06 06 2024
- Moksnes, P.-O., Belgrano, A., Bergström, U., Casini, M., Gårdmark, A., Hjelm, J., . . . Svedäng, H. (2011). *Överfiske – en miljöfarlig aktivitet: Orsaker till fiskbeståndens utarmning och dess konsekvenser i svenska hav*. Havsmiljöinstitutet. Hämtat från <https://havsmiljo.se/pdf/rapporter/2011-4.pdf> den 28 08 2024
- Moksnes, P.-O., Gipperth, L., Eriander, L., Laas, K., Cole, S., & Infantes, E. (2016). *Handbok för restaurering av ålgräs i Sverige - Vägledning*. Havs- och vattenmyndigheten, Rapport nummer 2016:9. Hämtat från <https://www.havochvatten.se/download/18.7bb4ad22156f6eab6165b876/1708800057716/rapport-hav-2016-9.pdf>
- Naturhistoriska riksmuseet. (den 23 09 2014). *Blåstång, Fucus vesiculosus, en gammal nyttoalg*. Hämtat från Naturhistoriska riksmuseets webbplats: <https://www.nrm.se/faktaomnaturenochrymden/vaxter/kryptogamer/manadenskryptogam/alger/blastangfucusvesiculosus.1610.html> den 08 12 2023
- Naturskyddsföreningen. (den 04 02 2022). *Faktablad - Hoten mot flodpärlmusslan*. Hämtat från Naturskyddsföreningens webbplats: <https://www.naturskyddsforeningen.se/faktablad/hoten-mot-flodparlmusslan/> den 11 12 2023
- Naturvårdsverket. (2011). *Driftvallar. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1*. Naturvårdsverket. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/4ac500/contentassets/859b23bbe0e3491d84ba5d3763cb1544/vl-1210-driftvallar.pdf>
- Naturvårdsverket. (2011). *Laguner. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2011). *Rev. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2011). *Skär i Östersjön. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1*.

Naturvårdsverket.

- Naturvårdsverket. (2014). *Beskrivning och vägledning för biotopen Ålgräsängar i bilaga 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.* Naturvårdsverket. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/4ac55c/globalassets/vagledning/skyddad-natur/biotopskyddsomraden/14-algrasangar-2014-04-15.pdf>
- Naturvårdsverket. (den 11 01 2024). *Klimatförändringarnas effekter i Sverige*. Hämtat från Naturvårdsverkets webbplats: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatforandringar/klimatet-i-framtiden/effekter-i-sverige/> den 16 05 2024
- Naturvårdsverket. (2024). *Miljöföreningar*. Hämtat från Naturvårdsverkets webbplats: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/miljoforeningar/> den 03 06 2024
- Nyström, I., & Roxvall, A. (2018). Färgväxten vejdes användning i Sverige under 1700- och 1800-talen – en källöversikt. *Rig - kulturhistorisk tidskrift*, 101(2-3).
- Nätverket Bärkraft. (u.d.). *De sju strategiska utvecklingsmålen*. Hämtat från Nätverket Bärkrafts webbplats: <https://www.barkraft.ax/mal-2030> den 03 06 2024
- Rinne, H., Björklund, C., Hämäläinen, J., Häggblom, M., & Salovius-Laurén, S. (2019). *Mapping Marine Natura 2000 habitats in Åland - Final report*. (Forskningsrapporter från Husö biologiska station, No 153) Husö biologiska station, Åbo Akademi. Hämtat från <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/168137/Rapport%20153%20%282019%29.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
- Rydell, J., Ottvall, R., Pettersson, S., & Green, M. (2017). *Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss - uppdaterad syntesrapport*. Naturvårdsverket Rapport 6740.
- SLU Artdatabanken. (2023). *Artfakta Fisktärna - Sterna hirundo*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/sterna-hirundo-102618/detaljer> den 08 12 2023
- SLU Artdatabanken. (2023). *Artfakta Silvertärna - Sterna paradisaea*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/sterna-paradisaea-102619/detaljer> den 08 12 2023
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Ejder Somateria mollissima*. Hämtat från <https://artfakta.se/taxa/somateria-mollissima-102935/information> den 05 06 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Gräsäl - Halichoerus grypus*. Hämtat från <https://artfakta.se/taxa/100068/information> den 28 08 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Kustlabb - Stercorarius parasiticus*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/stercorarius-parasiticus-100132/detaljer> den 22 01 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Roskarl - Arenaria interpres*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/arenaria-interpres-102115/detaljer> den 04 03 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Storspov - Numenius arquata*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/100091/detaljer> den 25 01 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Större strandpipare - Charadrius hiaticula*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/charadrius-hiaticula-102951/detaljer> den 05 02 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Svärta Melanitta fusca*. Hämtat från <https://artfakta.se/taxa/102109/information> den 05 06 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Tobisgrissla - Cepphus grylle*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/cepphus-grylle-102116/detaljer> den 04 03 2024
- SLU Artdatabanken. (2024). *Artfakta Vikare - Pusa hispida*. Hämtat från <https://artfakta.se/artinformation/taxa/100104/detaljer> den 07 03 2024
- SMHI. (2023). *Östersjöns havsmiljö i ett förändrat klimat*. Hämtat från SMHI:s webbplats: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimat-effekter-i-havet/konsekvenser-for-ostersjon-1.5836> den 11 06 2024
- SMHI. (2024). *Vattenwebb för Åland*. Hämtat från <http://aland.smhi.se/> den 07 06 2024
- Vattenmyndigheterna. (u.d.). *God status är målet*. Hämtat från Vattenmyndigheternas webbplats: <https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/tillstandet-i-vattnet/god-status-ar-malet.html> den 08 12 2023
- Vestøl, O., Ågren, J., Steffen, H., Kierulf, H., & Tarasov, L. (2019). NKG2016LU: a new land uplift model for Fennoscandia and the Baltic Region. *Journal of Geodesy*, 93, 1759-1779.
- Världsnaturfonden WWF. (u.d.). *Östersjöns miljö*. Hämtat från WWF:s hemsida: <https://www.wwf.se/hav-och-fiske/ostersjon/unikt-innanhav/> den 11 03 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Blåmussla – Mytilus trossulus*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.212392?checklist=MR.424> den 11 12 2023

- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Ejder – Somateria mollissima*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.26419> den 05 06 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Fisktärna – Sterna hirundo*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27801?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Gravand - Tadorna tadorna*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.26323?checklist=MR.424> den 04 03 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Grågås – Anser anser*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.26291?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Gråsäl – Halichoerus grypus*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.47282?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Kustlabb – Stercorarius parasiticus*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27730?checklist=MR.424> den 11 12 2023
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Odon - Vaccinium uliginosum*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.38621?checklist=MR.424> den 20 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Roskarl - Arenaria interpres*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27642?checklist=MR.424> den 04 03 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Rödbena - Tringa totanus*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27620?checklist=MR.424> den 04 03 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Silvertärna – Sterna paradisaea*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27802?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Storspov – Numenius arquata*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27613?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Större strandpipare – Charadrius hiaticula*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27559?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Svärta – Melanitta fusca*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.26431?checklist=MR.424> den 05 06 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Tobisgrissla - Cepphus grylle*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.27855?checklist=MR.424> den 04 03 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Vejde – Isatis tinctoria*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.38371?checklist=MR.424> den 08 02 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2019). *Östersjövikare – Pusa hispida botnica*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/results/MX.200555?checklist=MR.424> den 07 03 2024
- Webbtjänsten för Rödlistan. (2020). *Regional hotbedömning 2020*. Hämtat från Webbtjänsten för Rödlistan: <https://punainenkirja.laji.fi/sv/about/r-215> den 20 08 2024
- Weckström, K., Rinne, H., Häggblom, M., & Salovius-Laurén, S. (2024). *Marine inventories to support ecosystem-based management and the expansion of the MPA network in the Åland Islands – Final report of the ÅlandSeaMap project (2019–2023)*. Forskningsrapporter från Husö biologiska station. No 169 (2024). Åbo Akademi. Hämtat från <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/188788/Rapport%20169%20%28Online%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Wikipedia. (den 23 08 2023). *Grågås*. Hämtat från Wikipedia: [//sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Gr%C3%A5g%C3%A5s&oldid=53850250](https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Gr%C3%A5g%C3%A5s&oldid=53850250) den 05 02 2024
- Wikipedia. (den 09 04 2023). *Rödbena*. Hämtat från Wikipedia: [//sv.wikipedia.org/w/index.php?title=R%C3%B6dbena&oldid=52406233](https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=R%C3%B6dbena&oldid=52406233) den 04 03 2024
- Wikipedia. (den 17 12 2023). *Vejde*. Hämtat från Wikipedia: [//sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Vejde&oldid=54246002](https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Vejde&oldid=54246002) den 05 02 2024
- Ålands landskapsregering. (2015). *Översiktlig förvaltningsplan Natura 2000-områden på Åland*. Hämtat från https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/forvaltningsplan_natura_2000_oversikt-aland.pdf
- Ålands landskapsregering. (2019). *Karakteristik för planeringsområdet Åland - Havsplanering 2019*. ÅLR, Ålands landskapsregering. Hämtat från https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/karakteristik_for_planeringsområdet_aland.pdf
- Ålands landskapsregering. (2019). *Ytvattenstatus på Åland 2012-2018*. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/ytvattenstatus-pa-aland-2012-2018-002.pdf> den 05 12 2023

- Ålands landskapsregering. (den 22 03 2021). *Havsplan för Åland, (S421P01)*. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/havsplan.pdf>
- Ålands landskapsregering. (2021). *Förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022-2027*. Ålands landskapsregering. Hämtat från https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/1_ny_forvaltningsplan_for_vatten_2022-2027_0.pdf
- Ålands landskapsregering. (2021). *Marint åtgärdsprogram 2022-2027*. Ålands landskapsregering. Hämtat från https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/nya_marina_atgarder_2022-2027.pdf
- Ålands landskapsregering. (2021). *Miljörapport över havsplan för Åland*. ÅLR, Ålands landskapsregering. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/miljorapport-over-havsplan-for-aland.pdf>
- Ålands landskapsregering. (2021). *Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten 2022-2027*. Ålands landskapsregering. Hämtat från https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/3-vattenatgardsprogram_remiss_2020_0.pdf
- Ålands landskapsregering. (2021). *Övervakningsprogram för Åland 2022-2027*. Ålands landskapsregering. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/Ny-%C3%B6vervakningsprogram%202022-2027.pdf>
- Ålands landskapsregering. (2022-2023). *Prioriterade ämnen på Åland - bakgrund, förekomst och åtgärder*. Mariehamn: Ålands landskapsregering. Hämtat från <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/Prio-%C3%A4mnen%20rapport%202022-2023.pdf>
- Ålands landskapsregering. (2024). *Pågående projekt*. Hämtat från Landskapsregeringens webbplats: <https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/pagaende-projekt> den 07 06 2024
- Ålands landskapsregering, miljöbyrån. (2024). *Åland status 2017-2022*. Sammanställt av amanuens Tony Cederberg, Husö biologiska station.
- Östersjöcentrum, Stockholms universitet. (01 2020). Policy Brief: Ekosystemen hotas när havsförsurningen når Östersjön. Hämtat från https://www.su.se/polopoly_fs/1.561791.1635783692!/menu/standard/file/PB_Forsurning_1_2020webb.pdf den 16 05 2024
- Östersjön.fi. (2024). *Kransalgerna*. Hämtat från Itämeri.fi: https://www.ostersjon.fi/sv-FI/Naturen_och_dess_forandring/Arter/Kransalger den 23 05 2024
- Östersjön.fi. (2024). *Rödalgsbottnar*. Hämtat från Itämeri.fi: https://www.ostersjon.fi/sv-FI/Naturen_och_dess_forandring/Livsmiljoer/Harda_botten/Rodalger den 23 05 2024
- Östersjön.fi. (2024). *Sälar i havet*. Hämtat från https://www.ostersjon.fi/sv-FI/Naturen_och_dess_forandring/Arter/Havslevande_daggdjur/Salarter_i_havet den 07 03 2024

Bilagor

Fredningsbeslut för naturreservatet Vikskären
Remisslista